Výroční zpráva 2013

Ústav pro studium totalitních režimů
a Archiv bezpečnostních složek

ústav pro studium totalitních režimů

archiv bezpečnostních složek

Obsah

1. Úvod

1.1. Úvodní slovo předsedkyně Rady Ústavu pro studium totalitních režimů 4
1.2. Úvodní slovo ředitelky Ústavu pro studium totalitních režimů 5
1.3. Rada Ústavu pro studium totalitních režimů 6
1.4. Vědecká rada 7
1.5. Vedení a činnost Kanceláře Ústavu 8
1.6. Personální zabezpečení 9
1.7. Poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb. 10
1.8. Naplňování zákona č. 262/2011 Sb. – zpracování odborných stanovisek pro Ministerstvo obrany, spolupráce s Archivem bezpečnostních složek a zpracování odborných stanovisek pro Etickou komisi ČR 10

2. Výzkumná, badatelská a dokumentační činnost

2.1. Badatelské projekty 12
2.2. Dokumentační projekty 12

3. Vzdělávací činnost

3.1. Konference, sympozia, semináře, kurzy 13
3.2. Exkurze 13
3.3. Projekt *Dějepis v 21. století* (D21) 13

4. Výstavní a publikační činnost

4.1. Výstavy 14
4.2. Publikační činnost 14
4.3. Pamětnický digitální archiv Paměť národa 14
4.4. Knihovna Jána Langoše 14

5. Spolupráce

5.1. Spolupráce s institucemi v České republice 15
5.2. Mezinárodní spolupráce 15
5.3. Služební cesty 16

6. Informatika a digitalizace

6.1. Informační systémy 17
6.2. Digitalizace 20

7. Archiv bezpečnostních složek

7.1. Úvod 24
7.2. Pracoviště Archivu bezpečnostních složek 25
7.3. Činnost Kanceláře ředitelky 25
7.4. Odborná archivní činnost 26
7.4.1. Přejímky a delimitace archiválií, archivních fondů a sbírek 26
7.4.2. Zpracování a zpřístupňování archiválií, archivních fondů a sbírek, generální inventura 28
7.4.3. Ochrana archiválií, archivních fondů a sbírek 33
7.4.4. Využívání archiválií, služby badatelům a úřední činnost 34
7.4.5. Vědecká, publikační a prezentační činnost 39
7.4.6. Spolupráce Archivu bezpečnostních složek s ostatními institucemi 42

8. Hospodaření kapitoly 355 – Ústav pro studium totalitních režimů

8.1. Plnění závazných ukazatelů 45
8.2. Příjmy 45
8.3. Výdaje 45
8.4. Kapitálové výdaje 46

Přílohy

Příloha č. 1 – Přehled zasedání Rady Ústavu v roce 2013 včetně tiskového prohlášení Rady ze dne 10. 4. 2013 57
Příloha č. 2 – Podrobný přehled badatelských a dokumentačních projektů 60
Příloha č. 3 – Přehled konferencí, seminářů, sympozií a kurzů konaných v roce 2013..... 66
Příloha č. 4 – Přehled exkurzí žáků a studentů českých škol v Ústavu a Archivu 71
Příloha č. 5 – Přehled výstav uspořádaných v roce 2013 72
Příloha č. 6 – Korespondence dokumentující kvalifikovaný nesouhlas se zveřejněním archiválií z Archivu Poslanecké sněmovny PČR 74
Příloha č. 7 – Přehled publikací vydaných v roce 2013 79
Příloha č. 8 – Spolupráce Ústavu na projektu Paměť národa 86
Příloha č. 9 – Spolupráce s institucemi v České republice 88
Příloha č. 10 – Zahraniční služební cesty – podrobný přehled 89

1. Úvod

1.1. Úvodní slovo předsedkyně Rady Ústavu pro studium totalitních režimů

Vážené paní senátorky, vážení páni senátoři,

je mou zákonnou povinností předložit Vám k projednání Výroční zprávu o činnosti Ústavu pro studium totalitních režimů (dále jen Ústav) za rok 2013. Troufám si tvrdit, že její struktura je přehlednější a více reflektuje výsledky činnosti za uplynulý rok, než tomu bylo ve výročních zprávách předkládaných v letech minulých. Neobsahuje neustále se opakující odstavce nebo části celých kapitol, ale informuje o skutečných, konkrétních pracovních výsledcích zaměstnanců Ústavu i Archivu bezpečnostních složek (dále jen Archiv). Ani tato Výroční zpráva však není dokonalá, a tak doufám, že ta příští bude ještě lepší, přehlednější a přinese více konkrétních výsledků.

V uplynulém roce nebylo možné nezaznamenat, že situace v Ústavu a kolem něho se ocitla v centru pozornosti médií i některých politických představitelů. I přes tyto vnější vlivy se podařilo vykonat mnoho dobré práce. Ujišťuji Vás, že Rada Ústavu (dále jen Rada) má eminentní zájem na kvalitním fungování Ústavu i Archivu a k tomuto cíli směřuje všechny své kroky. Vědecká práce musí být nadále postavena na pevných základech a metodologických principech historické vědy, nikoliv na náhodách či ideologii. Vědecké projekty a odborné publikace musejí procházet řádným recenzním řízením a vznikat na základě řádně zpracovaných projektových záměrů v rámci nově nastaveného projektového řízení. Nutností je zavedení pravidelných interních i externích evaluačních řízení a nastavení systému atestací pro vědecké zaměstnance. Zpřístupnění archiválií je dnes samozřejmostí díky velmi liberální legislativě ČR, ale je potřeba zvýšit kvalitu tohoto zpřístupnění například formou systematické digitalizace, jejíž pravidla se budou řídit jasnou koncepcí a nikoliv zájmy jednotlivců.

Věřím, že naším společným zájmem je vybudování respektovaného vědeckého a vzdělávacího pracoviště, které se bude opírat o solidní pramennou základnu.

PhDr. Emilie Benešová,
předsedkyně Rady Ústavu pro studium totalitních režimů

1.2. Úvodní slovo ředitelky Ústavu pro studium totalitních režimů

Vážené paní senátorky, vážení páni senátoři,

uplynulý rok byl pro Ústav pro studium totalitních režimů poměrně náročný, neboť v dubnu 2013 došlo k výměně ředitele a s ním i dvou náměstků, tří ředitelů odborů a ředitele Kanceláře Ústavu (z toho čtyři zaměstnanci byli odvoláni, dva podali rezignaci). Cílem této výměny bylo zprůhlednit a zefektivnit činnost Ústavu a čerpání prostředků ze státního rozpočtu. Byly zavedeny takové postupy, aby těchto cílů bylo dosaženo – byl například schválen nový Spisový a skartační řád, který konečně umožňuje řádné fungování Ústavu a nyní již vyhovuje platným právním předpisům, jimiž se řídí také změny dalších vnitřních norem důležitých pro chod Ústavu.

Na sklonku roku bylo rozhodnuto o změně Organizačního řádu Ústavu tak, aby činnost obou organizačních složek státu byla plně v souladu se zákonem 181/2007 Sb., tedy tak, aby došlo k narovnání právního stavu ve vztahu k elektronickým evidencím a digitalizaci archiválií. Tato změna počítá s převedením Odboru digitalizace a informatiky z Ústavu do Archivu bezpečnostních složek, tedy v rámci jedné rozpočtové kapitoly č. 355, neboť je žádoucí návrat ke stavu deklarovanému zákonem č. 181/2007 Sb. §23 – totiž, aby o archiválie pečoval jejich správce (Archiv), a to od jejich převzetí a správu přes ochranu až po digitalizaci. Způsob tohoto „přechodu práv a povinností", tedy návrat k zákonnému stavu, byl zvolen tak, aby dodatečně nezatížil státní rozpočet a současně zůstaly zachovány sociální jistoty zaměstnanců, jichž se přechod bude týkat.

I přes tyto změny plnil Ústav kvalitně a kvalifikovaně své povinnosti, a to ve všech oblastech své činnosti (vydávání periodických i neperiodických publikací, vzdělávací činnost, organizování odborných konferencí, komunikace s veřejností, mj. i prostřednictvím pravidelných přednášek či seminářů, prezentace výstav doma i v zahraničí, digitalizace).

Prostřednictvím nově jmenované Vědecké rady, poradního orgánu ředitelky, přistoupilo vedení poprvé v historii existence Ústavu k odborné evaluaci vědeckých projektů s cílem objektivně posoudit kvalitu výzkumu a vědeckých výstupů Ústavu. Závěrečná zpráva Vědecké rady byla odeslána do Senátu PČR a je k dispozici také zájemcům z řad veřejnosti na webových stránkách Ústavu.

Podařilo se nám nadstandardně plnit úkoly vyplývající ze zákona č. 262/2011 Sb., o účastnících odboje a odporu proti komunismu – počet zpracovaných stanovisek pro Ministerstvo obrany přesáhl výsledky za rok 2012 počtem odevzdaných stanovisek (celkem 904 stanovisek v roce 2013 oproti 816 v roce 2012). Uspokojení ze spolupráce s Ústavem, které na svém listopadovém zasedání vyjádřila Etická komise při Úřadu vlády, je pro nás důkazem, že na cestě procesu vyrovnávání se s naší nedávnou minulostí jdeme správným směrem.

Mgr. Pavla Foglová,
ředitelka Ústavu pro studium totalitních režimů

1.3. Rada Ústavu pro studium totalitních režimů

Rada Ústavu pro studium totalitních režimů je nejvyšším orgánem Ústavu. Skládá se ze sedmi členů volených a odvolávaných Senátem Parlamentu České republiky. Funkční období člena Rady je pět let. Působnost Rady je stanovena zákonem č. 181/2007 Sb.

Členové Rady

Na konci roku 2012 došlo k zásadní obměně členů Rady. Senát Parlamentu České republiky zvolil dne 5. prosince 2012 čtyři nové členy. Na návrh prezidenta republiky Václava Klause byla znovu zvolena Naděžda Kavalírová a dalšími členy Rady byli zvoleni: Emilie Benešová, Lukáš Jelínek a Michal Uhl. V březnu 2013 byl dovolen Jan Bureš (na místo Jana Zahradníčka).

V roce 2013 pracovala Rada ve složení:

PhDr. Emilie Benešová, zvolena 5. 12. 2012, předsedkyně (od 31. 10. 2013)
Mgr. Lukáš Jelínek, zvolen 5. 12. 2012, místopředseda (od 3. 1. 2013)
MUDr. Naděžda Kavalírová, zvolena 5. 12. 2012, členka
PhDr. Jan Bureš, Ph.D., zvolen 21. 3. 2013, člen
Mgr. Michal Uhl, zvolen 5. 12. 2012, člen
Petruška Šustrová, zvolena 30. 10. 2008, předsedkyně (do 30. 10. 2013)
Jan Zahradníček, zvolen 20. 3. 2008, člen (do 20. 3. 2013)

Od listopadu 2013, kdy skončilo funkční období Petrušky Šustrové, pracuje Rada Ústavu pouze v pětičlenném složení. Nominace zbývajících dvou členů Rady je v rukou Poslanecké sněmovny PČR a musí nutně předcházet jejich řádnému zvolení Senátem PČR.

Jednání Rady

V roce 2013 se konalo celkem 14 jednání Rady Ústavu. První jednání obnovené Rady bylo ředitelem Ústavu svoláno až k datu 3. ledna 2013. Na tomto 1. jednání byla zvolena předsedkyní Rady Petruška Šustrová a místopředsedou Lukáš Jelínek. Zároveň členové Rady navrhli a schválili změny Jednacího řádu Rady a usnesli se na tom, že další jednání budou veřejná. Veřejných zasedání Rady se účastnili především členové poradního kolegia D. Hermana a někteří zaměstnanci Ústavu a Archivu.

Na lednovém jednání byly řediteli Ústavu uloženy Radou některé důležité úkoly. Kromě požadavku, aby byl Ústav (i Archiv) zapsán na seznam výzkumných organizací a jím vydávané periodikum *Securitas Imperii* bylo zařazeno na seznam recenzovaných neimpaktovaných periodik, což by umožnilo oběma organizačním složkám státu snazší přístup k mimorozpočtovým finančním zdrojům (granty, institucionální podpora), požadovala Rada vypracování studie proveditelnosti přesunu digitalizace z Ústavu do Archivu. Rada žádala předložení dalších dokumentů, které by jejím členům umožnily podrobně se seznámit s činností Ústavu i Archivu.

Požadavky na předložení dokumentů úzce souvisejících s hospodařením, digitalizací, rozvojem a správou lustračních databází, ochranou osobních údajů, spisových norem atd. pak byly vznášeny téměř na každém jednání Rady. Studiem dokumentů (pokud byly členům Rady předloženy) byla zjištěna celá řada nedostatků – předložené dokumenty nebyly úplné, byly bez příloh a souvisejících předpisů, zpracovávané dokumenty neobsahovaly údaje, které Rada žádala, atd. Členové Rady ukládali řediteli Ústavu, aby tento stav napravil, avšak nebyla zaznamenána žádná snaha o nápravu. Nadto ředitel vystupoval vůči požadavkům Rady s velkou neochotou a jeho vyjadřování v médiích bylo spíše nepřátelské, např. šířené a přitom nedoložené zvěsti o tlacích, které jsou na něj činěny v souvislosti s digitalizací dokumentů represivních složek minulého režimu (viz rozhovor pro Aktuálně.cz). Nešťastné bylo také jeho vyjádření pro Český rozhlas, že zvažuje nabídku dvou politických stran a jednoho hnutí, aby přijal politické angažmá. To vše v době, kdy členové Rady ještě ani neuvažovali o jeho odvolání a považovali za nezbytné pracovat na odideologizování a depolitizaci ÚSTR, s čímž původně Daniel Herman souhlasil.

Bylo čím dále více patrné, že ředitel nehodlá s Radou spolupracovat, a proto Rada přistoupila na svém 6. jednání dne 10. dubna 2013 k odvolání ředitele Ústavu Mgr. Daniela Hermana. Na tomto jednání zrekapituloval každý člen Rady své výhrady týkající se osoby ředitele, jeho manažerských schopností, odborných i personálních pochybení. Všechny hlavní důvody pro odvolání ředitele Ústavu Mgr. Hermana shrnula Rada ve svém tiskovém prohlášení ze dne 10. 4. 2013 (viz Příloha č. 1).

Rada zároveň s odvoláním ředitele prohlásila, že hodlá vypsat na tuto funkci výběrové řízení, ale nejprve bylo potřeba řádně připravit jeho podmínky. Bylo jasné, že Ústav nelze ponechat bez vedení, a setrvání D. Hermana ve funkci do doby jmenování ředitele vzešlého z řádného výběrového řízení bylo pro členy Rady neúnosné. Proto byla v tentýž den jmenována ředitelkou Ústavu Mgr. Pavla Foglová, která byla ochotna ujmout se řízení Ústavu, pokusit se narovnat alespoň ty nejhorší chyby minulého vedení, a připravit tak podmínky pro práci nového ředitele.

Zároveň bylo jasné, že je třeba odvolat ředitelku Archivu, která vycházela vedení Ústavu vstříc ve všech záležitostech, takže se Archiv dostal do neřešitelné situace, kdy namísto plnění svých úkolů, které mu jsou předepsány legislativou (a to nejen zákonem č. 181/2007 Sb., o Ústavu pro studium totalitních režimů a o Archivu bezpečnostních složek a o změně některých zákonů, ale také zákonem č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých

zákonů, v platném znění a dalšími), pouze zajišťoval přísun archiválií pro digitalizaci, aniž by měli jeho zaměstnanci sofistikovaný přístup k pořízeným digitalizátům. Do funkce ředitelky Archivu byla po odvolání PhDr. Zlatuše Kukánové a po projednání Radou Ústavu (jak ukládá zákon) jmenována ředitelkou Ústavu dosavadní zástupkyně ředitelky Archivu Mgr. Světlana Ptáčníková. Tyto změny vyvolaly značný mediální ohlas, avšak pro zdárné plnění úkolů Ústavu a Archivu byly nezbytné.

Další jednání Rady a vedení Ústavu již probíhala konstruktivně a ve snaze o nápravu minulého stavu. Rada uložila ředitelce Ústavu vypracovat spisové normy a uvést do řádného provozu systém elektronické spisové služby. Dále Rada uložila zpracovat pokyn na ochranu osobních údajů a také návrh na převod odboru informatiky a digitalizace z Ústavu do Archivu tak, aby nebyl porušen zákon č. 181/2007 Sb. ani jiné relevantní právní předpisy. Byl zpracován nový Organizační řád Ústavu a zahájeny práce na zavedení projektového řízení, což se již částečně projevilo i v Plánu činnosti na rok 2014. Ředitelkou navržená a Radou jmenovaná Vědecká rada Ústavu provedla vůbec první odbornou evaluaci výzkumných projektů Ústavu. Zásluhou nového vedení byly Ústav i Archiv zapsány na seznam výzkumných organizací schvalovaný Radou pro výzkum, vývoj a inovace.

K marginálním pak patří např. to, že zaměstnanci jsou povinni ze svých zahraničních služebních cest vyhotovovat odpovídající cestovní zprávy, které jsou zveřejňovány na webových stránkách Ústavu, a že byl zaveden řádný docházkový systém.

Přes veškeré problémy, způsobené minulým neodborným vedením Ústavu, se začíná dařit systematicky pracovat, zodpovědně připravovat publikace, ediční plán i výukové programy. Ředitel, který vzejde z výběrového řízení a jehož jméno by mělo být známo nejpozději do konce dubna 2014, bude mít svou práci do značné míry usnadněnou, i když i nadále některé problémy přetrvávají.

Přehled jednání Rady je uveden v Příloze č. 1 této výroční zprávy. Podrobné informace o Radě ÚSTR jsou dostupné na webových stránkách Ústavu http://www.ustrcr.cz/cs/rada-ustavu.

1.4. Vědecká rada

Vědecká rada Ústavu pro studium totalitních režimů je odborným poradním orgánem ředitele pro badatelskou činnost Ústavu a byla zřízena podle ustanovení § 9 odst. 1, písm. e) zákona č. 181/2007 Sb.

Vědecká rada (D. Hermana) se sešla na svém 11. zasedání 14. března 2013 (předcházející jednání - 13. listopadu 2012) a byla seznámena s nejdůležitějšími aktivitami Ústavu za uplynulé období. Členové rady obdrželi informaci o projektech a publikacích vydaných Ústavem za léta 2008–2012, uspořádaných konferencích, seminářích a výstavách. Vědecká rada se na závěr svého zasedání usnesla na přípravě externího odborného hodnocení činnosti Ústavu v souvislosti s pětiletým výročím jeho založení.

Se změnou vedení Ústavu však rezignovali všichni tehdejší členové Vědecké rady, a to k 15. dubnu 2013. Dvanáct nových členů bylo na základě návrhů ředitelky Ústavu jmenováno Radou na jejím zasedání dne 15. května 2013. Zbývající tři členové Vědecké rady byli schváleni 5. června 2013.

Ustanovující schůze Vědecké rady v novém složení proběhla 12. června 2013. Na tomto prvním zasedání byl zvolen předseda (Adrian Portmann – von Arburg) a místopředsedkyně (Muriel Blaive). Následně byly schváleny dílčí úpravy Jednacího řádu Vědecké rady. Na základě žádosti vedení Ústavu připravila Vědecká rada v letních měsících pravidla pro tzv. malou evaluaci. Jejím cílem bylo posoudit aktuální stav odborné činnosti Ústavu a formulovat pro vedení Ústavu konkrétní doporučení, a to zejména s ohledem na přípravu Plánu činnosti na rok 2014. Základem uskutečněné evaluace bylo proto hodnocení všech probíhajících výzkumných, dokumentačních a vzdělávacích projektů.

Hlavním tématem 2. zasedání Vědecké rady, které se konalo 9. září 2013, byla právě evaluace. Členové Vědecké rady diskutovali o struktuře a způsobu zveřejnění závěrečné zprávy z malé evaluace a dále se usnesli, že bude vytvořen katalog priorit a témat vhodných pro další činnost Ústavu. V rámci diskutovaného tématu byla zmíněna také příprava velké evaluace a členové Vědecké rady se shodli, že budou nadále připravovat koncept jejího provedení. Podmínky pro tzv. velkou evaluaci by měly být připraveny v průběhu roku 2014, samotný evaluační proces by měl, podle názoru členů Vědecké rady, proběhnout nejdříve v roce 2015.

Dne 6. prosince 2013 proběhlo 3. zasedání Vědecké rady. Na něm byla projednána závěrečná bilance malé evaluace a vyhodnocen její ohlas. Zároveň došlo k dohodě o publikování Závěrečné zprávy, která byla zpřístupněna na webových stránkách Ústavu (http://www.ustrcr.cz/cs/evaluace-2013). Oldřich Tůma navrhl koncept velké evaluace, o jejímž konání (termínu i formě) má rozhodnout Rada Ústavu. Vědecká rada byla seznámena s Plánem činnosti pro rok 2014. Bližší informace jsou na webových stránkách Ústavu: http://www.ustrcr.cz/cs/vedecka-rada-ustavu.

Členové Vědecké rady Ústavu

Do 15. dubna 2013:
prof. Michael Kraus – předseda
RNDr. Daniel Vaněk, Ph.D. – místopředseda

Členové:
doc. PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
PhDr. Ladislav Bukovszky
Dr. Łukasz Kamiński

prof. Mark Kramer
prof. JUDr. Jan Kuklík ml., DrSc.
prof. PhDr. Igor Lukeš, Ph.D.
PhDr. Michal Lukeš, Ph.D.
PhDr. Slavomír Michálek, CSc.
PhDr. Jan Stříbrný
PhDr. Alena Šimánková
prof. Jan Kmenta, Ph.D.
kardinál Miloslav Vlk
prof. Ing. Rudolf Zahradník, DrSc., dr. h. c. mult.

Od 15. května 2013:
Adrian Portmann – von Arburg, Ph.D. – předseda
Muriel Blaive, Ph.D. – místopředsedkyně

Členové:
prof. PhDr. Zdeněk Beneš, CSc.
doc. Peter Bugge, Ph.D.
doc. PhDr. Ladislav Cabada, Ph.D.
doc. Cathleen M. Giustino, Ph.D.
(od 5. června 2013)
doc. Milan L. Hauner (od 5. června 2013)
PhDr. Michal Pehr, Ph.D.
doc. JUDr. Petr Pithart, CSc.
prof. PhDr. Vilém Prečan, CSc.
prof. PhDr. Jan Rataj, CSc.
PhDr. Oldřich Tůma, Ph.D.
Mgr. Vojtěch Vlček (od 5. června 2013)
JUDr. Karel Vodička
PhDr. Tomáš Vrba

1.5. Vedení a činnost Kanceláře Ústavu

Nové vedení Ústavu se bezprostředně po svém nástupu muselo soustředit na řešení některých krizových situací. Bývalé vedení totiž zanechalo Ústavu celou řadu problémů, s nimiž bylo nutné se vypořádat. Především bylo potřeba zrevidovat veškeré dříve uzavřené smlouvy a dohody (některé pouze ústního charakteru nebo nekryté rozpočtovými prostředky, případně mimo schválený Plán činnosti apod.), aby se Ústav nedostal do problémů při jejich případném neplnění.

Neadekvátní a neplánované zvýšení platů čtvrtině zaměstnanců, podepsané odcházejícím ředitelem těsně před jeho odvoláním v dubnu 2013 a nekryté rozpočtovými prostředky, zatížilo rozpočet roku 2013 částkou vyšší než 400 000 Kč, a stejně tak v únoru vyplacené odměny v celkové výši 903 000 Kč (z toho 427 000 Kč bylo pro 7 členů tehdejšího vedení a 476 000 Kč bylo rozděleno 50 zaměstnancům). Přitom v březnu 2013 psal ředitel Daniel Herman finančnímu úřadu, že Ústav bude mít problémy s výplatou mezd. Tato neuvážená rozhodnutí donutila nové vedení k zavedení celé řady úsporných opatření.

Další zbytečnou finanční zátěží byly zahraniční služební cesty bývalého vedení, které v březnu, resp. dubnu (ve složení ředitel, 1. náměstek, ekonomický náměstek a ředitel Kanceláře) odjelo na mnohadenní pracovní cestu do USA, z níž však – dle písemného vyjádření bývalého ředitele – „nevyplynuly nastupujícímu vedení žádné úkoly ani závazky". Jinými slovy byla tato služební cesta, která Ústav stála 300 000 Kč, úplně zbytečná. Služební cesty byly obecným problémem; nebyly z nich pořizovány řádné zprávy, a tedy nebylo jasné, co mělo být jejich přínosem. Někteří zaměstnanci pak trávili na služebních cestách značnou část pracovních dnů (např. ředitel Kanceláře pobýval v roce 2012 na zahraničních služebních cestách 93 dnů). Aby se podobné situace již nemohly opakovat, přistoupilo nové vedení k povinnému zveřejňování zpráv ze zahraničních cest na webové stránce Ústavu, po schválení ředitelkou Ústavu.

Za porušení rozpočtové kázně z roku 2012 včetně penále za neplacení sociálního pojištění slovenských zaměstnanců Ústavu v roce 2011 byl Ústav nucen zaplatit celkovou částku 219 047 Kč. Škodní komise kvůli nepořádně vedené evidenci z tehdejší doby však nedokázala jednoznačně identifikovat viníka.

Většinu těchto problémů, velmi úzce spjatých s finančními záležitostmi nebo s mezinárodní spoluprací, se novému vedení podařilo úspěšně vyřešit.

Na tomto místě se lze ještě zmínit např. o prezentaci Ústavu ve Washingtonu, kde minulé vedení přislíbilo sice závazně, ale bez řádně podepsané smlouvy zajištění výstavy o Václavu Havlovi, avšak neučinilo v této věci jediný krok. Nové vedení muselo v šibeničním termínu zachránit situaci. Muselo také eliminovat desítky, ba stovky hrozících soudních sporů tím, že zrušilo vydání připravované edice dokumentů – protokolů parlamentní vyšetřovací komise pro objasnění událostí 17. listopadu 1989 (viz kapitola 4.2.).

Ve spolupráci s Archivem byla řešena úzká spolupráce s Ministerstvem obrany ČR a Etickou komisí České republiky při naplňování zákona č. 262/2011 Sb., o účastnících odboje a odporu proti komunismu. Na rok 2013 bývalé vedení nezajistilo potřebné dodatečné finanční prostředky na zpracování této agendy, jako tomu bylo pro rok 2012, takže Archiv byl nucen operativně řešit zajišťování této agendy z vlastních zdrojů mimořádným pracovním nasazením stávajících zaměstnanců, a to i za pomoci Ústavu (především skupiny pro přípravu odborných stanovisek). Při přípravě rozpočtu na rok 2014 nové vedení tuto skutečnost zohlednilo a získalo na tuto činnost týkající se úkolů vyplývajících ze zákona 262/2011 Sb. alespoň polovinu potřebných prostředků.

Kancelář Ústavu v roce 2013 prostřednictvím oddělení agendy Rady Ústavu a ředitele Ústavu zabezpečovala funkci sekretariátu Rady Ústavu a sekretariátu ředitele Ústavu. Ve spolupráci s ostatními úseky připravovala podklady k jednotlivým jednáním Rady Ústavu, realizovala její usnesení, byla pověřena zřízením a vedením spisové služby Ústavu. Plnila rozhod-

nutí ředitele Ústavu a koordinovala činnost ostatních úseků. Kancelář Ústavu je nadále odpovědná za výkon spisové služby a vedení spisovny Ústavu a vykonává kontrolu plnění úkolů v této oblasti.

V neposlední řadě zajišťovala Kancelář právní servis ostatním útvarům Ústavu a podklady k pracovněprávním soudním sporům pro specializovaného advokáta. V roce 2013 byla třemi bývalými zaměstnanci Ústavu podána žaloba o neplatnost výpovědi. Ani v jednom případě nebyl do konce roku 2013 vynesen v těchto pracovněprávních soudních sporech rozsudek.

Kancelář Ústavu se dále podílela na zajišťování činnosti Vědecké rady Ústavu, poradního kolegia ředitele Ústavu (do 10. 4. 2013), Ediční rady Ústavu a redakčních rad revue *Paměť a dějiny* i odborného periodika *Securitas Imperii*. Rovněž připravovala podklady pro korespondenci se Senátem Parlamentu ČR, s dalšími institucemi veřejné správy i s jednotlivými občany. Kancelář Ústavu organizačně zabezpečovala mezinárodní spolupráci, projednávala plnění jednotlivých společných projektů.

Dne 16. listopadu 2013 se v koordinaci Kanceláře Ústavu uskutečnilo v Rezidenci primátora hlavního města Prahy slavnostní předání Cen Václava Bendy a pamětních medailí Za svobodu a demokracii 17 oceněným osobnostem, http://www.ustrcr.cz/cs/slavnostni-predani-ceny-vaclava-bendy-2013.

V průběhu roku Kancelář Ústavu ve spolupráci se skupinou pro přípravu odborných stanovisek, podkladů a informací plnila úkoly vyplývající ze zákona č. 262/2011 Sb., o účastnících odboje a odporu proti komunismu, zejména pak poskytování nezbytných podkladů a informací Etické komisi České republiky pro ocenění účastníků odboje a odporu proti komunismu.

Kancelář koordinovala účast a prezentaci Ústavu na jednotlivých akcích, včetně výstav a konferencí, propagovala činnost a projekty Ústavu, zabezpečovala oblast personální práce, platů a vzdělávání, prováděla monitorování informací v médiích týkajících se působnosti Ústavu, průběžně komunikovala s odborovými organizacemi a realizovala povinnosti vyplývající ze zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů. Mimo jiné také zajišťovala komunikaci s ministerstvem vnitra v rámci připomínkového řízení k nové právní úpravě ochrany osobních údajů na úrovni Evropské unie.

1.6. Personální zabezpečení

Ke dni 31. prosince 2013 měl Ústav 136 zaměstnanců, z toho 24 z nich pracovalo na zkrácený úvazek (včetně zaměstnanců na mateřské nebo rodičovské dovolené).

V průběhu roku 2013 nedošlo v Ústavu k žádné organizační změně. Nastoupilo 17 nových zaměstnanců v rámci pracovního poměru a 21 zaměstnanců pracovní poměr ukončilo. Z toho čtyřem zaměstnancům byl ukončen pracovní poměr výpovědí po jejich odvolání z vedoucí pozice, dvěma po jejich rezignaci a dvěma zaměstnancům skončil pracovní poměr na dobu určitou. Ostatní zaměstnanci ukončili pracovní poměr na vlastní žádost nebo dohodou a jeden zaměstnanec nastoupil na mateřskou dovolenou.

Věková struktura zaměstnanců (viz tabulka) nezaznamenala oproti předchozím letům výrazné změny. Nárůst zaznamenala skupina, kterou tvoří zaměstnanci ve věku od 31 do 40 let na 46,32 %, v předchozím roce to bylo 42,14 %. Pokračoval mírný trend k vyrovnávání disproporcí mezi muži a ženami. V roce 2012 tvořily ženy 45 % z celkového počtu zaměstnanců, v roce 2013 to bylo již 45,60 %.

Členění zaměstnanců ÚSTR podle věku a pohlaví (k 31. 12. 2013)

Věk	Muži	Ženy	Celkem	%
21–30 let	9	9	18	13,24
31–40 let	39	24	63	46,32
41–50 let	15	9	24	17,65
51–60 let	5	16	21	15,44
61 let a více	6	4	10	7,35
Celkem	74	62	136	
%	54,40	45,60	100	100

Ani struktura vzdělání (viz tabulka) se v porovnání s rokem předešlým výrazně nezměnila. Největší počet zaměstnanců Ústavu má vysokoškolské vzdělání (min. bakalářské) – oproti předchozímu roku tato skupina zaznamenala mírný nárůst z 57,86 % na 59,56 %. Rozšíření počtu zaměstnanců s postgraduální kvalifikací je jedním ze strategických záměrů Ústavu, ke konci roku 2013 zde působilo 12 takto kvalifikovaných zaměstnanců.

Zaměstnancům Ústavu bylo i přes všeobecné snižování finančních prostředků v průběhu roku umožňováno prohlubovat profesní odbornost formou vzdělávacích kurzů, zaměřených na aktuální změny v legislativní oblasti, a zdokonalovat jazykovou vybavenost výukou anglického a ruského jazyka. V rámci zvyšování a prohlubování kvalifikace bylo třem zaměstnancům Odboru zkoumání totalitních režimů umožněno na jejich žádost čerpat výhody dle § 232 zákona č. 232/2006 Sb., zákoník práce (jde o kvalifikační smlouvy umožňující doktorandské studium). Ostatní studující zaměstnanci nepožádali o žádné kvalifikační dohody či výhody.

Členění zaměstnanců ÚSTR podle vzdělání a pohlaví (k 31. 12. 2013)

Vzdělání	Muži	Ženy	Celkem	%
Základní	0	4	4	2,9
Vyučen	6	0	6	4,4
Úplné střední všeobecné	6	8	14	10,3
Úplné střední odborné	9	19	28	20,6
Vyšší odborné	0	3	3	2,2
Bakalářské	4	7	11	8,1
Magisterské	40	18	58	42,7
Postgraduální	11	1	12	8,8

1.7. Poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím

Ústav, který je povinným subjektem podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím (dále též InfZ), obdržel v roce 2013 celkem 18 žádostí o poskytnutí informace.

Počet podaných žádostí o poskytnutí informací (§ 18 odst. 1 písm. a) 18
Počet vydaných rozhodnutí o odmítnutí žádosti (§ 18 odst. 1 písm. a) 3
Počet podaných odvolání proti rozhodnutí (§ 18 odst. 1 písm. b) 1
Opis podstatných částí každého rozsudku soudu (§ 18 odst. 1 písm. c) 0
Výčet poskytnutých výhradních licencí (§ 18 odst. 1 písm. d) 0
Počet stížností podaných podle § 16a zákona (§ 18 odst. 1 písm. e) 2

Stížnost na nedodržení lhůt byla vysvětlena postupem podle počítání času dle správního řádu. Z rozhodnutí Rady Ústavu se běh lhůt bude napříště řídit striktně InfZ bez aplikace mírnějších pravidel správního řádu;

stížnost na úhradu za poskytnutí informace byla odmítnuta jako neoprávněná, protože úhrada byla požadována dle platného sazebníku zveřejněného na www.ustrcr.cz.

§ 18 odst. 1 písm. f) Další informace vztahující se k uplatňování zákona:

Ústav, jako věcně a místně příslušný odvolací orgán podle § 12 odst. 2 zákona č. 181/2007 Sb., o Ústavu pro studium totalitních režimů a o Archivu bezpečnostních složek a o změně některých zákonů, ve spojení s § 89 odst. 1 správního řádu, na základě § 16 a s odkazem na ust. § 20 odst. 4 zákona InfZ vyřídil v roce 2013 celkem dvě odvolání týkající se rozhodnutí orgánu I. stupně.

1.8. Naplňování zákona č. 262/2011 Sb. – zpracování odborných stanovisek pro Ministerstvo obrany, spolupráce s Archivem bezpečnostních složek a zpracování odborných stanovisek pro Etickou komisi ČR

Skupina pro přípravu odborných stanovisek, podkladů a informací

Skupina pro přípravu odborných stanovisek, podkladů a informací (dále jen Skupina) byla zřízena pokynem ředitele Ústavu pro studium totalitních režimů č. 24 ze dne 1. 11. 2011. Jejím úkolem je zajištění součinnosti s Ministerstvem obrany ČR (MO) a spolupráce s Etickou komisí ČR pro ocenění účastníků odboje a odporu proti komunismu ve smyslu zákona č. 262/2011 Sb. Na základě dohody o spolupráci v záležitosti naplňování citovaného zákona uzavřené mezi Ústavem pro studium totalitních režimů a Archivem bezpečnostních složek zpracovává Skupina rovněž odborná stanoviska pro Archiv. Z hlediska organizační struktury ÚSTR je Skupina součástí Odboru zkoumání totalitních režimů, v roce 2013 ji tvořilo pět odborných pracovníků.

Na základě žádostí MO ČR zaevidovaných v roce 2013 bylo Skupinou za uplynulý rok vyhotoveno celkem 36 odborných stanovisek, dvě stanoviska byla vypracována pro Etickou komisi a 205 pro Archiv. V první čtvrtině roku 2013 bylo dále Ministerstvu obrany odesláno 17 odborných stanovisek zaevidovaných v roce 2012, z toho čtyři stanoviska procházela na přelomu let 2012 a 2013 připomínkovým řízením, čtyři byla v uvedenou dobu rozpracována referenty a k vyhotovení zbývajících devíti bylo přistoupeno po 1. 1. 2013.

V roce 2013 činila průměrná doba zpracování odborného stanoviska pro Ministerstvo obrany 12 dní, pro Etickou komisi jeden a pro ABS tři pracovní dny. V případě odborných stanovisek určených Ministerstvu obrany trval proces připomínkového řízení průměrně 12 dní, pro Etickou komisi šest pracovních dní. Průměrný rozsah textu odborného stanoviska pro Ministerstvo obrany byl 10 stran, pro Etickou komisi dvě a pro ABS čtyři strany.

V rámci agendy související se zákonem bylo Skupinou za rok 2013 prostudováno cca 530 500 stran materiálu.

Statistický přehled vyřizování žádostí za období od 1. 1. 2013 do 31. 12. 2013

Celkově přijatých žádostí z Ministerstva obrany ČR	44
Zpracováno a odesláno – stanovisek	36
Rozpracováno u referentů	2
Ve schvalovacím řízení	0
Čekající na zpracování	6

Dokončení agendy pro Ministerstvo obrany ČR z roku 2012 – stanovisek	17

Celkově přijatých žádostí z Etické komise ČR	2
Zpracováno a odesláno – stanovisek	2
Rozpracováno u referentů	0
Ve schvalovacím řízení	0
Čekající na zpracování	0

Celkově přijatých žádostí v rámci spolupráce s ABS	206
Zpracováno a odesláno – stanovisek	205
Čekající na zpracování	1

Srovnání s rokem 2012

	2012	2013
Celkově přijatých žádostí z Ministerstva obrany ČR	78	44
Zpracováno a odesláno – stanovisek	61	36
Rozpracováno u referentů	4	2
Ve schvalovacím řízení	4	0
Čekající na zpracování	9	6

	2012	2013
Celkově přijatých žádostí z Etické komise ČR	36	2
Zpracováno a odesláno – stanovisek	36	2
Rozpracováno u referentů	0	0
Ve schvalovacím řízení	0	0
Čekající na zpracování	0	0

	2012	2013
Celkově přijatých žádostí v rámci spolupráce s ABS	76	206
Zpracováno a odesláno – stanovisek	76	205
Čekající na zpracování	0	1

2. Výzkumná, badatelská a dokumentační činnost

2.1. Badatelské projekty

V roce 2013 bylo realizováno 13 badatelských projektů týkajících se jak doby nesvobody (1938–1945), tak období komunistické totalitní moci (1948–1989). Jmenovitě se jednalo o tyto projekty:

Představitelé nacistického represivního aparátu Protektorátu Čechy a Morava
Protižidovská opatření na území Protektorátu Čechy a Morava a jejich realizace (1939–1945)
Od eutanazie k vyhlazování Židů
Ukrajinská povstalecká armáda 1942–1950
Vývoj organizační struktury a představitelé Komunistické strany Československa
Vývoj státněbezpečnostních složek
Třídní justice a vězeňství
Zánik agrární strany a pád československé demokracie
Protikomunistický odboj
Odboj a perzekuce křesťanů v době nacismu a komunismu (1938–1989)
Šlechta českých zemí v konfrontaci s totalitními režimy 20. století
Film a dějiny totalitních režimů
Sociální politika mezi represí a inkorporací.

Většina z výše zmíněných projektů byla zahájena již v předchozích letech. Dva z projektů (*Zánik agrární strany a pád československé demokracie* a *Sociální politika mezi represí a inkorporací*) byly v roce 2013 dokončeny. Další dva projekty (*Vývoj státněbezpečnostních složek* a *Protikomunistický odboj*) budou dokončeny v roce 2014. Ostatní projekty budou řešeny i v následujících letech. V roce 2013 byl zahájen jeden nový projekt (*Od eutanazie k vyhlazování Židů*).

Všechny uvedené projekty (včetně dokumentačních a vzdělávacích – viz níže) byly podrobeny evaluaci, kterou provedli členové Vědecké rady. Na základě podnětů vzešlých z evaluace byly projekty modifikovány (precizovány výstupy, upraveno jejich časové rozvržení apod.). Výsledky evaluace též pomohly při koncipování nových projektů, které prošly oponenturou ze strany členů Vědecké rady a zároveň externích odborníků (na rozdíl od předchozí praxe) a byly zařazeny do plánu činnosti na rok 2014 (viz http://www.ustrcr.cz/data/pdf/plan-cinnosti-2014.pdf).

Bližší informace o jednotlivých projektech, jejich řešitelích a konkrétních výstupech v roce 2013 jsou k nahlédnutí v Příloze č. 2.

2.2. Dokumentační projekty

V roce 2013 bylo realizováno 5 dokumentačních projektů, které se věnovaly jak době nesvobody (1938–1945), tak období komunistické totalitní moci (1948–1989). Konkrétně se jednalo o tyto projekty:

Dokumentace nacistických zločinů během II. stanného práva (během roku 2013 byl projekt přetransformován do obnoveného projektu „Dokumentace popravených Čechoslováků za druhé světové války v Berlíně-Plötzensee")
Dokumentace popravených z politických důvodů 1948–1989
Dokumentace osob usmrcených na státní hranici 1948–1989
Underground v regionech
Paměť a dějiny totalitních režimů.

Většina výše zmíněných projektů byla řešena již v předchozích letech. Z pěti projektů byl jeden v roce 2013 dokončen (*Dokumentace osob usmrcených na státní hranici 1948–1989*). V roce 2014 se předpokládá završení dvou projektů (*Dokumentace popravených z politických důvodů 1948–1989* a *Paměť a dějiny totalitních režimů*). Zbývající projekty budou pokračovat i v dalších letech.

Bližší informace o jednotlivých projektech, jejich řešitelích a konkrétních výstupech v roce 2013 jsou k dispozici v Příloze č. 2.

3. Vzdělávací činnost

Skupina vzdělávání ÚSTR zorganizovala v roce 2013 sedm seminářů pro učitele a jednu letní školu, celkem prošlo v tomto roce vzdělávacími akcemi skupiny 193 učitelů, studentů učitelství a dalších pracovníků ve vzdělávání (pracovníci muzeí, vysokoškolští pedagogové, úředníci MŠMT a příspěvkových organizací, lektoři neziskových organizací atp.). Všechny semináře, přednášky a kurzy pro učitele jsou zdarma a všechny jsou evaluovány (evaluační postupy jsou převzaty z Národního institutu pro další vzdělávání). Pracovníci skupiny se aktivně zapojovali do spolupráce s celou řadou vzdělávacích institucí, vystupovali na odborných seminářích, ve veřejných debatách a na vědeckých konferencích. V roce 2013 pokračovali v realizaci projektů *Antisemitismus ve 2. polovině 20. století* a *Třetí odboj v didaktické perspektivě* (viz dále).

Spolupráce se vzdělávacími institucemi

Ústav pokračoval ve spolupráci s MŠMT. V oblasti zpřístupňování audiovizuálních materiálů pro výuku pokračovala systematická snaha nejen na poli vytváření konkrétních pomůcek, ale rovněž v oblasti koncepční. Kvůli zlepšení praktické dostupnosti audiovizuálních děl pro výuku byla v roce 2012 na popud Ústavu vytvořena Mezirezortní pracovní skupina MŠMT pro autorská práva. Výsledkem její práce je vznikající databáze zdrojů audiovizuálních materiálů pro školy, manuál k právním otázkám i otázkám praktické dostupnosti těchto materiálů pro výuku, a doporučení pro další kroky státní správy v této oblasti. Pracovníci Ústavu se podíleli také na práci skupiny pro vytvoření vzdělávacích standardů pro výuku dějepisu na základních školách.

Nadále byla rozvíjena spolupráce s Technickou univerzitou Liberec při pořádání tradičního (letos třiadvacátého) česko-slovenského semináře. V loňském roce se seminář věnoval otázce propagandy, konference s názvem *Informační boj o Československo/v Československu* se konala v prostorách Technické univerzity Liberec ve dnech 22. a 23. srpna 2013. Výstupem ze semináře bude kolektivní monografie, jejíž vydání je plánováno v roce 2014.

3.1. Konference, sympozia, semináře, kurzy

V průběhu roku Ústav spoluorganizoval řádově desítky konferencí, na nichž zaměstnanci přednesli několik desítek příspěvků. Zúčastnili se také několika mezinárodních konferencí, z nichž některé se konaly v zahraničí (viz Příloha č. 10). Samostatně Ústav připravil pět konferencí, dvě sympozia, uspořádal 33 historických veřejných seminářů a 10 kurzů pro učitele. Podrobný přehled obsahuje Příloha č. 3.

3.2. Exkurze

V roce 2013 navštívilo Ústav a Archiv kolem dvou stovek studentů, a to jak základních, tak středních a vysokých škol. Součástí exkurzí je vždy návštěva badatelny, přednáška na vyžádané téma nebo seznámení se s publikacemi Ústavu. Podrobnější přehled exkurzí je k dispozici v Příloze č. 4.

3.3. Projekt *Dějepis v 21. století* (D21). Termín realizace projektu: 2012–2014

Projekt je realizován za podpory Evropských strukturálních fondů (OPVK). Vydáno bylo vzdělávací DVD *Česká společnost 1969–1989* a zdarma distribuováno do všech základních a středních škol v ČR. V rámci projektového vyučování na zapojených školách proběhly žákovské aktivity zaměřené na zkoumání rodinné a regionální paměti (nahrávky pamětníků, práce v regionálních muzeích atp.). Ve spolupracujících školách dalšího typu byla ve výuce pilotována nová vzdělávací DVD. V uvedených modulech bylo dosud zapojeno přes 2600 žáků. Dále byli proškoleni učitelé v práci s multimediálními pomůckami (včetně ukázkových modelových hodin ve škole). Celkem proběhlo 39 kurzů a bylo proškoleno přes 300 pedagogů. Dále byla obsahově dokončena dvě nová DVD (*Protektorát* a *Padesátá léta*) a ke spuštění připraven nový vzdělávací webový portál *Dějepis ve 21. století*. Realizován byl též e-learningový kurz pro učitele *Dějepis a rodinná paměť*. Výsledky projektu byly průběžně prezentovány na odborných didaktických konferencích.

Jiné

Výzkum výuky dějepisu realizovaný v roce 2012 ve spolupráci se společností Factum Invenio byl využíván pro přednáškovou a publikační činnost Skupiny vzdělávání i v roce 2013. Množství zmínek v médiích ukázalo, že některé nepodložené představy o podobě výuky soudobých dějin se daří veřejně přístupnými daty Ústavu a jejich popularizací pozměňovat. Pokračující spolupráce s vysokoškolským zařízením World Learning akreditovaným v USA přinesla dvojici půldenních sérií seminářů, přednášek a exkurzí na půdě Ústavu a dalších deset tematických seminářů. V evaluaci programu provedeného v roce 2013 renomovanými profesory amerických univerzit byla spolupráce ústavu na programu Arts and Social Change ohodnocena jako komplexní a důležitý prvek zahrnující řadu disciplín včetně etických aspektů výzkumu.

4. Výstavní a publikační činnost

Za výstavní a publikační činnost zodpovídá Odbor ediční stejně jako za organizaci komunikačních platforem a správu digitálního pamětnického archivu Paměť národa a Knihovny. Spolupracuje s různými institucemi, občanskými sdruženími a nakladateli.

4.1. Výstavy

Při přípravě výstav v roce 2013 se pokračovalo ve spolupráci s partnery jak institucionálními, tak občanského sektoru. Řada výstav byla ve spolupráci s Ministerstvem zahraničních věcí úspěšně představena v zahraničí a zaměřena k uctění památky významné osobnosti. Pokračovala prezentace výstav ve školách.

V roce 2013 byly realizovány dvě nové výstavy a šest dalších výstav připravených v předcházejících letech, dále pět výstav pro školy. Podrobný přehled výstav obsahuje Příloha č. 5.

4.2. Publikační činnost

Vydávání monografií, sborníků, edic dokumentů, studií i periodických publikací realizuje Oddělení publikací Odboru edičního. Periodickými publikacemi Ústavu jsou revue *Paměť a dějiny*, vydávaná čtyřikrát ročně a určená jak odborné, tak laické veřejnosti, a odborný časopis *Securitas Imperii*, který vychází dvakrát ročně. Řídí se pravidly pro recenzované neimpaktované časopisy a byl přihlášen k zápisu na seznam recenzovaných neimpaktovaných periodik.

Z důvodu krácení finančních prostředků státního rozpočtu pokračoval Odbor ediční ve spolupráci při vydávání publikací s jinými nakladatelstvími nebo partnerskými institucemi. Koediční činnost umožňuje zachovat stávající trend vydávání publikací Ústavem i při plošném snižování finančních prostředků.

V průběhu roku se Ústav rozhodl zrušit plánované vydání 2. dílu edice dokumentů *Vypovídat pravdu a nic nezamlčet. Protokoly parlamentní vyšetřovací komise pro objasnění událostí 17 listopadu 1989* (z tzv. Stankovy a Rumlovy komise). Ústav totiž získal vyjádření Archivu Poslanecké sněmovny PČR, v němž je jednoznačně uvedeno, že k publikování uvedených archiválií, které v řadě případů obsahují osobní a citlivé osobní údaje, je třeba získat souhlas dotčených osob. Archivu Poslanecké sněmovny PČR tento souhlas nebyl udělen nebo tyto osoby přímo zaslaly Archivu PS PČR námitku proti zveřejnění (jednalo se o více než 200 osob, které by tak mohly Ústav oprávněně žalovat za porušení zákona na ochranu osobních údajů). Nevydaný 2. díl edice Ústav nahradil jinými kvalitními publikacemi (viz Příloha č. 6).

Publikace Ústavu byly k dostání v běžné knižní distribuci i v Knihovně J. Langoše. U periodických publikací je také možné získat předplatné.

Přehled publikací vydaných v roce 2013

Titul	Periodicita	Vydaný počet
Paměť a dějiny	4x	4
Securitas Imperii	2x	2

Bulletin ÚSTR a anglojazyčná revue *Behind the Iron Curtain* nebyly realizovány z důvodu nedostatku finančních prostředků.

Přehled neperiodických publikací vydaných v roce 2013

Druh	Plánovaný počet	Vydaný počet
Slovníky	1	0
Edice	3	3
Monografie	5	7
Katalogy výstav	2	3
Sborníky a kol. monografie	4	4
Učebnice a příručky	2	3
Celkem	17	20

Více informací o publikacích vydaných v roce 2013 obsahuje Příloha č. 7.

4.3. Pamětnický digitální archiv Paměť národa

V průběhu roku pokračovali tvůrci projektu z řad zaměstnanců Ústavu, Českého rozhlasu a sdružení Post Bellum ve shromažďování výpovědí svědků historických událostí 20. století a v práci na projektech, které s těmito výpověďmi seznamují nejen českou veřejnost (viz Příloha č. 8).

4.4. Knihovna Jána Langoše

Knihovna Jána Langoše je zaměřena na budování a zpřístupňování specializovaného fondu se zaměřením na studium totalitních režimů, především komunistického a nacistického, na území Československa, resp. Protektorátu Čechy a Morava, a jejich souvislostí v celosvětovém kontextu. Knihovna v současnosti obsahuje 6612 svazků.

V roce 2013 bylo zakoupeno 405 nových titulů, 107 titulů získal ÚSTR výměnou s domácími i zahraničními partnerskými institucemi a 227 titulů dostal darem. Celkový počet registrovaných čtenářů v roce 2013 byl 328 a knihovnou bylo zapůjčeno 757 knih. Meziknihovní výpůjční služba čítala 124 knih.

Knihovna poskytuje kromě knih i elektronické zdroje a přístup do databáze C.E.E.O.L. a EBSCO, což jsou elektronické archivy zpřístupňující v plné podobě více než 800 humanitních a sociálněvědních časopisů a digitálních dokumentů.

Knihovnu mohou využívat nejen pracovníci Ústavu a Archivu, ale i veřejnost formou prezenčního studia.

5. Spolupráce

5.1. Spolupráce s institucemi v České republice

V roce 2013 Ústav uzavřel několik smluv o spolupráci s domácími partnery, např. s Českou televizí, Českým svazem bojovníků za svobodu, Knihovnou Václava Havla, Národním archivem, Národním filmovým archivem, Židovským muzeem v Praze, občanskými sdruženími Dny české státnosti, PANT, Post Bellum, dále s univerzitami a muzei (přehled domácí spolupráce je uveden v Příloze č. 9). Smlouvy o spolupráci byly uzavírány vždy za účelem dosažení cílů spojených s konkrétními badatelskými a vzdělávacími projekty.

5.2. Mezinárodní spolupráce

Ústav tradičně při prezentaci své činnosti v zahraničí spolupracuje s jednotlivými českými centry, velvyslanectvími a konzuláty. V roce 2013 pokračovala smluvní spolupráce s obdobně zaměřenými instituty paměti (Maďarsko, Německo, Polsko, Rumunsko, Slovensko, Slovinsko, Ukrajina). S polským Ústavem národní paměti (IPN) byla např. dohodnuta spolupráce při vydání polského překladu knihy *Invaze 1968. Ruský pohled*. Dlouhodobě spolupracujeme se zahraničními archivy (Maďarsko, Rumunsko, Ukrajina, USA) a dalšími institucemi, např. s rakouským Ludwig Boltzmann Institutem, zejména při analýze aktivit československých zpravodajských služeb na území Rakouska v letech 1945–1989.

V roce 2013 zástupci Ústavu dohodli novou spolupráci s několika zahraničními institucemi: polskou Nadací Ośrodek Karta (Centrum Charta) a Domem Spotkań s Historią (Dům setkávání s historií) – obě ve Varšavě. Výsledkem bylo v prosinci vydané 77. číslo polského časopisu věnovaného historii *Karta* (Charta ´77), které bylo symbolicky věnováno českým novodobým dějinám a vyšlo v úzké spolupráci s Ústavem. Ve varšavském Domě setkávání s historií – prestižní instituci zabývající se propagací novodobé historie – přijali nabídku prezentací našich dvou výstav (v letech 2014 a 2015).

Dále byla dohodnuta spolupráce s českým konzulátem v Sydney a do plánu činnosti na rok 2014 závazně zahrnuta prezentace naší výstavy *Praha objektivem tajné policie*.

Užší spolupráci se podařilo navázat díky novým dodatkům ke stávající smlouvě s Archivem Bezpečnostní služby Ukrajiny, s nímž bylo dohodnuto vydání dvou dílů dvojjazyčných edic dokumentů týkajících se perzekuce československých občanů na území Ukrajiny ve 30. a 40. letech 20. století. (2014 a 2015).

Spolupráce s českým sdružením právnických osob „Platformou evropské paměti a svědomí" nebyla na dobré úrovni. Vedení i Radě Ústavu byly zasílány dopisy podepsané prezidentem Platformy G. Lindbladem, kritizující účast bývalých členů KSČ v poradním orgánu ředitelky – Vědecké radě. Podezření spočívalo v tvrzení, že Ústav porušuje Etický kodex Platformy. I přesto, že Rada na tyto dopisy velmi smířlivě odpovídala a sdělovala, že Ústav žádné bývalé placené funkcionáře KSČ vědomě nezaměstnává a nemá žádnou zákonnou možnost to doložit jiným způsobem, bylo Radě v listopadu 2013 doručeno oznámení o „pozastavení" členství v tomto českém občanském sdružení se zahraniční účastí. A to i přesto, že Stanovy Platformy neznají institut „pozastavení členství" a nebylo to doloženo žádným věrohodným dokumentem.

Zahraniční návštěvy a exkurze

Dne 23. ledna 2013 proběhla na půdě Ústavu přednáška profesora Marka Kramera *Zánik sovětského bloku* o pádu komunismu ve střední a východní Evropě v roce 1989 (http://www.ustrcr.cz/cs/pozvanka-na-prednasku-profesora-marka-kramera-zanik-sovetskeho-bloku).

Dne 25. února 2013 se na půdě Ústavu a Archivu uskutečnilo jednání Evropské archivní sítě institucí spravujících dokumenty bezpečnostních složek (European Network of Official Authorities in Charge of the Secret-Police Files), kterého se zúčastnili zástupci Výboru pro zveřejňování dokumentů a zveřejňování vazeb občanů Bulharska ke Státní bezpečnosti a zpravodajské službě Bulharské lidové armády (COMDOS), Úřadu spolkového zmocněnce pro dokumenty státobezpečnostní služby bývalé NDR (BStU), Historického archivu maďarské státní bezpečnosti (ABTL), Institutu národní paměti – Komise pro vyšetřování zločinů proti polskému národu (IPN), Národní rady pro studium archivů Securitate (CNSAS) a Ústavu pamäti národa (ÚPN). Součástí setkání byla prezentace průvodce po archivech jednotlivých členů Evropské archivní sítě (Handbook of the European Network of Official Authorities in Charge of the Secret-Police Files), vydaného ve spolupráci s IPN.

Dne 21. května 2013 navštívila Ústav a Archiv skupina německých studentů z Univerzity v Regensburgu v rámci několikadenní exkurze po českých historických institucích a místech paměti. Na přednášce PhDr. Martina Valenty, Ph.D., se studenti seznámili s badatelskými a dokumentačními projekty Ústavu a s jeho publikační a vzdělávací činností. V badatelně Archivu měli možnost prohlédnout si dokumenty ze svazkové agendy a také např. písemnosti útvarů SS na území Protektorátu Čechy a Morava.

Dne 26. června 2013 navštívily Ústav zástupkyně korejského Institutu mezinárodních vztahů se sídlem v Soulu za doprovodu tajemníka Velvyslanectví Korejské republiky v Praze pana Lee Phillocka. Delegaci přijal 1. náměstek ředitelky ÚSTR Mgr. Zdeněk Hazdra, Ph.D., a JUDr. Karel Vodička, člen Vědecké rady, který působí v Institutu Hannah-Arendt v Drážďanech. Ko-

rejští hosté se zajímali o práci Ústavu a také o problematiku přechodu naší země ke svobodě po roce 1989. JUDr. Vodička pro ně připravil přednášku *Transformace v ČSR/ČR 1990–2013. Společnost, politika a hospodářství – evropský kontext*.

Dne 22. července 2013 navštívila Ústav skupina amerických studentů z Florida State University. Pod vedením Dr. Erica Wiebelhaus-Brahma studenti absolvovali v České republice vzdělávací kurz o středoevropském vyrovnávání s totalitní minulostí. Přednášky se ujala PhDr. Jitka Bílková z Archivu a ukázala studentům mimo jiné i dostupné online vyhledávání archiválií. Bc. Adam Hradilek ze Skupiny orální historie Ústavu se následně ve své přednášce věnoval představení výzkumných a publikačních aktivit ÚSTR.

Dne 26. července 2013 navštívila Ústav delegace z tchajwanské 228 Memorial Foundation, která se věnuje lidským právům po druhé světové válce. Během rozpravy s paní Pan byla popsána základní témata zkoumání Ústavu, včetně okolností jeho vzniku, další debata se pak vedla nad archiváliemi Archivu.

Dne 23. září 2013 hostil Ústav hned dvě mezinárodní delegace. První vedli dva zástupci tuniského Ministerstva pro lidská práva a přechodnou justici, druhou tvořila početná skupina občanských aktivistů z Libye. Obě země uvažují o zřízení obdobného ústavu, jako je ÚSTR, a zajímal je náš způsob vyrovnávání se s minulostí.

Dne 26. září 2013 navštívila Ústav mezinárodní delegace z Egypta. Delegace absolvovala, obdobně jako předešlé návštěvy, základní seznámení s činností Ústavu, poté nahlédnutí do úseku digitalizace a Archivu.

5.3. Služební cesty

Služební cesty domácí

Nejčastějším důvodem pro konání tuzemských pracovních cest je archivní průzkum, účast na konferencích, seminářích a kolokviích, účast na zahájení výstav, přednáškách, natáčení rozhovorů s pamětníky a významnými osobnostmi. Dále pak instalace výstav a následně jejich deinstalace, převoz výstav zapůjčených základním i středním školám a knihovnám.

Služební cesty zahraniční

Na zahraniční služební cesty byli vysíláni zaměstnanci Ústavu zejména:

a) za účelem získání informací v archivech,
b) na zahraniční prezentace výstav ÚSTR,
c) na konference a přednášky,
d) v souvislosti s dohodami o další spolupráci v zahraničí.

V roce 2013 se uskutečnilo celkem 58 zahraničních služebních cest (podrobný přehled je uveden v Příloze č. 10).

6. Informatika a digitalizace

6.1. Informační systémy

V pátém roce činnosti odbor informatiky a digitalizace realizoval v souladu s plánem činnosti investiční akce a nákupy s cílem trvalé kontinuity provozu, udržitelnosti a zachování jednoty prostředí v oblasti informačních a komunikačních technologií (dále jen ICT) instituce.

Z pěti plánovaných akvizic dle schváleného finančního plánu na rok 2013 se v podobě dlouhodobého hmotného majetku podařilo realizovat celkem čtyři výběrová řízení, která měla pozitivní dopad na modernizaci technologií Ústavu. Odbor společně s ekonomickým a provozním úsekem realizoval *rekonstrukci klimatizace serverovny,* a tím došlo ke snížení nežádoucích provozních rizik spojených s poruchami chlazení, především možného ohrožení technologií a informačních aktiv organizace.

Za účelem snížení potenciálních provozních rizik byl rovněž pořízen a instalován nový *zdroj záložního napájení* potřebný k ochraně klíčové ICT infrastruktury. Z důvodu plánované modernizace a zvětšování kapacit pro ukládání informačních aktiv proběhlo výběrové řízení na *rozšíření diskových polí* a v neposlední řadě se provedl nákup *workstationu pro DTP a grafiku* pro potřeby odboru edičního.

Z neinvestičních akcí byly v rámci pravidelné obměny vybraných hardwarových součástí realizovány nákupy s cílem obměny starších zařízení, na kterých běží verze operačního systému, u kterého výrobce na rok 2014 ohlásil ukončení podpory a aktualizace.

Pro zvyšování informační bezpečnosti a udržování up-to-date se další nákupy týkaly licencí antivirové a antispamové ochrany. Diverzifikací softwarových řešení jsme nahradili dosavadní stav od jedné společnosti. V současnosti provozujeme několik řešení s cílem dosažení zvýšení ochrany serverů a koncových stanic.

V rámci budování ICT infrastruktury se nadále pokračovalo v konsolidaci serverové části infrastruktury. Zprovozněny byly samostatné VMWare ESXi servery, které drží mimo jiné role nutné k sestavení MS clusteru, a následně vysoce dostupné clusterované MS Hyper-V servery v počtu tří nodů. Vysoká dostupnost je podložena redundantní 10GB konektivitou do páteřního switche a opět redundantní 8GB konektivitou do SAN. Postupně pokračoval převod všech existujících fyzických serverů do tohoto vysoce dostupného virtuálního prostředí.

Infrastruktura sloužící potřebám Archivu se plně virtualizovala s výjimkou pracoviště Archivu v Brně -Kanicích. Sdílená infrastruktura byla do virtuálního prostředí migrována jen částečně, převod systémů do virtuálního prostředí byl realizován s ohledem na povýšení systémů na vyšší verze.

Migrace doposud proběhla v produkčních systémech: MS ForeFront Trusted Management Gateway (Hlavní Firewall, Router, Proxy, Reverzní proxy, VPN, Web Content Antivir, IDS), MS Exchange Frontend + GFI Mail Antivirus/AntiSpam server, Souborové servery a jejich monitoring, Distribuované souborové systémy, Terminálové servery (PEVA), AIB GINIS, Doménové řadiče, DNS, DHCP, NAP, interní certifikační autorita, správa virtuálního prostředí ESXi, SQL Databáze + webové a aplikační servery projektu Archival Explorer, Linuxové systémy pro správu (GLPI, OCSNG), Blackberry server, NOD antivirus server.

Další migrace probíhala u testovacích (vývojových systémů): Microsoft System Centre Data Protection Manager, SQL 2005 pro vývojáře, SQL 2012 pro vývojáře, SQL Cluster pro testování HA scénáře, AD, GW, Testovací stanice a servery různých verzí OS, MS Exchange pro testy HA scénáře, produkty Microsoft System Centre rodiny (SCOM, SCCM, SCVMM).

V demilitarizované zóně jsme migrovali webový server pro projekt cesko-slovenske-vztahy.cz, nový WWW server USTR a ABS, OpenSource knihovní systém KOHA, OpenSource knihovní systém EverGreen pro přípravu přechodu z placeného knihovního systému, Open source private cloud systém.

Nedílnou součástí bylo pravidelné zálohování informačních aktiv a řešení servisních požadavků uživatelů, především s přechodem na vyšší verzi systému elektronické spisové služby.

V rámci realizace vývoje *informačního systému elektronického archivu* se v první polovině roku 2013 prováděla úprava a další ladění programového kódu současného prohlížeče Archival Explorer a souvisejících služeb. Aktualizace se týkala snižování zátěže na serveru, kde probíhá ukládání naskenovaných dat. Úpravy se týkaly rovněž informační databáze a urychlení dohledávání příslušných údajů přímo v databázi Ústavu. Databáze byla průběžně aktualizována při přidávání nově importovaných souborů do úložiště dokumentů a vzhledem k realizované optimalizaci poskytovala několikanásobně vyšší odezvu při stejné zátěži serveru.

Na počátku června byla zřízena společná pracovní skupina Ústavu a Archivu pro posouzení stávajícího stavu digitalizace a jejího dalšího rozvoje. Skupina měla za úkol vyhotovit zprávu o aktuálním stavu digitalizace. V závěrečné zprávě skupina poukázala na řadu zásadních problémů, jejichž hlavní příčina spočívá v rozdělení celého procesu mezi obě instituce a z ní vyplývající neexistence jednotné koncepce digitalizace. Řešení tohoto stavu nabízí realizace rozhodnutí Rady Ústavu o převedení Odboru informatiky a digitalizace z Ústavu pod Archiv, které umožní scelení celého procesu digitalizace.

V návaznosti na zmíněnou zprávu byly od července ve spolupráci s Archivem zahájeny práce na podrobné specifikaci případů užití nového prostředí a funkcio-

nalit informačního systému elektronického archivu. Z dlouhodobější perspektivy a na základě nově definovaných požadavků se zahájily práce na kompletně nové architektuře služeb elektronického archivu. Již začátkem roku bylo rozhodnuto opustit stávající nevhodný systém pro ukládání dokumentů a nahradit ho vlastním řešením.

Společná pracovní skupina se rovněž zabývala návrhem nového aplikačního serveru. Probíhal vývoj základní funkcionality serveru a testovalo se budoucí uživatelské klientské rozhraní a propojení systémů aplikační logiky a systému ukládání dokumentů.

Od května do září rovněž probíhala v rámci interního testovacího provozu migrace dat ze stávajícího řešení ukládání dokumentů do nového systému, bylo zpracováno 83 408 složek s 5 172 470 dokumenty. Úspěšný interní test systému ukázal možnosti nového řešení při extrémních nárocích na ukládání digitalizovaných dokumentů. Práce na vývoji nového systému nadále pokračují. Nicméně nové digitální reprodukce archiválií jsou prozatím ukládány do stávajícího systému, kdy od ledna do prosince 2013 bylo uloženo 2 860 200 dokumentů.

Webové projekty

Odbor ve spolupráci s jednotlivými úseky nadále zabezpečoval přípravu podkladů v rámci pravidelné aktualizace webových stránek a projektů Ústavu a Archivu. Na základě smlouvy byl zabezpečován hosting a správa webového sídla podle požadavků Etické komise České republiky pro ocenění účastníků odboje a odporu proti komunismu (http://www.etickakomisecr.cz/).

Pro účely úseku vzdělávání jsme kontinuálně realizovali technickou správu a podporu k e-learningovému řešení LMS Moodle do doby přechodu na nový vzdělávací portál. V rámci projektu OPVK – *Dějepis v 21. století* jsme se podíleli na technické specifikaci zakázky webového portálu a na komunikaci při implementaci a testování demo prostředí.

Projekt digitalizace archivu vysílání české redakce Rádia Vatikán, který byl zahájen na podzim 2011, jsme ukončili formou webové prezentace v prosinci 2013 (http://www.ustrcr.cz/cs/archiv-vysilani-ceske-redakce-radia-vatikan). Ve spolupráci s Archivem byla po převezení archivu do Prahy nejdříve provedena odborná prohlídka a uspořádání dokumentů, které byly následně digitalizovány, konvertovány do výstupného formátu a soubory uspořádány. Digitální kopie archivu redakce v rozsahu přibližně 70 tisíc stran obsahuje převážně strojopisné předlohy odvysílaných textů z let 1950–1992. Elektronická podoba archivu byla na webových stránkách zveřejněna 16. prosince 2013.

Na stránkách projektu věnovaného událostem roku 1989 (http://www.ustrcr.cz/cs/listopad-1989) jsme zveřejnili organizační podobu a personální složení Správy zpravodajské techniky SNB – VI. správa SNB a organizační podobu a personální složení Správy ochrany stranických a ústavních činitelů SNB (V. správa SNB) ve stavu k 17. listopadu 1989.

Mezi nejnavštěvovanější stránky patřil projekt *Dokumentace usmrcených na československých státních hranicích 1948–1989*.

Základní údaje ke stránce (www.ustrcr.cz):	
počet stránek v systému:	1 777
počet aktualit v systému:	870
počet souborů ke stažení:	42 006
počet jazykových verzí:	2
celkový počet návštěv:	54 576
zobrazení stránek:	209 578
počet stránek na návštěvu:	3,84
prům. doba trvání návštěvy:	00:04:26
počet nových stránek v systému:	224
počet aktualizovaných stránek:	406
počet nových aktualit:	165

Ve spolupráci s Archivem jsme v prvním čtvrtletí 2013 realizovali aktualizace webových stránek o anglickou část archivních pomůcek. Webové stránky Archivu byly rozšířeny a upraveny o zdrojové kódy vyhledávače a formuláře v anglické verzi, která je dostupná na: http://www.abscr.cz/en/searching-in-the-archival-finding-aids.

Nejnavštěvovanějšími stránkami Archivu bylo nadále vyhledávání v archivních pomůckách a evidenčních záznamech. Ve spolupráci s oddělením rozvoje evidencí se rovněž realizovaly opravy a aktualizace v dosavadních systémech a webových projektech.

Základní údaje ke stránce (www.abscr.cz):	
počet stránek v systému:	486
počet aktualit v systému:	235
počet souborů ke stažení:	122 278
počet jazykových verzí:	2
celkový počet návštěv:	193 185
zobrazení stránek:	815 513
počet stránek na návštěvu:	4,22
prům. doba trvání návštěvy:	00:05:20
počet nových stránek v systému:	45
počet aktualizovaných stránek:	66
počet nových aktualit:	18

Rozvoj evidencí

Oddělení rozvoje evidencí v roce 2013 prokračovalo v přepisech dle platného plánu práce na rok 2013. Je ovšem nutno zdůraznit, že zpracování stále probíhá „extenzivním" způsobem, tedy většinou formou výpisu jména a data narození bez dalších údajů. Ve spolupráci s Archivem byla proto zahájena práce na tvorbě metodik databázového zpracování věcných rejstříků, důležitých pro usnadnění tematického vyhledávání. Vzhledem k absenci řádných metodik bude rovněž žádoucí zaměřit se v úzké spolupráci s Archivem na

kontrolu správnosti ukládaných dat i ochranu osobních údajů obsažených ve zpracovávaných databázích.

Činnost oddělení je zcela odvislá na správném nastavení postupů práce s archiváliemi a zabývá se archivářskou činností, přičemž není zcela vyjasněn právní rámec působnosti tohoto oddělení. Z tohoto důvodu je také plánováno jeho přeřazení do Archivu bezpečnostních složek, kam svou náplní práce jednoznačně patří.

Oddělení rozvoje evidencí v souladu s Plánem činnosti pro rok 2013 realizovalo následující přepisy:

Archivní protokoly svazků vyšetřování krajských správ SNB. Jednalo se o přepis umožňující v příslušných archivních pomůckách dohledat dle kritérií: příjmení, jméno, datum či rok narození, archivní, registrační číslo. Vyhledávání je také spojeno s odkazem na příslušnou naskenovanou stránku nesoucí dané informace. Množina obsahuje přepis archivních protokolů svazků vyšetřování KS MV Hradec Králové 5 knih – 12 503 záznamů, KS MV České Budějovice 3 knihy – 10 068 záznamů, KS MV Ústí nad Labem 6 knih – 19 822 záznamů, KS MV Plzeň 10 knih – 23 811 záznamů, KS MV Ostrava 8 knih – 24 993 záznamů. Celkově bylo přepsáno 91 197 záznamů z výše uvedené množiny archivních protokolů. Část této množiny byla implementována do informačního systému skupiny evidenční Archivu a je rovněž přístupná přes webové stránky http://www.abscr.cz/cs/archivni-pomucky;

Archivní protokoly svazků tajných spolupracovníků krajských správ Ministerstva vnitra. V této skupině byly přepsány archivní protokoly KS MV Karlovy Vary 2 knihy v počtu 6079 řádků, archivní protokoly KS MV České Budějovice 5 knih v počtu 12 303 řádků, archivní protokoly tajných spolupracovníků KS MV Ústí nad Labem 8 knih v počtu 17 790 řádků, archivní protokoly svazků tajných spolupracovníků KS MV Hradec Králové 5 knih v počtu 15 132; řádků rovněž bylo v této množině přepsáno 8 knih archivních protokolů KS MV Ostrava v počtu 22 559 řádků. Celkem jde o 74 063 záznamů z 28 knih archivních protokolů. Přepis byl realizován ve stejné struktuře jako u předcházející skupiny;

Oddělení rovněž zahájilo dlouhodobý projekt přepisu *Kádrových rozkazů ministra vnitra a národní bezpečnosti*. Jedná se o projekt poskytující zdrojová data pro následnou implementaci do informačních systémů a pro další úseky přináší možnost důslednější personální a organizační rekonstrukce komunistického ministerstva vnitra včetně podřízených složek. V roce 2013 byly vytěženy kádrové rozkazy ministra vnitra z let 1987–1989 v celkovém počtu 30 811 záznamů. Přepisy obsahují informaci o příjmení, jméně, osobním evidenčním čísle, hodnosti kádrového příslušníka a dále obsahují číslo příslušného kádrového rozkazu s odkazem umožňujícím zobrazení digitalizovaného dokumentu. Na základě doposud provedených prací bude v příštím roce rozhodnuto o pokračování v projektu zhodnocením jeho přínosu vzhledem k nákladům.

Podsvazky typů I. správy FMV, umožňující dohledání příslušných osob, které nelze dohledat v příslušných informačních systémech. V roce 2013 bylo vypsáno zatím 2000 jmen typů spolupracovníků ze svazkové agendy;

V návaznosti na agendu týkající se zákona č. 262/2011 Sb., o účastnících odboje a odporu proti komunismu, realizovalo oddělení také přepis *kartotéky příslušníků SS*. Celkem bylo vytěženo 8267 naskenovaných dokumentů zmíněné kartotéky. Rovněž byl zahájen přepis *kartotéky pasů a víz* – vytěženo bylo prozatím 13 000 záznamů;

Ze stejného důvodu oddělení zpracovalo jmenné rejstříky tzv. *prozatímních inventárních fondů teritoriálních útvarů SNB a VB krajských správ SNB*: České Budějovice – prozatímní inventář J tvořený devíti inventárními soupisy představujícími jednotlivé části inventáře – vypsáno 25 010 řádků, Plzeň – prozatímní inventář K tvořený jedenácti inventárními soupisy – vypsáno 15 040 záznamů, Brno – prozatímní inventář N pozůstávající z devíti inventárních soupisů – vypsáno 62 738 řádků, Ústí nad Labem – prozatímní inventář L tvořený sedmi inventárními soupisy – vypsáno 3614 řádků, Ostrava – prozatímní inventář O – vypsáno 8928 záznamů z pěti inventárních soupisů. Celkem bylo z prozatímních inventárních fondů teritoriálních útvarů SNB a VB vytěženo 115 330 záznamů, kde výstup při dohledání osoby zahrnuje: jméno, příjmení, datum narození, označení fondu, inventárního čísla a strany. I u tohoto přepisu je vložen odkaz na digitalizovanou stránku jmenného rejstříku. Celkem bylo za rok 2013 vytěženo 332 668 záznamů ve výše popsané struktuře.

Informační systém skupiny evidenční Archivu byl rozšířen o 8955 záznamů *provalové kartotéky I. správy FMV*. Aktualizace systému se týkala i doplnění 24 948 záznamů osob z archivních protokolů vyšetřovacích spisů KS SNB Plzeň, 28 076 záznamů osob z archivních protokolů vyšetřovacích spisů KS SNB Brno a doplnění 12 498 záznamů osob z archivních protokolů vyšetřovacích spisů KS SNB Hradec Králové s odkazy na soubor. Průběžně také pokračovaly práce na opravách chyb, které se při práci s informačními systémy dohledaly.

Oddělení spolupracovalo s Oddělením dokumentace Odboru zkoumání totalitních režimů na projektu dokumentace popravených osob. Přepsané dokumenty jsou součástí webových výstupů dokumentačních projektů Ústavu. Oddělení rozvoje evidencí se podílelo i na přepisech výpovědí svědků zachycených skupinou orální historie.

6.2. Digitalizace

Hlavním úkolem oddělení digitalizace v roce 2013 byl převod dokumentů a archiválií do elektronické podoby pro potřeby agendy Archivu související s vyřizováním žádostí dle zákona č. 262/2011 Sb., úřední a badatelské agendy a systematické digitalizace.

Stanovením priorit a organizačními opatřeními se bez personálního posílení podařilo do konce roku vypořádat se zvýšeným počtem požadavků souvisejících s agendou dle zákona č. 262/2011 Sb. Rozhodující množství agendy tvořily vyšetřovací spisy, f. A8 (Inspekce MV), personální spisy, svazková agenda (centrála i kraje), z fondů Studijního ústavu f. H (historický), f. 302 (Hlavní správa Vojenské kontrarozvědky) a f. 310 (Velitelství Státní bezpečnosti).

Po přehodnocení způsobu digitalizace na základě výsledků společné pracovní komise byl ve druhé polovině roku 2013 dán důraz na systematickou digitalizaci archivních celků. Díky tomu byla v průběhu roku ukončena digitalizace a import do elektronického archivu následujících fondů: A36 – Správa kontrarozvědky pro boj proti vnitřnímu nepříteli (X. správa); A6/4 – Organizační a vnitřní správa FMV IV. díl; A2/1 – Sekretariát ministra vnitra I. díl; ZO-MV a ZO-PL – zvláštní operativní svazky centrála a Plzeň; mikrofilmů f. 144 – Alexandrijský archiv. Rovněž byla ukončena digitalizace mikrofiší svazkové agendy MV-TS, ZSGŠ a f. 425 (Židovské organizace). Vzhledem k ukončení digitalizace mikrofišových předloh, kterou lze realizovat strojově, dojde v příštích letech k poklesu celkového počtu vyhotovených skenů, neboť digitalizace papírových předloh si vyžádá mnohem vyšší podíl ruční práce. Nelze tedy uvažovat o zpomalení digitalizace v důsledku jejího přesunu do Archivu.

V průběhu roku také pokračovala digitalizace fondu Ministerstvo národní bezpečnosti (MNB), který byl delimitován z Národního archivu. Na konci roku byl zahájen systematický import MV-KR do elektronického archivu, který bude pokračovat v průběhu roku 2014. Je ovšem nutno zdůraznit, že se jedná pouze o technický úkon, protože k tomuto fondu – stejně jako k mnoha dalším – nebyly v průběhu digitalizace zpracovány dostatečné popisy (popisná metadata), které by badatelům umožnily samostatné vyhledávání a práci s digitálními reprodukcemi archiválií.

Mezinárodní spolupráce Ústavu se do činnosti oddělení promítla převodem archiválií české a slovenské redakce Rádia Vatikán z let 1948–1990, které byly za tímto účelem Ústavu zapůjčeny o rozsahu více než 60 000 souborů, do elektronické podoby. Stejně tak byly předány elektronické kopie archiválií f. 425 (Židovské organizace) zahraničnímu partnerovi (United States Holocaust Memorial Museum). Ve spolupráci s domácími institucemi byly předány tyto elektronické kopie také Židovskému muzeu v Praze.

Přehled digitalizace za období leden–prosinec 2013

Název archivního souboru	Značka fondu	Počet stran	Počet inventár. jednotek
Studijní ústav MV			
Dr. Emanuel Moravec (osobní fond)	39	85	Pozn.
Výpovědi zaměstnanců Gestapa a SD	52	2 739	12
Kuratorium pro výchovu mládeže v Čechách a na Moravě	59	24	1
Německé soudy v Protektorátu	134	400	2
Různé bezpečnostní složky	135	1 092	Pozn.
Německé soudy v říši	141	1 199	11
Alexandrijský archiv	144	174 240	108
Zemský odbor bezpečnosti Praha	300	2 314	4
Vyšetřovací komise pro národní a lidový soud při MV	301	2 879	12
Hlavní správa Vojenské kontrarozvědky	302	26 293	169
Spisy sekretariátu MV	303	133	1
Různé bezpečnostní spisy po roce 1945	304	7 108	9
Ústředna Státní bezpečnosti	305	30 596	89
Sbírka písemností útvarů SNB mapující činnost organizace UPA na území ČSR v letech 1947–1948 (banderovci)	307	6 271	35
Gestapo Hradec Králové a Pardubice	309	93	Pozn.
Velitelství Státní bezpečnosti	310	20 722	152
Zemský odbor bezpečnosti II.	315	32	2
Hlavní správa tiskového dohledu ministerstva vnitra	318	7 460	21
Vytříděné spisy sekretariátu ministra vnitra	319	1 377	2
Kabinet StB materiálů	323	1 606	21
Stíhání nacistických válečných zločinců	325	6 963	16
Čestný soud vysokoškolského studentstva	423	13	Pozn.
Židovské organizace	425	83 005	133
Různé bezpečnostní složky na Slovensku po roce 1945	215 (S/2)	1 200	8
Sbírka různých písemností	S	4 826	25
Odbor politického zpravodajství MV	2M	13 940	19
Mapy zpráv zpracované Studijním ústavem MV	Z	44 193	388
Archivní fondy řídících a organizačních útvarů ministerstva vnitra FMV			
Sekretariát MV (A2)	A2	48 817	841
Sekretariát náměstka ministra vnitra plk. Jindřicha Kotála	A5	13	1
Sekretariát náměstka MV plk. Jaroslava Klímy (A7)	A7	95	1
Sekretariát I. náměstka MV plk. Jana Záruby (A9)	A9	21	2
Sekretariát náměstka FMV plk. JUDr. Františka Vaška (A13)	A13	54	3
Sekretariát náměstka MV plk. Štefana Demjana (A24)	A24	10	1
Organizační a vnitřní správa FMV (A6)	A6	18 314	951
Inspekce ministra vnitra (A8)	A8	3 796	19
Odbor pro mezinárodní styky (A11)	A11	19	1
Archivní fondy centrálních výkonných a funkčních útvarů ministerstva vnitra a FMV			
Hlavní správa rozvědky (I. správa)	ISF	1 928	Pozn.
Správa kontrarozvědky (II. správa) (A34)	A34	183	1
Správa zpravodajské techniky (VI. správa) (A27)	A27	206	1
Správa kontrarozvědky pro boj proti vnitřnímu nepříteli (X. správa) (A36)	A36	36 268	9
Správa vyšetřování StB (A3)	A3, C1-6	4 407	Pozn.

Archivní fondy teritoriálních útvarů SNB a StB			
Správa StB Praha a Středočeský kraj (B1)	B1	2 049	2
Správa StB České Budějovice (B2)	B2	12	1
Správa StB Plzeň (B3)	B3	170	2
Správa StB Ústí nad Labem (B4)	B4	657	3
Archivní fondy teritoriálních útvarů SNB a VB			
Krajská správa SNB České Budějovice (J)	J	56	1
Krajská správa SNB Hradec Králové (M)	M	4 769	11
Vězeňství a tábory nucených prací			
Materiály převzaté od ministerstva spravedlnosti (Odbor vnitřní ochrany)		585	Pozn.
Svazková agenda			
Svazková agenda hlavní správy rozvědky			
Objektové svazky	I.S-1	1 137	1
Agenturní svazky	I.S-4	3 437	1
Svazky propůjčených a konspiračních bytů	I.S-7	202	1
Svazky operativní korespondence	I.S-8	6 522	2
Svazky MTH	MTH	1 207	64
Svazková agenda uložená na Centrále MV (Statisticko-evidenční odbor MV)			
Agenturní svazky – Centrála	MV-TS	58 044	57
Svazky kontrarozvědného rozpracování – Centrála	MV-KR	45 814	43
Objektové svazky – Centrála	MV-OB	64 582	3
Taktické svazky – Centrála	MV-T	10 014	15
Vyšetřovací spisy – Centrála	MV-V	120 137	165
Historický fond MV	MV-H	32 589	8
Zvláštní fondy			
Zvláštní agenturní	ZA-MV	977	5
Zvláštní operativní	ZO-MV	25 517	58
Zvláštní vyšetřovací	ZV-MV	17 323	5
Svazková agenda vedená u Krajské správy MV Brno			
Agenturní svazky – Brno	BN-TS	2 662	4
Svazky kontrarozvědného rozpracování – Brno	BN-KR	8 177	59
Vyšetřovací spisy – Brno	BN-V	43 992	105
Svazková agenda vedená u Krajské správy MV České Budějovice			
Vyšetřovací spisy – České Budějovice	CB-V	31 203	142
Objektové svazky – České Budějovice	CB-OB	13 227	Pozn.
Svazky kontrarozvědného rozpracování – České Budějovice	CB-KR	164	7
Agenturní svazky – České Budějovice	CB-TS	1 349	6
Svazková agenda vedená u Krajské správy MV Hradec Králové			
Objektové svazky – Hradec Králové	HK-OB	5 576	5
Vyšetřovací spisy – Hradec Králové	HK-V	34 095	27
Svazková agenda vedená u Krajské správy MV Karlovy Vary			
Vyšetřovací spisy – Karlovy Vary	KV-V	15 836	15
Různé spisy S Karlovy Vary	KV-S	137	1
Svazková agenda vedená u Krajské správy MV Liberec			
Vyšetřovací spisy – Liberec	LB-V	3 769	5
Svazková agenda vedená u Krajské správy MV Olomouc			
Různé spisy S Olomouc	OL-S	326	1

Svazková agenda vedená u Krajské správy MV Ostrava			
Objektové svazky – Ostrava	OV-OB	216	Pozn.
Vyšetřovací spisy – Ostrava	OV-V	47 218	73
Různé spisy S Ostrava	OV-S	1 751	1
Taktické svazky – Ostrava	OV-T	78	Pozn.
Svazková agenda vedená u Krajské správy MV Plzeň			
Svazky kontrarozvědného rozpracování – Plzeň	PL-KR	432	10
Taktické svazky – Plzeň (T/KS Plzeň)	PL-T	41	Pozn.
Vyšetřovací spisy – Plzeň	PL-V	26 432	59
Různé spisy S Plzeň	PL-S	374	2
Svazková agenda vedená u Krajské správy MV Ústí nad Labem			
Vyšetřovací spisy – Ústí nad Labem	UL-V	25 946	31
Svazková agenda hlavní správy Vojenské kontrarozvědky			
Agenturní svazky, Svazky kontrarozvědného rozpracování	VKR-TS, VKR-KR	1 880	Pozn.
Záznamní listy		9 332	355
Svazková agenda IV. správa			
Svazky IV. správa		12 154	73
Svazková agenda Zpravodajské správy Generálního štábu			
Svazky ZSGŠ		270 495	19 (Pozn.)
Svazková agenda Odboru vnitřní ochrany Správy Sboru nápravné výchovy			
Agenturní svazky	OVO-TS	995	1
Svazky kontrarozvědného rozpracování	OVO-KR	123	1
Personální spisy příslušníků a zaměstnanců			
Personální spisy ministerstva vnitra		55 612	141
Evidenční pomůcky, kartotéky, OEK KP, kádrové rozkazy…		67 746	Pozn.
Digitalizace mimo zdrojů ABS (vysílání Rádia Vatikán…)		163 666	Pozn.
CELKEM		1 795 738	4 643

Poznámka: Nové přehledy dle inv. jednotek se realizují od dubna 2013.

7. Archiv bezpečnostních složek

7.1. Úvod

Rok 2013 byl v historii existence Archivu bezpečnostních složek (dále jen „Archiv") vůbec prvním rokem, kdy se Archiv – díky rovnocenné spolupráci s novým vedením Ústavu pro studium totalitních režimů (dále jen „Ústav") – mohl cítit jako skutečně plnoprávná instituce (tak, jak ji ostatně definují zákony č. 499/2004 Sb. a 181/2007 Sb.), a nikoliv jako pouhá servisní organizace, jejímž jediným úkolem je dodávat Ústavu archiválie k digitalizaci. Teprve nyní mohli archiváři archiválie připravit k digitalizaci tak, aby nehrozilo v průběhu tohoto procesu jejich poničení, a mohli se vyjadřovat k tomu, co a kolik se bude digitalizovat. Správci archivních souborů získali konečně přístup do úložiště digitalizátů (přičemž zjišťují velké množství chyb, k nimž při digitalizaci a následném ukládání docházelo).

Na počátku června byla pokyny ředitelek Archivu a Ústavu zřízena společná pracovní skupina pro posouzení stávajícího stavu digitalizace a jejího dalšího rozvoje. Skupina měla za úkol vyhotovit zprávu o aktuálním stavu procesů digitalizace, zahrnující oblast přípravy archiválií k digitalizaci, tvorbu plánů systematické digitalizace, průběh vlastní digitalizace, ukládání a správu digitalizátů, tvorbu a ukládání metadat a způsob předkládání digitálních reprodukcí k nahlížení. V závěrečné zprávě skupina poukázala na řadu zásadních problémů. Je logické, že jednou z jejich hlavních příčin je rozpolcenost procesu, na kterém se podílejí obě instituce – Ústav i Archiv. Pokud se podaří realizovat rozhodnutí Rady Ústavu, spočívající v převedení Odboru informatiky a digitalizace z Ústavu pod Archiv, bude možné konečně vyřešit nedostatky koncepčně.

Stejně jako v r. 2012 byla hlavní agendou Archivu spolupráce s Ministerstvem obrany ČR (dále jen „MO") při naplňování zákona č. 262/2011 Sb., o účastnících odboje a odporu proti komunismu (dále jen zákona č. 262/2011 Sb.). Odeslání 904 odborných stanovisek v r. 2013 předcházelo obrovské množství práce, zahrnující přijetí a evidenci žádostí od MO, evidenční šetření v elektronických databázích (lustraci) a osobní šetření v archivních fondech, vyhledání příslušných archiválií v archivních fondech a depozitářích na čtyřech pracovištích Archivu v Praze a v Brně-Kanicích, dále restaurování nejvíce poškozených archiválií před digitalizací, přípravu a předání archiválií k digitalizaci, samotnou digitalizaci archiválií ve spolupráci s Ústavem, vrácení a kontrolu archiválií po digitalizaci, shromáždění všech dostupných podkladů a informací, jejich vyhodnocení a zpracování samotného odborného stanoviska Archivu na úrovni kombinované archivní rešerše pro Ministerstvo obrany, vypálení veškerých kopií archiválií na CD a DVD a konečné odeslání prostřednictvím datové schránky Ministerstvu obrany. Do výše uvedených činností je kromě pracovníků samostatného Oddělení pro naplňování zákona č. 262/2011 Sb. zapojeno několik desítek pracovníků Archivu, kteří vykonávají i další agendu v souladu s platnou legislativou.

V r. 2013 se dařilo vyřizovat ve stanovených lhůtách zejména úřední žádosti. Doba vyřízení badatelských žádostí se odvíjí od složitosti jejich zadání. Roli hraje zejména specifičnost Archivem spravovaných archiválií, kdy pracovníci Archivu leckdy musí za využití různých databází dohledávat písemnosti, které si v jiných archivech mohou najít žadatelé sami na základě archivních pomůcek. Zlepšení tohoto stavu lze očekávat ve chvíli, kdy se archiváři budou moci naplno věnovat svému nejdůležitějšímu úkolu, tj. zpracování archivních fondů a sbírek. Jak ostatně zkušení historici vědí, právě kvalitní uspořádání fondů a vytvoření podrobných archivních pomůcek je klíčem pro přístup k archiváliím – nikoliv jejich digitalizace.

Archiv rovněž požádal Odbor archivní správy a spisové služby MV o prodloužení termínu pro dokončení generální inventury archivních souborů. Původní termín se ukázal jako nereálný. Vyšlo najevo, že u některých pracovišť Archivu byla v minulosti nevhodně nastavena metodika provádění GI, což vedlo k nesprávně spočítané metráži archiválií.

V minulém roce se Archiv musel vyrovnávat s požadavky na vydání archiválií, a to ve třech případech do rukou soukromých osob, v jednom případě pak o archiválie požádala církevní instituce v souvislosti se zákonem o církevních restitucích. Ačkoliv v jednom případě byly archiválie vyňaty z evidence Národního archivního dědictví a vráceny dědici muže, jemuž byly písemnosti kdysi zabaveny, vedení Archivu, které nastoupilo v r. 2013, se s tímto postupem neztotožňuje. Vynětí archiválií z evidence NAD by znamenalo, že již nemohou být zpřístupňovány, což by nepochybně zkreslilo pohled na naši nedávnou minulost a činnost bezpečnostních složek.

Mezi jednoznačné úspěchy lze zařadit vydání jedenáctého čísla *Sborníku ABS*, účast Archivu na projektu zefektivnění agendy státního občanství i prezentaci Archivu na řadě akcí doma i v zahraničí, jak to podrobně popisujeme v příslušných kapitolách.

Po ekonomické stránce Archiv dodržoval zejména zásadu hospodárnosti a účelného nakládání s veřejnými prostředky. Díky dobré práci ekonomického úseku se podařilo udržet finanční stabilitu, a to navzdory tomu, že prohraný soudní spor ve věci propuštění dvou pracovníků v r. 2011 znamenal pro Archiv značnou finanční zátěž.

Velká pozornost byla i nadále věnována postupné rekonstrukci budov a zlepšení pracovních podmínek zaměstnanců. V této souvislosti zmiňme např. zateplení schodišť v objektu Braník a vymalování a doplnění klimatizačních jednotek v objektu Kanice. Obměnu si vyžádalo také počítačové vybavení včetně nákupu nových serverů.

7.2. Pracoviště Archivu bezpečnostních složek

Centrála: Siwiecova 2, 130 00 Praha 3
Struktura
Vedení Archivu
Kancelář ředitelky Archivu
Skupina evidenční a správy elektronického archivu
Oddělení ekonomiky a provozu
Skupina ekonomiky a rozpočtu
Oddělení operativních svazků a vyšetřovacích spisů (část)
Skupina operativních svazků kontrarozvědky a vyšetřovacích spisů (část)
Skupina operativních svazků rozvědky a vojenské kontrarozvědky (část)
Oddělení pro naplňování zákona č. 262/2011 Sb., o účastnících odboje a odporu proti komunismu
Skupina přípravy dokumentů (centrální badatelna Siwiecova)

Na Struze 3, 110 00 Praha 1
Struktura
Oddělení archivních fondů Federálního ministerstva vnitra
Badatelna Struha

Brno-Kanice,
P.O.BOX 29, Vlkova 248/4, 628 00 Brno
Struktura
Oddělení archivních fondů Státní bezpečnosti
Oddělení archivních fondů Ministerstva vnitra ČSR
Oddělení archivních fondů vojsk Ministerstva vnitra
Badatelna Kanice
Skupina provozní správy (Kanice)

Branické nám. 777/2, Praha 4-Braník
Struktura
Oddělení operativních svazků a vyšetřovacích spisů (část)
Skupina operativních svazků kontrarozvědky a vyšetřovacích spisů (část)
Skupina operativních svazků rozvědky a vojenské kontrarozvědky (část)
Skupina péče o fyzický stav archiválií
Skupina provozu a majetku

7. 3. Činnost Kanceláře ředitelky

a) Personální záležitosti

K 31. 12. 2013 pracovalo v Archivu 127 zaměstnanců, z toho 21 na zkrácený pracovní úvazek. V roce 2013 nastoupilo do pracovního poměru v ABS celkem 20 zaměstnanců, pracovní poměr ukončilo 17 zaměstnanců (z toho 4 byli propuštěni pro nadbytečnost poté, co nepřijali nabídky na nové pracovní zařazení, 3 odešli dohodou, 9 skončila smlouva na dobu určitou a 1 zaměstnankyně zemřela).

Dle organizačního řádu, který vstoupil v platnost k 19. prosinci 2012, se Archiv člení na dva odbory, sedm oddělení a šest skupin.

Přehled počtu pracovních míst Archivu

ukazatel	rok 2013	
	limit	skutečnost
zaměstnanci	127	
fyzický počet k 31. 12. 2013		124
průměrný fyzický počet		127
průměrný přepočtený počet		118,85

Průměrný fyzický počet pracovníků Archivu za rok 2013 byl 127 zaměstnanců, průměrný přepočtený počet pak 118,85 zaměstnanců.

Realizované dohody o pracovní činnosti a o provedení práce

V roce 2013 bylo realizováno 22 dohod o provedení práce.

Mateřské dovolené

V roce 2013 nastoupily 2 ženy na mateřskou dovolenou a 5 žen z mateřské na rodičovskou dovolenou.

Z rodičovské dovolené se vrátily do zaměstnání 2 ženy.

Zpráva o vzdělávání v Archivu v roce 2013

Vzdělávání zaměstnanců v Archivu se v roce 2013 řídilo směrnicí ředitelky Archivu o vzdělávání zaměstnanců č. j. ABS 3897/2011 R a probíhalo v následujících oblastech:

Vstupní vzdělávání pro nové zaměstnance

Vstupní vzdělávání pro nové zaměstnance Archivu je povinné a v minulosti probíhalo ve dvou základních fázích jako vstupní vzdělávání úvodní a vstupní vzdělávání následné.

Cílem vstupního vzdělávání úvodního bylo zprostředkování základních informací týkajících se problematiky Archivu nově přijímaným zaměstnancům. Obsah byl zaměřen na studium základních vnitřních předpisů Archivu (směrnice ředitelky Archivu a další platné vnitřní normy) a na zaškolení pro zvládnutí základních dovedností spojených s pracovní činností. Vstupní vzdělávání následné nebylo zahájeno, neboť všichni noví zaměstnanci měli uzavřeny smlouvy na dobu určitou a ukončené následné vzdělání pozbývá pro organizaci význam, pokud zaměstnancům výhledově končí pracovní poměr.

Prohlubující vzdělávání a manažerské vzdělávání

Zaměstnanci Archivu se účastnili školení a kurzů v souvislosti se změnami zákonů v oblasti účetnictví, sociálního a zdravotního pojištění, v oblasti daní,

nových technických norem, práce s programem PEvA. Tématem školení byly např.:

Nové české standardy – vlastní zdroje,
E-tržiště po půlročním fungování,
Interní audit,
Státní pokladna.

V průběhu roku 2013 se zúčastnili 2 zaměstnanci manažerského kurzu Time management.

Celkem se výše uvedených akcí zúčastnilo 39 zaměstnanců.

Jazykové vzdělávání

V rámci jazykového vzdělávání pokračovala spolupráce s jazykovou školou EDUA Languages, s.r.o. v kurzech anglického jazyka.

Byly dodrženy stejné podmínky pro výběr studentů jako v minulých letech (kurzy jsou určeny pro ty zaměstnance, kteří z důvodu svého pracovního zařazení potřebují aktivní znalost anglického jazyka). Na základě provedených testů byli studenti rozděleni do tří skupin podle dosažené úrovně, přičemž v Praze probíhaly tři kurzy a v Brně dva kurzy. Celkem navštěvovalo jazykové kurzy angličtiny 20 zaměstnanců.

Kurzy německého jazyka v roce 2013 nebyly požadovány.

b) Právní činnost Kanceláře ředitelky

Soudní spory

V roce 2013 ukončil Archiv pracovněprávní soudní spory se třemi zaměstnanci, z nichž dva prohrál (oba se týkaly zaměstnanců propuštěných v r. 2011) a ve třetím sporu došlo ke zpětvzetí žaloby. Další dvě žaloby o neplatnost výpovědi byly proti Archivu podány. Jednání o nich čeká Archiv v dubnu 2014.

Dále byla proti Archivu podána pracovněprávní žaloba o vydání věci (jednalo se o stravenky, jichž se žalobce domáhal za období, kdy byl na tzv. překážkách na straně zaměstnavatele). Archiv v prvním stupni vyhrál, žalobce však podal odvolání. Jednání u odvolacího soudu dosud nebylo nařízeno.

V listopadu 2013 proběhlo před Městským soudem v Praze jednání v rámci žaloby Archivu, ve které před správním soudem napadl rozhodnutí Úřadu na ochranu osobních údajů (ÚOOÚ). Spor se týkal zákona, který byl v konkrétním případě použit při předložení archiválií (svazků) ke studiu. Archiv se domnívá, že má svazky předkládat dle zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě, v aktuálním znění, zatímco dle názoru ÚOOÚ měl Archiv svazky předložit dle zákona č. 140/1996 Sb., o zpřístupnění svazků vzniklých činností bývalé Státní bezpečnosti, v aktuálním znění. Archiv bohužel nebyl úspěšný. Nyní se čeká na doručení rozsudku, kdy na základě odůvodnění Archiv zváží podání opravného prostředku.

Archiv obdržel také žalobu o určení vlastnického práva k nemovitostem, konkrétně k budově Na Struze. Ústní jednání v roce 2013 nebylo nařízeno.

Kancelář ředitele v roce 2013 zadala příslušnému pracovišti Ústavu provedení celkem 8 výmazů z vyhledávacích databází na webových stránkách Archivu u osob, u kterých soud určil, že byly Státní bezpečností neoprávněně evidovány.

Vyřizování žádostí podle zákona 106/1999 Sb. za rok 2013

V roce 2013 Archiv vyřizoval celkem 10 žádostí dle tohoto zákona. Podrobnosti jsou uvedeny v níže připojené tabulce.

Celkem žádostí	10
z toho k zaměstnancům ABS	4
k badatelským dotazům	2
k oblasti IT	1
k ekonomickým, právním otázkám	3
Informace poskytnuta	7
Informace neposkytnuta (rozhodnutí)	2
Informace poskytnuta částečně	1
Podaná odvolání	3
Rozhodnutí org. 2. stupně	2
z toho potvrzeno rozhodnutí org. 1. stupně	2
Informace orgánu 2. stupně k neoprávněně podanému odvolání	1

Po změnách ve vedení Archivu, které nastaly v první polovině roku 2013, se stal Archiv adresátem mimořádného množství žádostí podle zákona č. 106/1999 Sb. O tento nárůst agendy se zasloužil především jeden žadatel, který během 7 měsíců podal více žádostí, než je roční průměrný počet žádostí z předchozích let.

7.4. Odborná archivní činnost

7.4.1. Přejímky a delimitace archiválií, archivních fondů a sbírek

Archiv bezpečnostních složek spravoval k 31. 12. 2013 celkem 770 archivních souborů o celkové metráži 17 265,59 bm.

Archiválie jsou – stejně jako v jiných archivech – přejímány zejména v rámci skartačních řízení, která jsou prováděna u útvarů Policie ČR a Ministerstva vnitra. Část archiválií je stále předávána formou delimitací písemností, jejichž původci jsou bezpečnostní složky bývalého režimu a které jsou uloženy u různých institucí. Nejvýznamnějším přírůstkem se staly archiválie vzniklé z činnosti služebních politických orgánů a organizací KSČ působících u Zpravodajské správy Generálního štábu ČSLA v letech 1954 až 1980, převzaté z Vojenského ústředního archivu – Vojenský historický archiv Praha v rozsahu 135 kartonů.

V roce 2013 bylo do Archivu bezpečnostních složek převzato celkem 136 kartonů a 211 balíků archiválií, tj. celkem 35,46 bm archiválií. Z Národního archivního dědictví byl vyňat 1 balík (0,02 bm). Podíl jednotlivých oddělení na přejímání a delimitacích je uveden níže:

Oddělení archivních fondů FMV

Skartační řízení a vnější delimitace

Provádění skartačního řízení, přebírání a kontrola archiválií od útvarů Cizinecké policie PČR bylo z kapacitních důvodů (plánovaná úprava depozitářů P 27, P 28) v roce 2013 zastaveno.

Vnitřní delimitace

V roce 2013 žádné delimitace z oddělení archivních fondů FMV do jiných oddělení Archivu neproběhly.

Stěhování

V souvislosti s nutnými úpravami z důvodu zajištění statiky objektu, montáží nových regálů v depozitářích č. 105, M 18, M 19 a přípravou zřízení nového depozitáře v prostorách bývalé garáže bylo přestěhováno celkem cca 750 bm archiválií. Dále proběhly úpravy v prostorách badatelny: stěhování nábytku, demontáž regálů a příčky mezi dvěma místnostmi. Prostory byly částečně vymalovány, opravena podlaha, nastěhována nová kartotéční skříň, nábytek a namontován nový regál.

Oddělení operativních svazků a vyšetřovacích spisů

Skartační řízení a vnější delimitace

Dne 5. 3. 2013 převzalo oddělení od Vojenského ústředního archivu – Vojenský historický archiv Praha následující archiválie:

-archiválie vzniklé z činnosti služebních politických orgánů a organizací KSČ působících u Zpravodajské správy GŠ ČSLA v letech 1954 až 1980, které byly zařazeny do fondu „Základní organizace Komunistické strany Československa – politické oddělení federálního ministerstva národní obrany" (135 kartonů/16,2 bm),

-jednotlivé písemnosti vzniklé z činnosti Vojenského obranného zpravodajství v letech 1945 až 1949, dohledané v rámci generální inventury archivních fondů a sbírek VÚA – VHA Praha, které byly zařazeny k fondu „Neoperativní dokumentace ZSGŠ˝ (1 karton/0,12 bm).

Celkem bylo tedy za rok 2013 převzato 136 kartonů v rozsahu 16,32 bm.

Vnitřní delimitace

V roce 2013 žádné delimitace z oddělení operativních svazků a vyšetřovacích spisů do jiných oddělení Archivu neproběhly.

Vynětí z evidence NAD

Na základě rozhodnutí o vyřazení archiválií z evidence Národního archivního dědictví vydaného dne 22. 2. 2013 Ministerstvem vnitra, odborem archivní správy a spisové služby, pod č. j. MV-104978-9/AS-2012, které nabylo právní moci dne 21. 3. 2013, byl vyřazen archivní fond Otto Šling (evidenční list NAD č. 800, 1 balík (50 listů, 6 obálek) – o celkové metráži 0,02 bm) z evidence Národního archivního dědictví. Původní umístění fondu Otto Šling bylo v rámci fondu NAD 740 – Ministerstvo národní bezpečnosti.

Oddělení archivních fondů Státní bezpečnosti

Skartační řízení a vnější delimitace

V roce 2013 byly od Krajského ředitelství Policie Ústeckého kraje převzaty a zaevidovány archiválie útvarů pasů a víz Jablonec nad Nisou, Liberec a Ústí nad Labem a oddělení pasové kontroly Děčín a Hřensko (2 balíky, 0,22 bm).

Vnitřní delimitace

V roce 2013 žádné delimitace z oddělení archivních fondů StB do jiných oddělení Archivu neproběhly.

Oddělení archivních fondů MV ČSR

Skartační řízení a vnější delimitace

Přebírání archiválií od útvarů Ministerstva vnitra a Policie ČR v rámci skartačního řízení probíhalo průběžně dle předávání od jednotlivých útvarů.

V rámci skartačního řízení u útvarů Policie ČR bylo vypracováno 11 skartačních protokolů a byly převzaty a evidovány tyto přírůstky:

-KS SNB Brno (81 balíků/6,40 bm),

současné Krajské ředitelství policie Olomouckého kraje (3 balíky/0,31 bm),

-KS SNB Ostrava (9 balíků/0,8 bm),

-KS SNB České Budějovice (20 balíků/2,21 bm),

-KS SNB Ústí n. L. (44 balíků/3,62 bm),

-Archiv Ministerstva vnitra ČR Kanice[1] (10 balíků/1,12 bm),

-MS VB Praha (7 balíků/0,84 bm),

současné Krajské ředitelství policie kraje Vysočina (22 balíků/3 bm),

současné Krajské ředitelství policie Karlovarského kraje (1 balík/0,07 bm),

-KS SNB Hradec Králové (7 balíků/0,84 bm),

současné Krajské ředitelství policie Zlínského kraje (3 balíky/0,36 bm).

Ze SOkA Liberec byly delimitovány písemnosti stanice SNB Nové Město pod Smrkem z roku 1946 (1 balík/0,01 bm).

1 Jedná se o písemnosti z činnosti Archivu ministerstva vnitra, pracoviště Kanice, které byly ve skartačním řízení vybrány za archiválie

Celkem bylo v rámci skartačního řízení převzato a evidováno 208 balíků v rozsahu 18,88 bm. Rovněž proběhla evidence a popis přírůstků OS SNB Liberec, MS VB Praha a MV ČSR Praha (celkem 164 balíků/18,36 bm), které byly delimitovány koncem roku 2012 z oddělení archivních fondů FMV.

Vnitřní delimitace

V roce 2013 žádné delimitace z oddělení archivních fondů MV ČSR do jiných oddělení Archivu neproběhly.

Oddělení archivních fondů vojsk MV

Skartační řízení a vnější delimitace

V roce 2013 byl od součástí resortu vnitra převzat jeden personální spis. Mimoto v roce 2013 žádné delimitace do oddělení archivních fondů vojsk MV neproběhly.

Vnitřní delimitace

V roce 2013 žádné delimitace z oddělení archivních fondů vojsk MV do jiných oddělení Archivu neproběhly.

Stěhování

Z důvodu zajištění statiky regálu bylo nutno jej vyklidit a po opravě archiválie opět nastěhovat. Celkový rozsah stěhovaných archiválií činil 54 bm.

7.4.2. Zpracování a zpřístupňování archiválií, archivních fondů a sbírek, generální inventura

Zpracování a zpřístupňování archiválií bylo omezeno na některé víceméně dílčí činnosti. Největším počinem v této oblasti byl přepis údajů u fondu EMAN (viz dále), a to zejména díky tomu, že Archiv byl zapojen do projektu *Agenda státního občanství a možnosti jejího zefektivnění,* jehož řešitelem je Národní archiv. Dílčí manipulační seznamy byly vypracovávány také k fondům oddělení operativních svazků a vyšetřovacích spisů.

Co se týče generální inventury, byl Odbor archivní správy a spisové služby MV požádán o prodloužení termínu jejího dokončení, a to do 31. 12. 2014. Během r. 2013 se jasně ukázalo, že původně plánovaný termín (31. 12. 2013) byl vzhledem k ostatním úkolům Archivu, zejména vyřizování agendy zákona 262/2011 Sb., v níž má Archiv speciální postavení, nereálný. Další zpomalení GI přineslo rozsáhlé stěhování archiválií v některých budovách Archivu, způsobené provozními záležitostmi. Pomalejší tempo je rovněž dáno tím, že GI je prováděna za plného chodu – fondy procházející GI nejsou uzavřeny pro badatelskou veřejnost. Je tomu tak mj. vzhledem k pozornosti, jakou ve sdělovacích prostředcích vyvolává každá zmínka o možném omezení přístupu k archiváliím našeho Archivu, přičemž je zcela lhostejno, z jakých důvodů by k takovému omezení došlo. Žádosti Archivu bylo vyhověno.

V Archivu bylo při provádění generální inventury v roce 2013 zkontrolováno celkem 560 archivních fondů o celkové metráži 9660,95 bm archiválií.

Oddělení archivních fondů Federálního ministerstva vnitra

Zpracování, pořádání a inventarizace archiválií

Zahájení přepisu údajů u fondu EMAN (Emigranti a navrátilci)

V souvislosti se spoluprací s Národním archivem v oblasti agendy státního občanství byl zahájen přepis údajů z evidenčních karet (určených ke sběru dat a kódování dat osob, které opustily republiku a následně se vrátily do ČSSR). Celkově bylo zpracováno cca 45 % fondu. Celkový rozsah fondu je 33 bm.

Generální inventura

V oddělení archivních fondů FMV bylo v rámci generální inventury v roce 2013 zkontrolováno celkem 57 archivních fondů o celkové metráži 1 488,31 bm archiválií.

NAD č.	Název fondu (sbírky)	Zkontrolovaná metráž
1	Veřejná osvětová služba	25,10 bm
2	Výpovědi zaměstnanců Gestapa a SD	12,72 bm
3	Kuratorium pro výchovu mládeže	21,24 bm
4	Sbírka písemností útvarů SS na území Protektorátu	5,75 bm
5	Různé německé bezpečnostní složky	13,44 bm
6	Německé soudy v říši	67,32 bm
7	Ministerstvo zahraničních věcí II. a III.sekce	1,20 bm
8	Zemský odbor bezpečnosti Praha	12,23 bm
9	Vyšetřovací komise pro národní a lidový soud při ministerstvu vnitra	17,71 bm
11	Bezpečnostní spisy po roce 1945	41,54 bm
12	Ústředna Státní bezpečnosti Praha	107,90 bm
13	Akce Banderovci	13,71 bm
14	Gestapo Hradec Králové a Pardubice	3,00 bm
16	Očistné komise	55,17 bm
17	Zemský odbor bezpečnosti II Praha	29,87 bm
18	Hlavní správa tiskového dohledu Ministerstva vnitra	57,91 bm
19	Vytříděné spisy sekretariátu ministra vnitra	6,36 bm
20	Monitory Svobodné Evropy a zahraničního rozhlasu 1951	25,34 bm
21	Kabinet státobezpečnostních materiálů	3,84 bm
22	Správa vyšetřování Státní bezpečnosti – Stíhání nacistických válečných zločinců	23,18 bm
24	Historický fond Státní bezpečnosti	68,88 bm
26	Akce R – Majetkové nároky rakouských občanů vůči ČSR	6,84 bm
27	Odbor politického zpravodajství Ministerstva vnitra	80,64 bm
56	X. správa Sboru národní bezpečnosti Praha	20,51 bm
81	„S" Karlovy Vary	8,11 bm
107	Sekretariát federálního Ministerstva vnitra	5,98 bm
576	Agenda vzniklá při vyšetřování E. V. Vosky a západních zpravodajských služeb	1,19 bm
577	Knihy služebního stáří příslušníků SS, fotokopie	0,36 bm
578	Alexandrijský archiv	2,04 bm
579	Sbírka dokumentů z prověřování skupin II. domácího odboje	4,68 bm
580	Různé bezpečnostní složky na Slovensku po roce 1945	34,20 bm
581	Redakce Berlín	0,29 bm
584	Kartotéka k fondům bývalého Studijního ústavu Ministerstva vnitra	448,22 bm
733	Svaz vysokoškolského studentstva	3,05 bm
735	Sekretariát státního tajemníka MV ČSSR plk. JUDr. Jána Majera	1,75 bm
753	Emanuel Moravec	0,36 bm
754	Správa Sboru nápravné výchovy	0,48 bm
755	Demokratická strana Slovenska, vybrané kopie z fondu	0,12 bm
756	Ministerstvo vnitra Slovenského státu, 14. oddělení	0,12 bm
757	Čestný soud vysokoškolského studentstva	5,15 bm
758	Společnost EXICO	0,12 bm
782	Sbírka kopií vybraných písemností fondu č. 55: Ministerstvo národní obrany, II. oddělení, Slovensko	1,20 bm
784	Kartotéka odboru politického zpravodajství Ministerstva vnitra	25,37 bm
785	Kartotéka členů Kuratoria pro výchovu mládeže v Čechách a na Moravě	4,73 bm
786	Kartotéka členů Českého národně-sociálního tábora	7,31 bm
787	Kartotéka příslušníků Freikorps	13,76 bm
788	Kartotéka členů NSDAP, SA a držitelů medaile Za zásluhy za 1. říjen 1938	155,23 bm

789	Kartotéka příslušníků německých bezpečnostních složek Abwehr, Gestapo a Sicherheitsdienst	4,30 bm
790	Kartotéka spolupracovníků německých bezpečnostních složek Abwehr a Gestapo	12,90 bm
791	Kartotéka členů židovských obcí a organizací	7,31 bm
792	Kartotéka osobních fotografií	2,15 bm
793	Kartotéka členů a funkcionářů sudetoněmeckých spolků a organizací zpracovaná na základě sudetoněmeckého tisku	2,58 bm
794	Dílčí kartotéka kmenových karet příslušníků SS	4,56 bm
795	Kartotéka referátu II. A1 pro levicový odboj, Gestapo Brno	2,50 bm
796	Kartotéka českých studentů studujících vysoké školy v Německu	0,43 bm
797	Vyřazené spisy z fondů Studijního ústavu ministerstva vnitra	2,52 bm
798	Internační tábory pro Němce	3,84 bm

Oddělení operativních svazků a vyšetřovacích spisů

Zpracování, pořádání a inventarizace archiválií

Práce na zpracování a pořádání archiválií se omezily v rámci oddělení na skupinu operativních svazků rozvědky a VKR (OOS). Vzhledem k přesunu archiválií a pracovníků skupiny operativních svazků kontrarozvědky a vyšetřovacích spisů (OVS) z Kobylis se pozastavilo zpracování fondů IV. správy SNB a objektových svazků. Plnění některých bodů z původního plánu bylo přeloženo na rok 2014.

Průzkum části fondu Zpravodajské správy Generálního štábu (tzv. balíkový fond)

Na pracovišti oddělení v Braníku pokračoval průzkum části fondu Zpravodajské správy Generálního štábu (tzv. balíkový fond). Po upřesnění jeho rozsahu a následném průzkumu fondu je prováděno sestavení seznamu úložných jednotek, resp. tematického obsahu jako podkladu pro vytvoření manipulačního seznamu. Do konce roku 2013 bylo zpracováno 280 kartonů z celkového počtu 300 kartonů, což je 93 %, tj. 33,6 bm. Zbývá zpracovat 20 kartonů (tj. 2,4 bm).

Zpracování fondu svazkové agendy Správy sledování

V průběhu roku 2013 bylo navázáno na zpracování fondu svazkové agendy Správa sledování. Byly zpracovány svazky, jejichž krycí názvy začínají písmenem „L".

Zpracování manipulačního seznamu k fondu tzv. živých objektových svazků

Pokračovalo zpracování manipulačního seznamu tzv. živých objektových svazků včetně tematického popisu.

Zpracování manipulačních seznamů fondu Skartační komise

Bylo započato zpracování manipulačního seznamu fondu Skartační komise – MV, Ústí nad Labem, České Budějovice, Hradec Králové, Plzeň, Ostrava. Byl proveden průzkum fondu a vytvořena metodika zpracování.

Ostatní

V oddělení pokračovaly v roce 2013 práce na postupném zařazování vytříděných archiválií z tzv. skartu VKR.[2]

Generální inventura

V oddělení operativních svazků a vyšetřovacích spisů bylo v rámci generální inventury v roce 2013 zkontrolováno nebo částečně zkontrolováno celkem 31 archivních fondů o celkové metráži 2065,34 bm archiválií.

2 Archiv v minulosti převzal od Vojenského zpravodajství pytle s roztrhanými písemnostmi označené jako „Skart". Písemnosti byly nahrubo roztříděny, přičemž bylo zjištěno, že z 90 % se jedná o různé písemnosti neoperativního charakteru (někdy i vyloženě o odpad, staré učebnice, slovníky, čisté mapy, knihy), některé z nich pocházely z doby po roce 1990. Oddělení operativních svazků a vyšetřovacích spisů písemnosti začleňuje do příslušného fondu.

Číslo NAD	Název archivního fondu	Zkontrolovaná metráž
29	Vyšetřovací spisy	350 bm
34	Objektové svazky	30 bm
35	Svazky kontrarozvědného rozpracování	211,03 bm
230	Zpravodajská správa Hlavní správy Pohraniční stráže a ochrany stáních hranic – operativní svazky (rozvědná část)	10,35 bm
232	Správa Sboru nápravné výchovy – Odbor vnitřní ochrany – oper. svazky	20 bm
233	Záznamní listy Vojenské kontrarozvědky	84,2 bm
235	Evidence zájmových osob MV	222,5 bm
236	Evidence zájmových osob S StB Hradec Králové	10,75 bm
237	Sbírka starých archivních protokolů, registračních protokolů a pom. knih	3,39 bm
238	Svazková agenda Správy sledování MV	45 bm
240	Sbírka registračních protokolů	6,85 bm
241	Rozhodnutí skartační komise, návrhy na skartaci – MV	2,1 bm
242	Materiály trvalé hodnoty	8 bm
243	Vyhodnocení a návrhy na zničení svazků Ústí nad Labem	1,2 bm
244	Rozhodnutí o skartaci svazků uložených do archivu, České Budějovice	1,2 bm
245	Svazková agenda správy zpravodajské techniky	5,77 bm
247	Svazková agenda útvaru sledování StB České Budějovice	0,12 bm
248	Taktický fond – Plzeň	3,72 bm
249	Taktický fond – Ostrava	3 bm
252	Rozhodnutí skartační komise, skartační návrhy Hradec Králové	0,6 bm
253	Rozhodnutí skartační komise, Plzeň	0,12 bm
254	Návrhy na skartaci Ostrava	0,45 bm
266	Základní organizace Komunistické strany Československa – politické oddělení federálního Ministerstva národní obrany	22,46 bm
426	III. správa SNB – operativní svazky	245,8 bm
427	I. správa SNB	10 bm
582	Zpravodajská správa Generálního štábu Československé lidové armády – operativní svazky	310,2 bm
583	Zpravodajská správa Generálního štábu Československé lidové armády	10 bm
595	I. správa SNB – operativní svazky	20 bm
712	III. správa Sboru národní bezpečnosti – Hlavní správa vojenské kontrarozvědky	417,4 bm
741	Svazková agenda útvaru sledování StB Plzeň	2,76 bm
742	Svazková agenda Pátrací služby Federálního policejního sboru	6,37 bm

Oddělení archivních fondů Státní bezpečnosti

Zpracování a pořádání archiválií

Pracovníkem oddělení byla realizována řada úkonů v souvislosti s konverzí inventářů do programu Janus – Archivář, kterou provádí firma NetPro.

Pro účely doplnění metadat do elektronického archivu byl pracovnicí oddělení do elektronické podoby přepsán inventář k fondu A 2/1.

Generální inventura

V oddělení archivních fondů StB bylo v rámci generální inventury v roce 2013 zkontrolováno 235 archivních fondů v celkovém rozsahu 727,25 bm archiválií.

Značka skupiny fondů	Název archivního fondu	Zkontrolovaná metráž
A	fondy Ministerstva vnitra a Federálního ministerstva vnitra	213,58 bm
B 1, D 1	fondy S-StB Praha a útvarů StB, pasů a víz Středočeského kraje	127,8 bm
B 2, D 2	fondy S-StB České Budějovice a útvarů StB, pasů a víz Jihočeského kraje	63,6 bm
B 3, D 3	fondy S-StB Plzeň a útvarů StB, pasů a víz Západočeského kraje	66,56 bm
B 4, D 4	fondy S-StB Ústí nad Labem a útvarů StB, pasů a víz Severočeského kraje	140,46 bm
B 5, D 5	fondy S-StB Hradec Králové a útvarů StB, pasů a víz Východočeského kraje	53 bm
B 6	fondy S-StB Brno a útvarů StB, pasů a víz Jihomoravského kraje	62,25 bm

Oddělení archivních fondů MV ČSR

Zpracování a pořádání archiválií

Struktura elektronického archivu byla doplněna o fondy KS SNB Ostrava a Hradec Králové.

Generální inventura

V oddělení archivních fondů MV ČSR bylo v rámci generální inventury v roce 2013 zkontrolováno celkem 177 archivních fondů v celkovém rozsahu 3 556,35 bm archiválií.

Značka skupiny fondů	Název archivního fondu	Zkontrolovaná metráž
H	Ministerstvo vnitra ČSR	353,19 bm
RaN	sbírka rozkazů a nařízení	6,84 bm
	školy SNB	50 bm
	Hasičský záchranný sbor a SOŠ PO	6,32 bm
KR	Kádrové rozkazy	134,43 bm
N	Krajská správa SNB Brno	304,64 bm
L	Krajská správa SNB Ústí nad Labem	444,07 bm
K	Krajská správa SNB Plzeň	271,1 bm
I	Městská správa VB Praha	570,51 bm
CH	Správa hlavního města Prahy a Středočeského kraje	326,23 bm
MaP	sbírka map a plánů	0,5 bm
O	Krajská správa SNB Ostrava	812,5 bm
J	Krajská správa SNB České Budějovice	276,02 bm

Oddělení archivních fondů vojsk MV

Zpracování a pořádání archiválií

Kontrola evidencí personálního depozitáře

Započaly práce na porovnávání souboru osobních evidenčních karet (11,5 bm) ve fondu Hlavní správy Pohraniční stráže a ochrany státních hranic s databází osobních evidenčních karet. Doposud zpracováno 0,7 bm z kontrolovaného souboru.

Sestavení seznamu kmenových příslušníků útvaru 9600

Proběhlo vytvoření seznamu k fondu Kmenové a likvidační listy (2 bm), který umožní lépe využívat celý archivní soubor.

Generální inventura

V oddělení archivních fondů vojsk MV bylo v rámci generální inventury v roce 2013 zkontrolováno nebo částečně zkontrolováno 60 archivních fondů v celkovém rozsahu 1 823,7 bm archiválií.

Název archivního fondu	Zkontrolovaná metráž
personální spisy příslušníků ZSGŠ a VKR	117 bm
personální spisy příslušníků MV	1 118 bm/40 %
fondy Vnitřní stráže a Správy vojsk MV	106,7 bm
fondy teritoriálních útvarů PS OSH	392 bm
fondy ústředních útvarů PS OSH a VMV	90 bm

7.4.3. Ochrana archiválií, archivních fondů a sbírek

Skupina péče o fyzický stav archiválií

Skupina péče o fyzický stav archiválií je samostatnou skupinou, přímo řízenou ředitelkou Archivu bezpečnostních složek.

Kromě zajišťování přípravy a hromadného odkyselování archiválií a vlastních restaurátorských prací zaměstnanci skupiny zajišťovali kontroly fyzického stavu archiválií v procesu digitalizace, prováděli průzkum fyzického stavu fondů v depozitářích, monitorovali klimatické podmínky a způsob uložení archiválií, řešili v oboru své působnosti akutní potřeby jednotlivých odborných oddělení, realizovali restaurátorské a konzervátorské zásahy „in situ", zhotovovali fotografickou dokumentaci a podobně.

Nedílnou součástí práce bylo také ověřování nových restaurátorských a konzervátorských postupů, metodická práce, vydávání odborných stanovisek a doporučení, zajišťování součinnosti u dlouhodobých zápůjček a žádostí o vystavení originálů archiválií atd.

Doporučení materiálů (kartonů, archivních obalů, obálek na fotografie apod.) vhodných pro dlouhodobé ukládání probíhalo operativně v průběhu celého roku a v souvislosti s konkrétními požadavky jednotlivých oddělení.

Průzkum fyzického stavu fondů

Pravidelné průzkumy fondů Archivu jsou nyní kvůli personální situaci skupiny dočasně pozastaveny. V době od 18. 6. do 31. 7. 2013 proběhl pouze průzkum archiválií uložených v depozitářích Archivu na Branickém náměstí z důvodů podezření na výskyt plísní. Jednalo se o fondy V-PL, V-KV, V-UL (vyšetřovací spisy Plzeň, Karlovy Vary, Ústí nad Labem). Zkontrolována byla vždy první krabice v polici zleva – tedy tzv. reprezentativní výběr. Celkem šlo o 259 kartonů. Součástí průzkumu bylo také mechanické čištění kartonů a úklid polic. Skupina spolupracovala na přípravě archiválií ke stěhování do nových depozitů. Celkem bylo očištěno 1391 krabic.

Monitorování klimatických podmínek v depozitářích archivu

Monitoring byl prováděn pomocí dataloggerů Comet S3120 s možností záznamu teploty a vlhkosti vzduchu postupně ve všech depozitech Archivu. Přístroje byly ponechány v místnostech vždy po dobu přibližně jednoho měsíce. Následně byla stažená data zpracována do grafů a tabulek. Tato data, včetně konkrétních návrhů opatření, jsou součástí pravidelných zpráv o kontrole klimatu v depozitářích Archivu.

Odborné restaurátorské a konzervátorské činnosti

Během roku 2013 skupina PFSA provedla řadu komplexních restaurátorských zásahů. Z nejdůležitějších lze uvést:

Mapa ABS MAP inv. č. 417 – Dislokační mapa četnických útvarů v zemi České z r. 1940 (Kanice),jednalo se o komplexní restaurování v rámci letní praxe dvou studentek Ateliéru restaurování uměleckých děl na papíře Fakulty restaurování Univerzity Pardubice (pod dohledem restaurátorů PFSA); Průzkum, čištění a komplexní restaurování fotografií Adolfa Hitlera z fondu 305-704-8/1-57 (správcem fondu je oddělení archivních fondů Federálního ministerstva vnitra) – 57 kusů;

Motáky 533-7-1 až 4 z tzv. Archivu Karla Rameše, oddělení archivních fondů Federálního ministerstva vnitra – 232 signatur (v některých případech je pod signaturou uloženo více kusů dopisů, lístečků apod.), komplexní restaurování a odkyselení;

Zpracování metodiky průzkumu, provedení a následné vyhodnocení vlastního detailního průzkumu fyzického stavu všech 1199 kusů skleněných negativů Archivu K. Rameše, sign. 533/11 – část I., 533/11 – část II., 533/12 – část I., 533/12 – část II.; následné vypracování restaurátorského záměru;

Pokračování komplexního restaurování vyšetřovacího spisu V 6301 MV „Milada Horáková" – hotové části 1, 2, 3, 4, 5, 6, 10.

Skupina rovněž provedla ambulantní opravy v souvislosti s přípravou archiválií na digitalizaci a výstavy (svazky V-880 UL, celkem 4 kartony fondu M inv. j. 454, 2 knihy protokolů trestanců).

Během roku bylo rovněž dezinfikováno 28 archivních jednotek, někdy značně rozsáhlých.

Spolupráce na přípravě archiválií k výstavním účelům

V souladu se směrnicí „O zásadách vystavování archiválií" zpracovala vedoucí skupiny odborné stanovisko k archiváliím zapůjčovaným na výstavy *Život za mřížemi – Dějiny věznice v Uherském Hradišti* a *Diktatura vs. naděje*.

Příprava archiválií a hromadné odkyselování

Za rok 2013 bylo ošetřeno celkem 85 062 listů archiválií. Pro porovnání se sluší uvést, že v roce 2012 bylo odkyseleno 48 906 listů a v roce 2011 jen 28 070 listů. Jedná se o kompletně ošetřené listy včetně desek spisů, připravené k expedici (do tohoto počtu nejsou zahrnuty drobné přílohy, fotografie atd.). Ve sledovaném období probíhalo odkyselení fondu 425 – Židovské organizace (správcem fondu je oddělení archivních fondů FMV).

Dále probíhá průzkum spojený s měřením hodnot pH u většího celku archiválií odkyselených přibližně před rokem. Cílem je získat orientační informace o změnách hodnot pH archiválií po odkyselení technologií Neschen během stárnutí papírové podložky.

Oddělení archivních fondů FMV

Průběžně byla prováděna kontrola stavu archiválií, výměna poškozených kartonů a obalů všech fondů (hlavní výměna proběhla v souvislosti s kontrolou fyzického stavu v rámci generální inventury). Byly vyměněny veškeré kartony a vloženy archivační desky u části fondů Studijního ústavu (zn. 16, 39, 52, 307, 309, 319, 135, 301, A 36) a fondu S-Karlovy Vary.

Oddělení operativních svazků a vyšetřovacích spisů

Byla prováděna průběžná kontrola stavu archiválií, výměna poškozených obalů u jednotlivých fondů (většinou přírůstků) při běžné úřední a archivní činnosti. V rámci realizace generální inventury byly zároveň vyměněny kartony u části vyšetřovacích spisů – jednalo se o spisy V-PL (791 kartonů) a V-UL (474 kartonů).

Oddělení archivních fondů Státní bezpečnosti

Průběžně byla prováděna kontrola stavu archiválií, výměna poškozených kartonů a obalů všech fondů (hlavní výměna proběhla v souvislosti s kontrolou fyzického stavu v rámci generální inventury). Bylo vyměněno cca 44 spisových obalů a 10 kartonů.

Oddělení archivních fondů MV ČSR

Byla prováděna průběžná kontrola stavu archiválií, výměna poškozených obalů u jednotlivých fondů (většinou přírůstků) při běžné úřední a archivní činnosti. Celkem se jednalo o 37 balíků a cca 145 spisových obalů.

Oddělení archivních fondů vojsk MV

Byla prováděna průběžná kontrola stavu archiválií, výměna poškozených obalů u jednotlivých fondů (archiválie zapůjčované nebo předkládané ke studiu). Bylo vyměněno 350 archivních obalů (složek).

Všechna archivní oddělení vlastními silami provádějí menší opravy archiválií (roztržené listy, rozlepené soulepy), zejména těch, které jsou předkládány ke studiu.

7.4.4. Využívání archiválií, služby badatelům a úřední činnost

Počty badatelů, badatelských návštěv i předkládaných archiválií zůstávají již několik let zhruba na stejné úrovni. Co se bohužel zhoršuje, je úroveň vysokoškolských studentů, kteří se na Archiv obracejí se žádostmi prozrazujícími, že mnohdy nejsou zorientováni ani v základní literatuře ke zvolenému tématu a vůbec netuší, co a jak mají vlastně žádat. Někteří z nich sdělí Archivu pouze téma s tím, že „chtějí zaslat veškeré archiválie, které se k němu vztahují". Domníváme se, že jde bohužel o obecný trend. Proto jsme naopak potěšeni výjimkami. Částečnou pomoc by měl v tomto směru přinést manuál, který začátečníkům poradí, jak postupovat a co mohou od našich archiválií očekávat. Manuál včetně doprovodného videa bude zveřejněn v nejbližší době.

Vzhledem k charakteru uložených archiválií lze i nadále předpokládat zájem novinářů o písemnosti k veřejně známým osobnostem.

Centrální badatelna Siwiecova

V centrální badatelně bylo v roce 2013 registrováno celkem 937 badatelů, kteří vykonali 1715 návštěv. Z uvedeného počtu rovných 100 osob, tj. přibližně 11 % badatelů, přicházelo ze služebních důvodů (ponejvíce z Ústavu a z Národního bezpečnostního úřadu). Mezi zahraničními badateli převládali občané Slovenska a Německa, ale relativně hodně bylo i badatelů ze Spojených států (12). Z domácích badatelů byly nejpočetnější skupiny studentů z Filozofické fakulty UK, Technické univerzity v Liberci a Univerzity Pardubice.

Pokud jde o témata, stále převládá studium svazků ke konkrétním osobám (celkem 526 badatelů, z toho 314 studovalo k vlastní nebo příbuzné osobě), následované studiem dějin komunistického režimu

a perzekuce (216 badatelů) a studiem kultury a umění daného období (12 badatelů).

Za rok 2013 bylo zaměstnanci badatelny nebo Skupiny evidenční a správy elektronického archivu na žádost badatelů vypáleno na 790 CD nebo DVD celkem 2512 signatur. Zpřístupnění archiválií prostřednictvím elektronického archivu proběhlo u celkem 42 inventárních jednotek.

Badatelna Na Struze

Badatelna Na Struze zpřístupňovala v roce 2013 v naprosté většině archiválie uložené ve správě oddělení archivních fondů Federálního ministerstva vnitra, méně pak archiválie zapůjčené z pracoviště v Kanicích a svazky z oddělení operativních svazků rozvědky a vyšetřovacích spisů.

Za rok 2013 navštívilo badatelnu Na Struze 553 badatelů, kteří celkově vykonali 1901 badatelských návštěv. Většina zájemců studovala ze soukromých důvodů, nejčastěji uváděli zájem o osudy svých předků. Pravidelně badatelnu navštěvovali tzv. služební badatelé, kteří byli vysláni do Archivu svými zaměstnavateli za účelem zpracování služebních úkolů (celkem 46). Jednalo se především o pracovníky Ústavu (24) a Úřadu dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu. Obdobně jako u centrální badatelny převládali u badatelů ze zahraničí občané Slovenska, USA a Německa.

V badatelně studovala také řada zaměstnanců z českých historických pracovišť a paměťových institucí (Ústav pro soudobé dějiny Akademie věd ČR, Historický ústav Akademie věd ČR, Vojenský historický ústav, Židovské muzeum, Památník Terezín, Post Bellum, Národní technické muzeum, Památník národního písemnictví).

Často badatelnu navštěvovali také studenti, kteří hledali prameny ke svým bakalářským, diplomovým či disertačním pracím (Univerzita Karlova, Univerzita Pardubice, Univerzita Palackého v Olomouci, Technická univerzita Liberec, Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, Západočeská univerzita v Plzni, Slezská univerzita v Opavě, Policejní akademie, Univerzita Jana Amose Komenského Praha, Masarykova univerzita).

V badatelně se z naprosté většiny zapůjčovaly fondy uložené v oddělení archivních fondů Federálního ministerstva vnitra, z nichž byly nejvíce využívány fondy bývalého Studijního ústavu ministerstva vnitra. Nejčastěji se předkládaly archiválie z těchto fondů: 302 (Hlavní správa Vojenské kontrarozvědky), 305 (Ústředna Státní bezpečnosti), 325 (Správa vyšetřování StB – Stíhání nacistických válečných zločinců), 425 (Židovské organizace), H (Historický fond), 310 (Velitelství Státní bezpečnosti), 2M (Odbor politického zpravodajství MV), 304 (Různé bezpečnostní spisy po roce 1945), 141 (Německé soudy v říši), Z (Mapy zpráv zpracované Studijním ústavem MV). Z archiválií zapůjčených z jiných oddělení šlo nejčastěji o personální spisy.

Badatelna Kanice

V badatelně Kanice byly badatelům předkládány ke studiu jak archiválie zde uložené, tak i z pražských depozitářů.

V roce 2013 navštívilo zdejší badatelnu celkem 218 badatelů, tedy o něco více než v roce 2012. Z celkového množství studovaných archiválií bylo asi 14 % poskytnuto v digitální podobě, badatelům bylo vydáno 159 digitálních nosičů – také zde je proti r. 2013 patrný mírný nárůst. Ze všech návštěv bylo 5 % úředních (Policie ČR, Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu), 20 % tvořili studenti (nejvíce samozřejmě z Masarykovy univerzity v Brně, dále z Univerzity Palackého v Olomouci, Západočeské univerzity v Plzni, Technické univerzity Liberec, Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, Univerzity Karlovy, Slezské univerzity v Opavě, ze zahraničních pak z univerzity v Řezně a Katolické univerzity v Ružomberoku). Zahraničních badatelů bylo nejvíce ze Slovenska (8) a Německa (5).

Stále platí, že největší část žadatelů (43 %) uváděla mezi tématy studia rodinnou historii, zajímali se převážně o archiválie týkající se jich samých či jejich rodinných příslušníků, popřípadě dalších osob, ať již to byly vyšetřovací spisy, agenturní svazky nebo personální spisy příslušníků vojsk MV. Dalšími nejčastěji uváděnými tématy byl třetí odboj a jeho představitelé, historie a organizační struktura ozbrojených složek a bezpečnostních sborů, ochrana státních hranic a Pohraniční stráž, období protektorátu a třetí republiky, vězeňství a tábory nucených prací, historie spolků (Sokola a Junáka), perzekuce či kolaborace církve, kultura a mládež v době normalizace, menšiny v Československu (Romové, Židé a Němci) a dějiny měst a obcí. Badatelnu v Kanicích v roce 2013 navštívilo 11 % cizích státních příslušníků, z nich téměř tři čtvrtiny byly ze Slovenska.

Počet badatelských návštěv a množství předložených archiválií za rok 2013

	Badatelna Siwiecova		Badatelna Na Struze		Badatelna Kanice	
Měsíc	badatelské návštěvy	předložené archiválie	badatelské návštěvy	předložené archiválie	badatelské návštěvy	předložené archiválie
leden	148	679	216	1 666	39	467
únor	138	692	164	1 104	46	414
březen	165	1 054	165	1 056	65	629
duben	153	890	203	1 511	50	372
květen	168	974	179	1 175	62	544
červen	146	737	134	1 095	30	261
červenec	117	556	130	1 248	34	302
srpen	144	1 026	132	1 451	33	497
září	120	735	133	2 136	47	595
říjen	144	748	162	1 854	50	663
listopad	139	586	168	1 937	46	573
prosinec	119	603	115	851	29	264
Celkem	1 715	9 280	1 901	17 084	531	5 581

Celkový přehled

Badatelna	Badatelské listy	Badatelské návštěvy	Předložené archiválie
Siwiecova	937	1 715	9 280
Na Struze	553	1 901	17 084
Kanice	218	531	5 581
Celkem	1 708	4 147	31 945

Oddělení archivních fondů FMV

Oddělení v roce 2013 vyřídilo celkem 543 žádostí.

V rámci agendy zákona čís. 255/1946 Sb., o příslušnících československé armády v zahraničí a o některých jiných účastnících národního boje za osvobození, a 357/2005 Sb., o ocenění účastníků národního boje za vznik a osvobození Československa a některých pozůstalých po nich, o zvláštním příspěvku k důchodu některých osobám, o jednorázové peněžní částce některým účastníkům národního boje za osvobození v letech 1939 až 1945, bylo vyřízeno 30 běžných žádostí. Současně bylo zpracováno 8 odborných stanovisek k nalezeným záznamům a archiváliím.

V rámci agendy žádostí o zjištění, získání nebo ztrátě českého státního občanství a k tomu prováděných lustrací v evidenci emigrantů a vystěhovalců bylo vyřízeno celkem 78 žádostí.

Oddělení rovněž provádělo lustrace ve jmenných evidencích k fondům Studijního ústavu MV. V roce 2013 byly vyřízeny požadavky v celkovém množství 8134 osob. Z toho množství bylo 5575 osob lustrováno na základě dotazů badatelů či úřadů, 2351 osob bylo lustrováno v souvislosti s agendou k zákonu č. 262/2011 Sb., a 208 osob bylo lustrováno v souvislosti s žádostmi o zjištění státního občanství.

Pro agendu zákona 262/2011 Sb. bylo zpracováno 34 odborných stanovisek.

Pro zajištění provozu knihovny byla prováděna průběžná akvizice a nákup odborných knih. Celkem bylo nakoupeno a zaevidováno 178 odborných knih.

Oddělení operativních svazků a vyšetřovacích spisů

Oddělení v roce 2013 vyřídilo celkem 2887 úředních i badatelských žádostí a součinnostních požadavků. Mimo oddělení bylo bez zahrnutí digitalizace zapůjčeno 2818 inv. j. včetně 615 zapůjčených pro potřeby Vojenského zpravodajství.

Pro potřeby Národního bezpečnostního úřadu bylo zpracováno 903 anotací.

Pro agendu zákona 262/2011 Sb. bylo zpracováno 43 odborných stanovisek.

Oddělení archivních fondů Státní bezpečnosti

Oddělení v roce 2013 vyřídilo celkem 510 žádostí a součinnostních požadavků a vyhotovilo 797 fotokopií a skenů. Mimo oddělení bylo bez zahrnutí digitalizace zapůjčeno 231 inv. j.

Pro agendu zákona 262/2011 Sb. bylo zpracováno 8 odborných stanovisek.

Oddělení archivních fondů MV ČSR

Oddělení v roce 2013 vyřídilo celkem 813 žádostí a součinnostních požadavků (včetně 152 žádostí agendy řidičských průkazů), z toho 599 požadavků bylo vyřízeno písemně a 62 telefonicky. Oddělení rovněž vyhotovilo 388 fotokopií a skenů a mimo oddělení zapůjčilo archiválie v 74 případech.

Oddělení také zajišťuje provoz knihovny, do které bylo získáno 107 nových publikací a zaevidováno 211 publikací.

Pro agendu zákona 262/2011 Sb. bylo zpracováno 48 odborných stanovisek.

Oddělení archivních fondů vojsk MV

Oddělení v roce 2013 vyřídilo celkem 588 evidovaných a 202 neevidovaných žádostí a součinnostních požadavků. Oddělení rovněž vyhotovilo 1065 fotokopií a skenů. Mimo oddělení bylo bez zahrnutí digitalizace zapůjčeno 1896 personálních spisů a karet a 464 jiných evidenčních jednotek.

Z běžné agendy žádostí svým rozsahem vybočuje zaslání 783 elektronických kopií osobních evidenčních karet pro požadavek ÚPN. Tyto karty musely být na oddělení částečně anonymizovány. Dále bylo bezpečnostnímu archivu Vojenského zpravodajství zapůjčeno 68 personálních spisů a 186 osobních evidenčních karet. Tato čísla jsou uváděna mimo výše zmíněné sumární hodnoty.

Oddělení také provádí vyhledávání v evidencích personálního depozitáře, což v loňském roce obnášelo vyřízení 4639 požadavků. Pro agendu zákona 262/2011 Sb. oddělení vypracovalo 19 odborných stanovisek.

Skupina evidenční a správy elektronického archivu

Základní činností evidenční skupiny je vyhledávání v databázích Archivu v rámci vyřizování badatelských a úředních dotazů (lustrace) a pomoc při předkládání digitalizovaných archiválií. Další důležitou činností je kontrola a příprava archiválií pro předkládání prostřednictvím elektronického archivu. V roce 2013 bylo takto připraveno 10 984 archivních jednotek, z toho 4855 pro agendu zákona č. 262/2011 Sb.

Úřední dotazy

Stejně jako v minulých letech vyřizovali pracovníci evidenční skupiny žádosti státních orgánů pověřených bezpečnostním řízením, šetřením o ochraně utajovaných informací a bezpečnostní způsobilosti, žádosti zpravodajských služeb ČR a orgánů činných v trestním řízení. V tabulkách č. 1 a 2 je uveden celkový přehled vyřízených úředních lustrací.

Tabulka č. 1 – počet úředních žádostí

	NBÚ	MV – bezp. odbor	ÚZSI	ÚDV	MO – vojenské zprav.	Policie ČR	BIS	Vězeňská služba	Ostatní	Celkem
leden	22	15	6	2	3	3	6	0	25	82
únor	21	8	5	9	2	1	3	0	35	84
březen	21	13	4	9	2	0	6	0	41	96
duben	24	12	11	8	1	2	10	0	29	97
květen	21	12	9	20	1	1	4	0	37	105
červen	21	15	5	6	2	2	5	0	49	105
červenec	24	17	7	5	2	1	1	0	37	94
srpen	21	18	5	8	0	1	1	0	43	97
září	29	18	7	3	4	2	9	0	22	94
říjen	24	15	9	4	2	3	1	0	38	96
listopad	23	12	7	3	1	1	2	0	27	76
prosinec	19	4	7	2	2	0	3	0	21	58
Celkem	**270**	**159**	**82**	**79**	**22**	**17**	**51**	**0**	**404**	**1 084**

Tabulka č. 2 – počet lustrovaných jmen

	NBÚ	MV – bezp. odb.	ÚZSI	ÚDV	MO – vojenské zprav.	Policie ČR	BIS	Vězeňská služba	Ostatní	Celkem
leden	220	337	113	3	62	3	6	0	74	818
únor	289	271	84	25	41	1	6	0	107	824
březen	270	400	55	57	19	0	13	0	125	939
duben	205	300	112	15	14	2	12	0	91	751
květen	235	365	165	29	54	1	4	0	104	957
červen	203	262	101	11	27	2	9	0	136	751
červenec	260	345	121	6	24	1	2	0	123	882
srpen	194	323	45	9	0	1	1	0	132	705
září	235	362	63	3	123	3	10	0	103	902
říjen	236	356	67	6	57	4	1	0	115	842
listopad	229	408	84	5	26	1	12	0	98	863
prosinec	211	187	82	5	41	0	3	0	87	616
Celkem	**2 787**	**3 916**	**1 092**	**174**	**488**	**19**	**79**	**0**	**1295**	**9 850**

Agenda zákona č. 262/2011 Sb.

V souvislosti se zákonem č. 262/2011 Sb. provádí evidenční skupina prvotní zjištění, zda se k osobě, na jejíž jméno by případně osvědčení dle tohoto zákona mělo být vydáno, nacházejí v Archivu nějaké archiválie. Tabulka č. 3 ukazuje počet přijatých žádostí a prověřovaných jmen.

Tabulka č. 3

Měsíc	Počet žádostí	Počet osob
leden	41	57
únor	54	77
březen	52	85
duben	50	78
květen	67	79
červen	29	55
červenec	20	38
srpen	17	29
září	25	42
říjen	17	33
listopad	19	48
prosinec	18	26
Celkem	409	467

Skupina rovněž zajišťuje vypalování archiválií na CD/DVD, které se přikládají k žádostem jdoucím na ministerstvo obrany. V loňském roce se jednalo o 602 DVD a 345 CD.

Badatelské dotazy

V rámci badatelských žádostí byly vyřizovány zejména dotazy podané dle zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě, a dle zákona č. 140/1996 Sb., o zpřístupnění svazků vzniklých činností bývalé Státní bezpečnosti (tabulka č. 4).

Tabulka č. 4 – počet badatelských žádostí

Měsíc	Počet žádostí	Počet osob
leden	184	643
únor	210	608
březen	224	958
duben	200	800
květen	163	496
červen	106	367
červenec	104	382
srpen	141	545
září	119	522
říjen	133	554
listopad	146	458
prosinec	89	301
Celkem	1 819	6 634

Oddělení pro naplňování zákona č. 262/2011 Sb., o účastnících odboje a odporu proti komunismu

Pro Archiv je agenda zákona č. 262/2011 Sb. jednou z nejdůležitějších priorit. Z tabulky č. 5 plyne, že v roce 2013 Archiv přijal a zaevidoval měsíčně průměrně 26 žádostí ze strany ministerstva obrany. Jak již bylo popsáno v úvodu ke zprávě o činnosti, vyřizování žádostí je velmi složitý proces, zahrnující řadu dílčích činností, do nichž je kromě pracovníků oddělení pro naplňování zákona č. 262/2011 Sb. zapojeno přes šedesát pracovníků Archivu, kteří vykonávají i další agendu v rámci řady jiných zákonů.

V uvedené periodě Archiv odeslal na ministerstvo obrany v průměru 75 odborných stanovisek měsíčně. Na vypracování odborných stanovisek se asi z 20 % podíleli pracovníci Ústavu. Dělo se tak na základě Dohody o spolupráci ve věci zákona č. 262/2011 Sb. mezi Archivem a Ústavem, uzavřené řediteli obou institucí v dubnu roku 2012 a poté periodicky prodlužované. Samotné oddělení zpracovalo v tomto roce 425 odborných stanovisek.

Tabulka č. 5

Zpracováno, odevzdáno a odesláno na ministerstvo obrany	904
Ve stadiu lustrací, vyhledávání a přípravy archiválií pro digitalizaci	1 336
Zaevidováno nových žádostí (1. 1. 2013. – 31. 12. 2013)	314
Přijato z MO (1. 1. 2013 – 31. 12. 2013)	314
Odborná stanoviska vypracovaná pracovníky ÚSTR pro Archiv	205
Připraveno pro psaní (počet odborných stanovisek)	450

7.4.5. Vědecká, publikační a prezentační činnost

Jak již bylo uvedeno v předchozích kapitolách, úkolů, které museli pracovníci Archivu v r. 2013 plnit v souvislosti s různými agendami, bylo opravdu mnoho. Přesto si někteří z nich (často mimo svoji řádnou pracovní dobu) našli čas také na badatelskou a publikační činnost, jejímž výsledkem byla účast na nejrůznějších konferencích a řada článků, publikovaných především ve Sborníku Archivu bezpečnostních složek č. 11/2013. Nejpozitivnější událostí (a také závazkem do budoucna) se stalo zapsání Archivu na seznam výzkumných organizací, což mu umožní mimo jiné žádat o grantovou podporu výzkumných projektů a v neposlední řadě také čerpat tzv. institucionální podporu vědy.

Účast na konferencích

Technické muzeum v Brně uspořádalo ve spolupráci s Archivem v listopadu 2013 konferenci s názvem *Ochrana státní hranice v 70. letech – 40 let od poslední výrazné změny v organizaci Pohraniční stráže*. Archiv zde zastupovali kolegové Mgr. Tomáš Slavík (příspěvek s názvem *Přechody státní hranice v 1. polovině 70. let v jižních Čechách)*, Mgr. Ing. Pavel Vaněk, Ph.D,. (*K organizačním změnám v Pohraniční stráži před 40 lety*) a PhDr. Jiří Mikulka *(Hände hoch, boys!. Zadržení čtyř amerických vojáků 28. 8. 1972 nedaleko obce Hraničná /okres Cheb/*).

Konference navázala na seminář s podobným tématem, který se uskutečnil v r. 2011 a k němuž byla nyní vydána monografie, na jejímž financování a přípravě se Archiv rovněž podílel.

Kromě této konference vystupovali archiváři aktivně i na řadě jiných akcí doma i v zahraničí:

Mgr. Pavel Kugler, Ph.D., se v květnu 2013 zúčastnil ve Varšavě mezinárodní konference *Jerzy Skowronek dedicata*. Pořadatel konference, IPN, rozdělil program do čtyř okruhů: 1/ zajištění integrity, autenticity a přístupnosti elektronických záznamů z dlouhodobého hlediska, 2/ změny v činnosti státní správy na poli digitalizace, 3/ archiv a internet, 4/ moderní technologie a nové možnosti pro přístup k dokumentům. Zástupce Archivu zde přednesl příspěvek, který se týkal aktivit Archivu v oblasti digitalizace – pilotního projektu elektronického archivu, zveřejňování evidenčních pomůcek na internetu, webových projektů.

Ve dnech 22.–24. srpna 2013 se na základě pozvání Litvy jako předsednického státu Evropské unie uskutečnilo v této zemi setkání mladých do 35 let z různých evropských institucí, které se zabývají studiem moderních dějin, resp. obou totalitních režimů. Za Českou republiku se akce účastnila PhDr. Jitka Bílková z Archivu a Mgr. Eva Kubátová jako zástupce Ústavu. Hlavním bodem programu byla konference nazvaná *Setting the traditions for Europe-wide Day of Remembrance of the victims of totalitarian regime* a pořádaná 23. srpna 2013, ve výroční den podepsání paktu o neútočení mezi fašistickým Německem a komunistickým Sovětským svazem.

Ve švédském Visby se ve dnech 25.–8. září 2013 konala mezinárodní konference *Need to Know III. – Them vs. Us – Image of the Enemy*. Konference se soustředila na působení východních a západních zpravodajských služeb v období po druhé světové válce. Mgr. Daniel Běloušek přednesl příspěvek s názvem *The mutual competition between Czechoslovak and British intelligence services from the Prague Spring to the Velvet Revolution*, vycházející z archiválií ve správě Archivu.

Ředitelka Archivu se ve dnech 10.–12. 10. 2013 zúčastnila v Berlíně 2. mezinárodního sympozia *European Remembrance* (Evropská paměť), pořádaného Evropskou sítí paměti a solidarity, Spolkovou nadací pro zpracování dějin diktatury SED v Berlíně a Evropským centrem solidarity v Gdaňsku. Zástupci institucí, zabývajících se dějinami 20. století, zde měli možnost vzájemně si vyměnit názory na společnou evropskou paměť a na možnost etablovat v Evropě 21. století společný výklad historie.

Na mezinárodní konferenci *Češi a Němci na Vysočině,* pořádané SOkA v Havlíčkově Brodě ve dnech 24.–26. 4. 2013, přednesl PhDr. Jiří Mikulka příspěvek *Dělají vám jen to, co si zasloužíte! Léta 1938–1945 v obvodu četnické stanice Štoky pohledem vrchního strážmistra F. J. Dostála*.

Konference konzervátorů a restaurátorů v Hodoníně ve dnech 10.–12. září 2013 se zúčastnily vedoucí a pracovnice Skupiny péče o fyzický strav archiválií, BcA. Kateřina Lorencová a Bc. Petra Saltuariová. Prezentovaly Archiv prostřednictvím dvou posterů a krátké přednášky na téma *Restaurátorské dílny ABS* a *Proces hromadného odkyselování technologií Neschen C500 na restaurátorském pracovišti ABS*.

Mgr. Tomáš Bursík promluvil dne 3. října 2013 v Tachově na semináři v rámci projektu Národního muzea *Dotkni se 20. století* na téma problematika protikomunistického odboje.

Tentýž pracovník se zúčastnil 13. prosince 2013 konference *I mlčení je lež* v Ostravě. Jeho přednáška se týkala archiválií spravovaných Archivem.

Pracovnice Skupiny péče o fyzický stav archiválií se zúčastnily konference o. s. Arte-fakt *Restaurování a ochrana uměleckých děl 2013 – Kniha a knižní vazba*, konané 28. listopadu 2013.

Publikační činnost

V samém závěru r. 2013 bylo vydáno jedenácté číslo Sborníku Archivu bezpečnostních složek, obsahující pestrou paletu odborných článků, materiálových studií, zpráv za uplynulý rok i úsměvných perliček z archivních fondů. Při přípravě a vydání Sborníku byla dodržena všechna pravidla, jimiž je podmíněno zařazení mezi tzv. neimpaktovaná recenzovaná periodika.

Jak je však zřejmé z následujícího přehledu, publikační činnost archivářů se neomezovala pouze na Sborník (i když ji pro úplnost rovněž uvádíme):

Mikulka Jiří: *Tragický osud věrného čísla. Miroslav Borkovec (1916–1942)*. In: Válka revue 1–2/2013, s. 11–13.

Mikulka Jiří: *Parašutisté na Vysočině. CALCIUM proti gestapu u Netína 23. 6. 1944*. In: Extra válka II. světová, květen 2013, s. 44–46.

Mikulka Jiří: *V Indii, Íránu i Albionu. Zbrojováci a Československá zbrojní akce 1939–1945*. In: Extra válka II. světová, červenec – srpen 2013, s. 28–30.

Mikulka Jiří: *Drama na lovu. Pohraniční incident mezi důstojníky sovětské armády a myslivci z Hrádku (okres Mikulov) 30. října 1949*. In: Pavel Vaněk a kol. (eds): Ochrana státní hranice 1948–1955, s. 113–117, Technické muzeum Brno 2013.

Mikulka Jiří: *Zločin u Bučovic. Vražda Josefa Macourka spáchaná 24. srpna 1945 vojáky Rudé armády*. In: Vyškovský sborník VIII., Sborník MZA – SokA Vyškov, Slavkov u Brna 2013, s. 227–241.

Honsová Karolína: *Z modly zrádcem. Soudní proces s Janem Antonínem Baťou.* In: Sborník ABS č. 11/2013, str. 51–74.

Pavlíčková Tereza: *Jsem pro lidskou tvář – nesnáším necit – Evžen… Jihlava 1969, protest Evžena Plocka.* In: Sborník ABS č. 11/2013, str. 135–155.

Vaněk Pavel: *Budování ženijnětechnického zajištění v úseku 12. plánské pohraniční brigády.* Odevzdání příspěvku do sborníku z konference Kurýři a převaděči.

Bursík Tomáš, Ptáčníková Světlana: *Agenda III. odboje v Archivu bezpečnostních složek.* In: Sborník ABS č. 11/2013.

Mikulka Jiří: *Mezinárodní konference Češi a Němci na Vysočině.* In: Sborník ABS č. 11/2013.

Mikulka Jiří: Dva příspěvky do Sborníku ABS č. 11/2013, archivní A–Ž.

Pavlíčková Tereza: *Informační boj o Československo/v Československu.* In: Sborník ABS č. 11/2013.

Bílková Jitka: *Setkání mladých pracovníků z institucí historické paměti k Evropskému dni uctění obětí zločinů totalitních režimů, Litva.* In: Sborník ABS č. 11/2013.

Lorencová Kateřina: *Konference konzervátorů-restaurátorů.* In: Sborník ABS č. 11/2013.

Běloušek Daniel: *Need to Know III., Visby, 26. až 27. září 2013.* In: Sborník ABS č. 11/2013.

Ptáčníková Světlana: *Mezinárodní konference European Remembrance v Berlíně.* In: Sborník ABS č. 11/2013.

Slavík Tomáš: *Ochrana státní hranice v sedmdesátých letech – 40 let od poslední výrazné změny v organizaci Pohraniční stráže.* In: Sborník ABS č. 11/2013.

Vaněk Pavel: Příspěvek do Sborníku ABS č. 11/2013, archivní A–Ž.

Z dalších aktivit souvisejících s publikační činností uvádíme:

Příprava publikace *Ochrana státní hranice 1948–1955.* Odborná kolektivní monografie obsahuje texty autorů, kteří se svými příspěvky vystoupili na konferenci roku 2011. Vzniklo tak souborné dílo s příspěvky více než dvaceti autorů.

Bc. Martin Pražák se podílel na projektu Ústavu *Biografický slovník vedoucích funkcionářů KSČ (1921–1989)*, který vede Mgr. Petr Anev (portréty Rudolf Slánský, Miloš Jakeš, Jan Baryl, Karel Hoffmann, Josef Borůvka ad.).

Vypracování lektorského posudku na rukopis knihy Ivo Pejčocha: *Za Háchu i za Beneše. Ztráty příslušníků vládního vojska 1939–1945*" (pro VHÚ Praha).

Návštěvy a exkurze

O velkém zájmu o Archiv a archiválie v něm uložené svědčí řada domácích i zahraničních návštěv a exkurzí, které jsme v r. 2013 přivítali v našich prostorách, a to jak na pracovištích v Praze, tak v Kanicích. Na tomto místě zmiňujeme alespoň některé z nich:

Dne 21. 2. 2013 navštívila badatelnu Na Struze exkurze středoškolských studentů z Gymnázia Postupická Praha 4 pod vedením PhDr. Ivy Drlíkové.

Dne 21. 5. 2013 navštívila Ústav a Archiv skupina německých studentů z Universität Regensburg v rámci několikadenní exkurze po českých historických institucích a místech paměti.

Dne 26. 6. 2013 se na pracovišti Kanice uskutečnila exkurze žáků ZŠ v rámci pilotního projektu *I mezi námi žijí hrdinové, vyhledej si svého hrdinu 3. odboje*.

Dne 3. 7. 2013 navštívila Ústav a Archiv skupina studentů z Kentucky Institute for International Studies, kteří byli v České republice na pětitýdenním kurzu s tématem *Politika nenávisti ve 20. století*.

Dne 11. 7. 2013 proběhla na pracovišti Kanice exkurze zahraničních studentů v rámci letní školy zahraničních studií Masarykovy univerzity.

Dne 22. 7. 2013 navštívila Ústav a Archiv skupina amerických studentů z Florida State University. Pod vedením Dr. Erica Wiebelhaus-Brahma studenti absolvovali v České republice vzdělávací kurz o středoevropském vyrovnávání se s totalitní minulostí.

Dne 26. 7. 2013 navštívila Ústav a Archiv delegace z tchajwanské *228 Memorial Foundation*, která se věnuje lidským právům po 2. světové válce.

Dne 23. 9. 2013 hostil Ústav a Archiv dvě mezinárodní delegace. První vedli dva zástupci tuniského ministerstva pro lidská práva a přechodnou justici – Ch. Derouich a Y. Karamti, druhou tvořila početná skupina občanských aktivistů z Libye (většinou právníků).

Dne 26. 9. 2013 navštívili Ústav a Archiv občanští aktivisté z Egypta.

Dne 15. 10. 2013 vyslechli studenti Filozofické fakulty Ústavu historických věd Univerzity Pardubice přednášku o fondech Archivu spojenou s návštěvou badatelny.

Dne 18. 10. 2013 zavítala na pracoviště Kanice exkurze studentů Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. Při této příležitosti se také uskutečnilo setkání studentů s dcerou známého komunistického prokurátora Karla Vaše.

Ve dnech 5. a 15. 11. 2013 byla práce archivářů a některé ukázky archiválií představeny studentům Katedry středoevropských studií z Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze.

Dne 18. 12. 2013 si Archiv a Ústav prohlédli studenti z Akademického gymnázia v Praze.

Velký zájem zaznamenávalo také pracoviště Skupiny péče o fyzický stav archiválií, které navštívili např. zahraniční hosté z Ománu nebo pracovníci Národního technického muzea, Národního muzea a rovněž členové Rady Ústavu pro studium totalitních režimů.

Zápůjčky archiválií na výstavy

V r. 2013 byly ve dvou případech vystavovány originály archiválií, a to na výstavě *Život za mřížemi. Věznice v Uherském Hradišti*, pořádané Slováckým muzeem v Uherském Hradišti, a na výstavě *Diktatura vs. naděje,* věnované pronásledování církve, kterou pořádal Archiv Kanceláře prezidenta republiky a Ústav pro studium totalitních režimů v Mladotově domě na Pražském hradě.

Rozsáhlé tematické rešerše

Z důvodu prezentace Archivu nebo spolupráce s různými institucemi (v menší míře na základě badatelských žádostí) jsou občas pracovníky Archivu vypracovávány různé tematické rešerše. Vzhledem k tomu, že se jedná o časově náročnou záležitost, do níž bývá leckdy zapojeno několik nebo všechna archivní oddělení (rešerše bývají následně využity např. k publikaci ve Sborníku ABS), uvádíme na tomto místě přehled alespoň některých témat, k nimž byly rešerše v r. 2013 vytvořeny:

Plány práce (a jejich vyhodnocení) O-StB Teplice (pro připravovaný projekt Ústavu pro soudobé dějiny),
Vysoká škola strojní a textilní v Liberci,
Dálnopisná síť MV,
Oslavy 1. máje na Liberecku v letech 1948–1990,
Československá obec sokolská,
Irák a Iráčané,
Materiály správní služby SNB (zbraně).

7.4.6. Spolupráce Archivu bezpečnostních složek s ostatními institucemi

Spolupráce s Ústavem pro studium totalitních režimů

Digitalizace

Archiv bezpečnostních složek v roce 2013 pokračoval v přípravě archiválií na digitalizaci. V průběhu roku se pomalu zlepšovala situace v přípravě archiválií pro potřeby zákona 262/2011 Sb. a uvolněné kapacity bylo možno vyčlenit pro zvýšení množství archiválií digitalizovaných systematicky. V tabulce č. 1 je zachycen rozsah přípravy archiválií na digitalizaci v roce 2013. Archiv připravil a odeslal na digitalizaci 12 216 inventárních jednotek. Pro potřeby agendy dle zákona č. 262/2011 Sb. navíc připravil a odeslal množství přírůstků o rozsahu nejméně 14 kartonů.

Tabulka č. 1[3]

Systematická digitalizace			
značka fondu	evid. j.	inv. j.	oddělení
A 2/1	27 kartonů	198	archivních fondů StB
A 2/2	10 kartonů	636	archivních fondů StB
MNB	88 kartonů	27	oper. svazků a vyš. spisů
VKR - ZL	15 kartonů	5	oper. svazků a vyš. spisů
ZSGŠ - svazky		5419	oper. svazků a vyš. spisů
144		139	archivních fondů FMV
A 6/3		392	archivních fondů FMV
A 6/4		1089	archivních fondů FMV
A 36		162	archivních fondů FMV
ZSGŠ - svazky		516	archivních fondů FMV
425		117	archivních fondů FMV
310		351	archivních fondů FMV
A2/1		140	archivních fondů FMV
Úřední agenda (především vyřizování agendy dle zák. č. 262/2011 Sb.)			
A 8/2	56 kartonů	214	archivních fondů StB
různé		29	archivních fondů StB
různé		1467	oper. svazků a vyš. spisů
různé	14 kartonů		archivních fondů MV ČSR
H		172	archivních fondů FMV
302		72	archivních fondů FMV
305		150	archivních fondů FMV
různé		150	archivních fondů FMV
Ostatní (požadavky ÚSTR, badatelské, ochrana archiválií atd.)			
různé		53	archivních fondů StB
pers. spisy		216	archivních fondů vojsk MV
různé		502	archivních fondů FMV
celkem		12216	

Zahraniční spolupráce

V r. 2013 se rozvinula spolupráce zejména s Archivem bezpečnostní služby Ukrajiny.

Ředitelka Archivu se spolu se zástupci Ústavu zúčastnila v červnu 2013 služební cesty do Kyjeva, jejímž cílem bylo jednání s nejvyššími představiteli Archivu Bezpečnostní služby Ukrajiny (SBU) a zástupci Velvyslanectví ČR v Kyjevě.

Ukrajinská strana předala zástupcům Ústavu a Archivu 70 naskenovaných a přepsaných dokumentů týkajících se tzv. české operace a jejích následků. Ukrajinská strana se zavázala zaslat konkrétní jména příslušníků OUN a UPA, která budou prověřena v evidenčních systémech Archivu. SBU rovněž blíže specifikuje typy písemností, o které má zájem. Na základě takto upřesněného požadavku vybere Archiv cca 100 písemností a předá je ukrajinské straně. Koneč-

3 Oddělení archivních fondů MV ČSR připravovalo pro agendu zákona 262/2011 Sb. archiválie převážně z přírůstků, a proto množství inventárních jednotek nelze vyčíslit.

ným výsledkem by mělo být vydání edic dokumentů z provenience SBU a Archivu.

Předchozí vedení Archivu uzavřelo smlouvu s Fraunhofer-Gesellschaft zur Förderung der angewandten Forschung e. V., týkající se virtuální rekonstrukce zničených dokumentů. V r. 2012 bylo do Berlína převezeno 5 kartonů ručně zničených písemností bývalé Vojenské kontrarozvědky (VKR), což bylo prezentováno jako „úvodní fáze pilotního projektu". Bohužel nebyla bývalým vedením vyřešena naprosto zásadní otázka, a tou je financování projektu. Navíc, jak již bylo zmíněno, se z valné většiny jedná o archiválie, jejichž význam neodpovídá finanční náročnosti virtuální rekonstrukce. V projektu tedy nebylo pokračováno z důvodu neefektivity a nehospodárnosti.

Spolupráce s domácími institucemi

V r. 2013 Archiv participoval především na grantovém projektu Národního archivu *Agenda státního občanství a možnosti jejího zefektivnění*. Ředitelka Archivu přednesla referát na semináři věnovaném této problematice, na němž informovala o archiváliích vztahujících se ke státnímu občanství, které jsou uloženy ve fondech Archivu.

Byly uzavřeny také dohody o spolupráci s některými institucemi, např. s Židovským muzeem, Českou televizí (na projektu o historii českého a československého undergroundu), Knihovnou Václava Havla či občanským sdružením PANT.

Spolupráce se školami našla konkrétní vyjádření v praxích studentů na pracovišti Skupiny péče o fyzický stav archiválií. Během dubna a května probíhala u skupiny praxe studentky 2. ročníku Vyšší odborné školy grafické v Praze, oboru restaurování. V červnu probíhala u skupiny praxe dvou studentek Ateliéru restaurování uměleckých děl na papíře Fakulty restaurování Univerzity Pardubice.

Ostatně právě Skupina péče o fyzický stav archiválií spolupracuje s různými institucemi v oboru své působnosti. Vyměňuje si zkušenosti např. s pracovištěm hromadného odkyselování v Národním archivu nebo s laboratoří Národního technického muzea pro provedení analýz laků skleněných negativů.

8. Hospodaření kapitoly 355
– Ústav pro studium totalitních režimů

Hospodaření s rozpočtovými prostředky bylo nastaveno tak, aby mohl být plněn Plán činnosti kapitoly 355 – Ústav pro studium totalitních režimů v roce 2013. Rozpočtové prostředky byly během roku 2013 čerpány v souladu s jejich účelovým určením a v souladu s financováním potřeb kapitoly 355 – Ústav pro studium totalitních režimů.

Kap. 355 – Ústav pro studium totalitních režimů v tis. Kč

Ukazatele	ř.	Schválený rozpočet	Rozpočet po změnách	Výsledek od počátku roku	Plnění v %
		1	2	3	3 : 2
Souhrnné ukazatele					
Příjmy celkem	0010	3 500,00	3 500,00	3 489,49	99,70
Výdaje celkem	0020	152 205,00	152 205,00	145 937,05	95,88
Specifické ukazatele – příjmy					
Nedaňové příjmy, kapitálové příjmy a přijaté transfery celkem	5501	3 500,00	3 500,00	3 489,49	99,70
v tom: příjmy z rozpočtu Evropské unie bez společné zemědělské politiky celkem	5502	3 500,00	3 500,00	968,43	27,67
ostatní nedaňové příjmy, kapitálové příjmy a přijaté transfery celkem	5503	0,00	0,00	2 521,06	x
Specifické ukazatele – výdaje					
Výdaje vlastního Ústavu pro studium totalitních režimů [1), 2)]	5504	86 983,00	87 910,54	86 163,09	98,01
Výdaje na Archiv bezpečnostních složek2)	5505	65 222,00	64 294,47	59 773,96	92,97
Průřezové ukazatele					
Platy zaměstnanců a ostatní platby za provedenou práci	5506	75 626,00	77 493,82	78 060,43	100,73
Povinné pojistné placené zaměstnavatelem [3)]	5507	25 628,00	26 201,24	26 719,50	101,98
Převod fondu kulturních a sociálních potřeb	5508	717,00	734,16	738,51	100,59
Platy zaměstnanců v pracovním poměru	5509	71 679,00	73 353,60	73 998,45	100,88
Výdaje spolufinancované z rozpočtu Evropské unie bez společné zemědělské politiky celkem	5510	4 118,00	4 118,00	4 473,17	108,62
v tom: ze státního rozpočtu	5511	618,00	618,00	659,58	106,73
podíl rozpočtu Evropské unie	5512	3 500,00	3 500,00	3 813,59	108,96
Výdaje na programy vedené v systému programového financování EDS/SMVS	5513	4 140,00	4 554,00	3 956,45	86,88

1) Údaj ve sloupci 3 zahrnuje čerpání včetně mimorozpočtových prostředků, které byly kryty příjmy od Mezinárodního visegrádského fondu na realizaci projektu *Platforma evropské paměti a svědomí* a příjmy od Výkonné agentury pro vzdělávání, audiovizi a kulturu (EACEA) na projekt *Totalita v Evropě*.
2) Údaj ve sloupci 3 zahrnuje čerpání včetně nároků z nespotřebovaných výdajů.
3) Povinné pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a na veřejné zdravotní pojištění.

8.1. Plnění závazných ukazatelů kapitoly 355 – Ústav pro studium totalitních režimů

Předchozí tabulky dokumentují plnění závazných ukazatelů kapitoly 355 – Ústav pro studium totalitních režimů za rok 2013 – schválený rozpočet k 1. 1. 2013, rozpočet po změnách, skutečnost od počátku do konce roku 2013 a procento plnění k rozpočtu po změnách. Plnění průřezových ukazatelů ve vyšší míře, než jsou jejich hodnoty v rozpočtu po změnách, je způsobeno zapojením nároků z nespotřebovaných výdajů z předchozích let.

8.2. Příjmy

Kapitola 355 měla pro rok 2013 rozpočtované příjmy z rozpočtu Evropské unie na projekt *Dějepis v 21. století: multimediální aplikace pro dějepisnou výuku* ve výši 3 500,00 tis. Kč. Ostatní příjmy, které kapitola 355 během roku 2013 vybrala, odvedla do státního rozpočtu. Kapitola 355 vykázala ke konci roku 2013 celkové příjmy ve výši 3 489,49 tis. Kč, z toho Ústav vykázal příjmy ve výši 2 510,03 tis. Kč a Archiv vykázal příjmy ve výši 979,46 tis. Kč.

V roce 2013 získala kapitola 355 mimorozpočtové finanční prostředky ve výši 692,21 tis. Kč od Výkonné agentury pro vzdělávání, audiovizi a kulturu (Education, Audiovisual and Culture Executive Agency – EACEA) na podporu projektu *Totalita v Evropě*, které nebyly zařazeny do upraveného rozpočtu, ale pouze kryly zvýšené výdaje kapitoly 355 spojené s výše uvedeným projektem.

Struktura příjmů podle jednotlivých položek rozpočtové skladby je uvedena v následujících tabulkách:

Příjmy jsou zejména tvořeny prodejem knih, dobropisy z vyúčtování energií, refundace cestovních výdajů za rok 2012, příjem z prodeje nepotřebného pozemku městské části Praha 3 a příjmy z projektu *Totalita v Evropě*.

Jedná se o příjmy v badatelnách ABS za vyhotovení kopií, o kurzové rozdíly ve prospěch Archivu. Dále tu je pravidelná platba nájemného z bytové jednotky v budově v Braníku, uhrazené přečerpané telefonní hovory, stravenky, vrácení přeplatků elektrické energie a vodného stočného. Dobropis – refundace zahraniční cesty do USA v roce 2012, který byl přijat ale v roce 2013. Další součástí příjmu byl prodej hmotného majetku (automobil, regály). Finanční částka na položce 4132 je zůstatek nevyčerpané výše přidělených mzdových prostředků a jejich příslušenství.

8.3. Výdaje

Struktura výdajů rozpočtu kapitoly 355 vychází ze schváleného zákona č. 504/2012 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2013, kterým bylo stanoveno, že kapitola 355 bude v roce 2013 hospodařit s finančními prostředky ve výši 152 205,00 tis. Kč. Všechny výdaje hrazené z prostředků státního rozpočtu byly použity v souladu se zákonem č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů, a zákonem č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů.

V souvislosti s čerpáním finančních prostředků kapitoly 355 byly ke všem výdajům vystavovány doklady o předběžné řídící kontrole tak, aby nedošlo k přečerpání finančních prostředků jednotlivých závazných ukazatelů.

V roce 2013 získala kapitola 355 mimorozpočtové finanční prostředky na program *Totalita v Evropě* ve výši 692,21 tis. Kč, které nebyly zařazeny do upraveného rozpočtu, ale pouze kryly zvýšené výdaje kapitoly 355. Z těchto prostředků bylo v roce 2013 čerpáno 687,77 tis. Kč.

Objem výdajů kapitoly 355 ve výši 152 205,00 tis. Kč vychází ze schváleného zákona č. 504/2012 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2013. Celkové výdaje byly rozděleny mezi Ústav, ve výši 86 983,00 tis. Kč, a Archiv, ve výši 65 222,00 tis. Kč.

Vývoj změn rozpočtu kapitoly 355 schválených Ministerstvem financí

Na základě žádosti kapitoly 355 schválené Ministerstvem financí ČR dne 28. května 2013 č. j. MF-59503/2013/19-1901 byly přesunuty prostředky v rámci rozpočtu projektu *Dějepis v 21. století: multimediální aplikace pro dějepisnou výchovu*. Jednalo se o přesun částky ve výši 182,12 tis. Kč z ostatních běžných výdajů (z položky 5169 nákup ostatních služeb) na ostatní osobní výdaje (na položku 5021 ostatní osobní výdaje). Přesouvaná částka se skládala z 15 % spoluúčasti Ústavu a z 85 % podílu finančních prostředků EU. Tímto přesunem došlo k navýšení průřezového ukazatele „platy zaměstnanců a ostatní platby za provedenou práci o 182,12 tis. Kč, tzn. na 75 808,12 tis. Kč.

Na základě žádosti kapitoly 355 schválené Ministerstvem financí ČR dne 23. srpna 2013 č. j. MF-77202/2013/25 byly přesunuty prostředky na platy a příslušenství v rámci kapitoly z ostatních běžných výdajů kapitoly ve výši 2 276,10 tis. Kč. Prostředky byly převedeny z položky 5169 nákup ostatních služeb ve výši 2 276,10 tis. Kč na položky: 5011 platy zaměstnanců 1 686,00 tis. Kč; 5031 povinné poj. na sociální zab. 421,50 tis. Kč; 5032 povinné poj. na veřejné zdrav. poj. 151,74 tis. Kč; 5342 převody FKSP 16,86 tis. Kč. Těmito přesuny došlo k následujícímu navýšení průřezových ukazatelů: platy zaměstnanců a ostatní platby za provedenou práci o 1 686,00 tis. Kč (na 77 494,12 tis. Kč); povinné pojistné placené zaměstnavatelem o 573,24 tis. Kč (na 26 201,24 tis. Kč); převod fondu kulturních a sociálních potřeb o 16,86 tis. Kč (na 733,86 tis. Kč); platy zaměstnanců

v pracovním poměru o 1 686,00 tis. Kč (na 73 365,00 tis. Kč).

Na základě žádosti kapitoly 355 schválené Ministerstvem financí ČR dne 3. září 2013 č. j. MF-78688/2013/19-1901 byly přesunuty prostředky v rámci projektu *Dějepis v 21. století: multimediální aplikace pro dějepisnou výuku* spolufinancovaného z 85 % z rozpočtu EU. Jednalo se o převod částky 250,00 tis. Kč do systému EDS/SMVS (navýšení položky 6111 programové vybavení) z ostatních běžných výdajů (z položky 5169 nákup ostatních služeb). Prostředky jsou určeny pro pořízení webového portálu projektu D21. Přesunem prostředků došlo k navýšení průřezového ukazatele „výdaje vedené v informačním systému programového financování EDS/SMVS celkem" o 250,00 tis. Kč (na 4 390,00 tis. Kč).

Na základě žádosti kapitoly 355 schválené Ministerstvem financí ČR dne 4. září 2013 č. j. MF-82365/2013/19-1901 byly přesunuty prostředky z rozpočtu OSS Archiv bezpečnostních složek (z položky 5169 nákup ostatních služeb) do rozpočtu OSS Ústav (na položku 5169 nákup ostatních služeb) ve výši 927,54 tis. Kč. Jednalo se o vypořádání finančních prostředků, které Ústav vynaložil za Archiv na pořízení licencí. Tímto přesunem došlo k následujícím změnám specifických ukazatelů: zvýšení ukazatele „výdaje na zabezpečení plnění úkolů vlastního Ústavu pro studium totalitních režimů" o 927,54 tis. Kč (na 87 910,54 tis. Kč); snížení ukazatele „výdaje na zabezpečení plnění úkolů Archivu bezpečnostních složek" o 927,54 tis. Kč (na 64 294,47 tis. Kč).

Na základě žádosti kapitoly 355 schválené Ministerstvem financí ČR dne 16. října 2013 č. j. MF-100354/2013/19-1901 byly přesunuty prostředky v rozpočtu kapitoly (konkrétně Archivu bezpečnostních složek) vedené v IS EDS/SMVS ve výši 164,00 tis. Kč (na položku 6111 programové vybavení) na úkor ostatních běžných výdajů (z položky 5169 nákup ostatních služeb). Tímto přesunem došlo k navýšení průřezového ukazatele „výdaje vedené v informačním systému programového financování EDS/SMVS celkem" o 164,00 tis. Kč (na 4 554,00 tis. Kč).

Na základě žádosti kapitoly 355 schválené Ministerstvem financí ČR dne 19. listopadu 2013 č. j. MF-107766/2013/19-1901 byly přesunuty prostředky v rozpočtu projektu *Dějepis v 21. století: multimediální aplikace pro dějepisnou výuku* spolufinancovaného z 85 % z rozpočtu EU. Jednalo se o přesun prostředků na platy zaměstnanců projektu „D21" ve výši 18,00 tis. Kč (na položku 5011 platy zaměstnanců) a s tím spojené navýšení převodů FKSP o 0,3 tis. Kč (na položku 5342 převody FKSP). Potřebné prostředky ve výši 18,30 tis. Kč byly převedeny z položky 5021 ostatní osobní výdaje. Tímto přesunem došlo k následující změně průřezových ukazatelů: snížení ukazatele „platy zaměstnanců a ostatní platby za provedenou práci" o 0,30 tis. Kč (na 77 493,82 tis. Kč); zvýšení ukazatele „převod fondu kulturních a sociálních potřeb" o 0,3 tis. Kč (na 734,16 tis. Kč); zvýšení ukazatele „platy zaměstnanců v pracovním poměru" o 18,00 tis. Kč (na 73 383,00 tis. Kč).

Na základě žádosti kapitoly 355 schválené Ministerstvem financí ČR dne 5. prosince 2013 č. j. MF-113826/2013/19-1901 byly přesunuty prostředky v rozpočtu kapitoly (Ústavu) z položek: „5011 platy zaměstnanců v pracovním poměru" ve výši 29,40 tis. Kč a z položky „5022 platy představitelů státní moci a některých orgánů" ve výši 323,00 tis. Kč. Tyto prostředky v celkové výši 352,40 tis. Kč byly převedeny na položku „5026 odchodné". Tímto přesunem došlo ke snížení průřezového ukazatele „platy zaměstnanců v pracovním poměru" o 29,40 tis. Kč (na 73 353,60 tis. Kč).

Celkový přehled výdajů je uveden v následujících tabulkách.

8.4. Kapitálové výdaje

Kapitálové výdaje byly během roku 2013 čerpány na akce, které byly předem zaregistrované v informačním systému programového financování (EDS/SMVS). V rámci titulu 155V01 „Rozvoj a obnova materiálně-technické základny Ústavu pro studium totalitních režimů a Archivu bezpečnostních složek" se jednalo o 12 akcí, v rámci subtitulu 155V01100 „Pořízení, obnova a provozování ICT Ústavu pro studium totalitních režimů" se jednalo o 6 akcí a v rámci subtitulu 155V01200 „Reprodukce majetku Ústavu pro studium totalitních režimů" o 6 akcí. V roce 2013 se realizovaly výdaje z položek 6111, 6121 a 6125.

Přehled kapitálových výdajů je uveden v následujících tabulkách.

Z rozpočtu po změnách kapitoly 355 ve výši 4 554,00 tis. Kč byly vyčerpány finanční prostředky ve výši 3 956,45 tis. Kč, tj. 86,88 %, z toho Ústav měl rozpočet po změnách ve výši 1 750,00 tis. Kč, ze kterých vyčerpal finanční prostředky ve výši 1 490,06 tis. Kč, tj. 85,15 %, a Archiv měl rozpočet po změnách ve výši 2 804,00 tis. Kč, ze kterého vyčerpal finanční prostředky ve výši 2 466,39 tis. Kč, tj. 87,96 %.

Ústav čerpal finanční prostředky na kapitálové výdaje v následující struktuře:

Položka 6111 – programové vybavení ve výši 58,08 tis. Kč. Tyto prostředky byly použity pro „vytvoření webového portálu v rámci projektu *Dějepis v 21. století*". Další fáze této investiční akce budou dokončeny v roce 2014.

Položka 6121 – budovy, haly a stavby ve výši 114,79 tis. Kč. Z této položky byla realizována inv. akce „rekonstrukce klimatizace serverovny a pracoviště digitalizace", spočívající v úpravě stávajícího rozvodu klimatizace a v instalaci nové klimatizační jednotky do prostoru serverovny a pracoviště digitalizace Ústavu (Siwiecova).

Položka 6125 – výpočetní technika ve výši 1 317,19 tis. Kč. Jednalo se o investiční akci „OID rozšíření diskových polí" spočívající v upgradu a technickém zhodnocení stávajícího diskového pole HP Ústavu o vyšší kapacitu. Na tuto akci bylo čerpáno 713,72 tis. Kč. Další investiční akcí bylo pořízení nové pracovní stanice pro účely DTP odboru edičního ve výši 78,52 tis. Kč. Poslední investicí byla akce „OID – zdroj záložního napájení UPS" ve skutečné výši 524,95 tis. Kč. Jedná se o pořízení nového zdroje záložního napájení UPS s třífázovým vstupem, který bude sloužit k ochraně klíčové IT infrastruktury Ústavu a Archivu a k zabezpečení nepřerušovaného provozu.

Archiv čerpal finanční prostředky na kapitálové výdaje v následující struktuře:

Položka 6111 – programové vybavení v celkové výši 144, 59 tis. Kč. V průběhu roku došlo k doplacení částky určené na IISSP ve výši 44,78 tis. Kč a v druhé polovině roku byla vypsána nová veřejná zakázka na personální informační systém, který nahradí stávající systém s vysokou chybovostí. Cena nákupu včetně implementace byla 99,81 tis. Kč.

Položka 6121 – budovy, haly a stavby v celkové výši 1 943,89 tis. Kč. Jednalo se zejména o stavební úpravu v objektu Praha-Braník–zateplení schodišť ve výši 1 068,31 tis Kč, dalším výdajem bylo doplnění klimatizačních jednotek v budově areálu Brno-Kanice ve výši 820,66 tis. Kč a v rámci dvou akcí byla pořízena projektová dokumentace (celkem za 54,92 tis. Kč) k připravovaným stavebním úpravám budov Archivu.

Položka 6125 – výpočetní technika ve výši 377,92 tis. Kč. To je částka využitá k nákupu tří serverů, z důvodu nedostatečné kapacity stávajícího jednoho zařízení.

Kapitola hospodařila v roce 2013 podle deklarované zásady hospodárnosti, efektivnosti a účelovosti vynakládaných výdajů na základě § 14 zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích. Díky optimalizačním opatřením a využití jak elektronického tržiště, tak zadávání veřejných zakázek malého rozsahu došlo k poklesu výdajů oproti roku 2012. V souvislosti se schválením zákona č. 262/2011 Sb., o účastnících odboje a odporu proti komunismu, nebyly Kapitolou 355 vzneseny požadavky na krytí ze státního rozpočtu nad rámec rozpočtu, proto veškeré výdaje na tuto agendu byly hrazeny ze schváleného rozpočtu pro rok 2013.

Informace o zabezpečení přístupu k dokumentům a archiváliím uloženým v Archivu bezpečnostních složek

Od června 2013 dostávají členové Rady Ústavu pro studium totalitních režimů podrobnou informaci o všech nezpřístupněných archiváliích včetně těch, u nichž nebyly zpřístupněny pouze některé listy. V drtivé většině je důvodem nezpřístupnění zákon č. 107/2002 Sb., o zpřístupnění svazků vzniklých činností bývalé Státní bezpečnosti, písemnosti vzniklé po 1. 1. 1990, nebo citlivé osobní údaje či zdravotní dokumentace. Pouze v několika málo případech byl důvodem, kvůli němuž bylo zpřístupnění zamítnuto, § 15 zákona č. 181/2007 Sb. Žadatelé, kterým bylo předložení zamítnuto s odvoláním na tento paragraf, se v r. 2013 proti tomuto rozhodnutí neodvolali.

Projednání výroční zprávy ÚSTR Senátem Parlamentu České republiky

Dne 2. května 2013 na své 9. schůzi projednal Senát Parlamentu České republiky výroční zprávu Ústavu pro studium totalitních režimů za rok 2012, kterou na základě ustanovení § 9 odst. 1 písm. a) zákona č. 181/2007 Sb. předložila k projednání předsedkyně Rady Ústavu Petruška Šustrová.

1 Celkový přehled příjmů kapitoly 355

Ukazatel	Rozpočet 2013 (tis. Kč)		skutečnost 2013 (v tis. Kč)
	schválený	po změnách	
Příjmy kapitoly celkem	3 500,00	3 500,00	3 489,49
2111 - Příjmy z poskytování služeb a výrobků	0,00	0,00	542,70
2132 - Příjmy z pronájmu ost. nemovit. a jejich částí	0,00	0,00	118,21
2141 - Příjmy z úroků	0,00	0,00	0,08
2143 - Realizované kurzové zisky	0,00	0,00	0,07
2324 - Přijaté nekapitálové příspěvky a náhrady	0,00	0,00	668,87
3111 - Příjmy z prodeje pozemků	0,00	0,00	319,67
3113 - Příjmy z prodeje ost. hm. dl. majetku	0,00	0,00	55,46
4118 - Neinvestiční převody z Národního fondu	3 500,00	3 500,00	276,22
4132 - Převody z ostatních vl. fondů	0,00	0,00	816,00
4153 - Neinvest. transfery přijaté od EU	0,00	0,00	692,21

2 Celkový přehled příjmů Ústavu

Ukazatel	Rozpočet 2013 (tis. Kč)		skutečnost 2013 (v tis. Kč)
	schválený	po změnách	
Příjmy Ústavu celkem	3 500,00	3 500,00	2 510,03
2111 - Příjmy z poskytování služeb a výrobků	0,00	0,00	427,86
2141 - Příjmy z úroků	0,00	0,00	0,08
2324 - Přijaté nekapitálové příspěvky a náhrady	0,00	0,00	468,61
3111 - Příjmy z prodeje pozemků			319,67
4118 - Neinvestiční převody z Národního fondu	3 500,00	3 500,00	276,22
4132 - Převody z ostatních vlastních fondů	0,00	0,00	325,38
4153 - Neinvest. transfery přijaté od EU	0,00	0,00	692,21

3 Celkový přehled příjmů Archivu

Ukazatel	Rozpočet 2013 (tis. Kč)		skutečnost 2013 (v tis. Kč)
	schválený	po změnách	
Příjmy Archivu celkem	0,00	0,00	979,46
2111 - Příjmy z poskytování služeb a výrobků	0,00	0,00	114,84
2132 - Příjmy z pronájmu ost. nemovit. a jejich částí	0,00	0,00	118,21
2143 - Kurzové rozdíly v příjmech	0,00	0,00	0,07
2324 - Přijaté nekapitálové příspěvky a náhrady	0,00	0,00	200,26
3113 - Příjmy z prodeje ost. hm. dl. majetku	0,00	0,00	55,46
4132 - Převody z ostatních vlastních fondů	0,00	0,00	490,62

4 Celkový přehled výdajů kapitoly 355

Ukazatel	Rozpočet 2013 (tis. Kč.)		Skutečnost 2013 (tis. Kč)	% plnění
	schválený	upravený		
Kapitálové výdaje celkem	4 140,00	4 554,00	3 956,45	86,88
Běžné výdaje celkem	148 065,00	147 651,00	141 980,60	96,16
v tom osobní výdaje	101 254,00	103 695,06	104 779,93	101,05
v tom platy	71 679,00	73 353,60	73 998,45	100,88
OOV	1 961,00	2 042,66	1 885,16	92,29
platy Rady	1 986,00	1 663,00	1 663,00	100,00
odstupné	0,00	82,16	161,42	196,47
odchodné	0,00	352,40	352,40	100,00
povinné pojistné placené	25 628,00	26 201,24	26 719,50	101,98
Ostatní běžné výdaje celkem	46 811,00	43 955,94	37 200,67	84,63
Výdaje celkem	152 205,00	152 205,00	145 937,05	95,88

5 Celkový přehled ostatních běžných výdajů kapitoly 355

Ukazatel	Rozpočet po změnách 2012 (tis. Kč)	Skutečnost 2012 (tis. Kč)	Rozpočet po změnách 2013 (tis. Kč)	Skutečnost 2013 (tis. Kč)	Skutečnost 2013/2012 (%)
Ostatní běžné výdaje Ústavu celkem	**46 865,99**	**42 925,01**	**43 955,94**	**37 200,67**	**86,66**
Odměny za užití duševního vlastnictví	1 468,72	1 416,72	1 436,18	1 092,68	77,13
Mzdové náhrady	0,00	0,00	786,00	1 009,52	x
Nákup materiálu	8 280,72	7 580,86	5 739,95	4 766,32	62,87
Úroky a ostatní finanční výdaje	87,48	87,48	71,11	71,11	81,29
Nákup vody, paliv a energie	7 680,82	7 679,13	6 508,92	6 165,52	80,29
Nákup služeb	22 095,97	19 375,19	23 150,62	18 127,26	93,56
Ostatní nákupy	4 873,66	5 661,02	4 393,20	3 907,25	69,02
Poskytnuté zálohy, jistiny, záruky …	1 254,00	0,00	0,00	0,00	x
Výdaje související s neinvest. nákupy...	11,65	11,65	244,85	348,54	2 991,76
Převody FKSP	758,00	758,00	734,16	738,51	97,43
Ost. neinvest. transfery jiným veř. rozp.	23,69	23,69	242,00	242,00	1 021,53
Náhrady placené obyvatelstvu	331,28	331,28	304,36	301,29	90,95
Ost. neinvest. transfery obyvatelstvu	0,00	0,00	344,59	430,67	x

6 Celkový přehled výdajů Ústavu

Ukazatel	Rozpočet 2013 (tis. Kč.)		Skutečnost 2013 (tis. Kč)	% plnění
	schválený	upravený		
Kapitálové výdaje celkem	1 500,00	1 750,00	1 490,06	85,15
Běžné výdaje celkem	85 483,00	86 160,53	84 673,03	98,27
v tom osobní výdaje	58 721,00	61 162,06	61 420,68	100,42
v tom platy	40 213,00	41 887,60	42 351,61	101,11
OOV	1 686,00	1 849,82	1 692,32	91,49
platy Rady	1 986,00	1 663,00	1 663,00	100,00
odchodné	0,00	352,40	352,40	100,00
povinné pojistné placené	14 836,00	15 409,24	15 361,35	99,69
Ostatní běžné výdaje celkem	26 762,00	24 998,47	23 252,35	93,02
Výdaje celkem	86 983,00	87 910,53	86 163,09	98,01

7 Přehled ostatních běžných výdajů Ústavu

Ukazatel	Rozpočet po změnách 2012 (tis. Kč)	Skutečnost 2012 (tis. Kč)	Rozpočet po změnách 2013 (tis. Kč)	Skutečnost 2013 (tis. Kč)	Skutečnost 2013/2012 (%)
Ostatní běžné výdaje Ústavu celkem	**26 938,99**	**25 676,68**	**24 998,47**	**23 252,35**	**90,56**
Odměny za užití duševního vlastnictví	1 443,12	1 391,12	1 414,16	1 070,66	76,96
Nákup materiálu	3 129,89	3 155,98	2 335,77	1 741,22	55,17
Úroky a ostatní finanční výdaje	68,64	68,64	68,69	68,69	100,07
Nákup vody, paliv a energie	2 976,24	2 974,56	2 905,12	2 909,12	97,80
Nákup služeb	14 975,06	14 299,26	14 751,14	13 931,77	97,43
Ostatní nákupy	2 528,80	3 223,88	2 590,41	2 593,36	80,44
Poskytnuté zálohy, jistiny, záruky …	1 254,00	0,00	0,00	0,00	
Výdaje související s neinvest. nákupy…	0,00	0,00	172,87	172,87	
Převody FKSP	421,00	421,00	419,16	423,51	100,60
Ost. neinvest. transfery jiným veř. rozp.	18,00	18,00	230,00	230,00	1 277,78
Náhrady placené obyvatelstvu	124,24	124,24	111,15	111,15	89,46

8 Celkový přehled výdajů Archivu

Ukazatel	**Rozpočet 2013 (tis. Kč.)**		**Skutečnost 2013 (tis. Kč)**	**% plnění**
	schválený	**upravený**		
Kapitálové výdaje celkem	2 640,00	2 804,00	2 466,39	87,96
Běžné výdaje celkem	62 582,00	61 490,47	57 307,57	93,20
v tom osobní výdaje	42 533,00	42 533,00	43 359,24	101,94
v tom platy	31 466,00	31 466,00	31 646,83	100,57
OOV	275,00	192,84	192,84	100,00
odstupné	0,00	82,16	161,42	196,47
povinné pojistné placené	10 792,00	10 792,00	11 358,15	105,25
Ostatní běžné výdaje celkem	20 049,00	18 957,47	13 948,33	73,58
Výdaje celkem	65 222,00	64 294,47	59 773,96	92,97

9 Přehled ostatních běžných výdajů Ústavu

Ukazatel	Rozpočet po změnách 2012 (tis. Kč)	Skutečnost 2012 (tis. Kč)	Rozpočet po změnách 2013 (tis. Kč)	Skutečnost 2013 (tis. Kč)	Skutečnost 2013/2012 (%)
Ostatní běžné výdaje Archivu celkem	**19 927,00**	**17 248,33**	**18 957,47**	**13 948,32**	**80,87**
Odměny za užití duševního vlastnictví	25,60	25,60	22,02	22,02	86,01
Mzdové náhrady	0,00	0,00	786,00	1 009,52	x
Nákup materiálu	5 150,83	4 424,88	3 404,18	3 025,10	68,37
Úroky a ostatní finanční výdaje	18,84	18,84	2,42	2,42	12,86
Nákup vody, paliv a energie	4 704,57	4 704,57	3 603,80	3 256,40	69,22
Nákup služeb	7 120,91	5 075,93	8 399,48	4 195,49	82,65
Ostatní nákupy	2 344,87	2 437,14	1 802,79	1 313,89	53,91
Výdaje související s neinvest. nákupy...	11,65	11,64	71,98	175,67	1 509,18
Převody FKSP	337,00	337,00	315,00	315,00	93,47
Ost. neinvest. transfery jiným veř. rozp.	5,69	5,69	12,00	12,00	210,90
Náhrady placené obyvatelstvu	207,04	207,04	193,21	190,14	91,84
Ostatní neinvest. transfery obyvatelstvu	0,00	0,00	344,59	430,67	x

10 Přehled financování reprodukce majetku kapitoly 355

Ukazatel	Rozpočet po změnách 2012 (tis. Kč)	Skutečnost 2012 (tis. Kč)	Rozpočet po změnách 2013 (tis. Kč)	Skutečnost 2013 (tis. Kč)	Skutečnost 2013/2012 (%)
Kapitálové výdaje kapitoly celkem	2 650,00	2 691,14	4 554,00	3 956,45	147,02
z toho					
nehmotný majetek	396,60	396,00	349,81	202,67	51,18
hmotný majetek	2 253,40	2 295,14	4 204,19	3 753,78	163,55

11 Přehled financování reprodukce majetku Ústavu

Ukazatel	Rozpočet po změnách 2012 (tis. Kč)	Skutečnost 2012 (tis. Kč)	Rozpočet po změnách 2013 (tis. Kč)	Skutečnost 2013 (tis. Kč)	Skutečnost 2013/2012 (%)
Kapitálové výdaje Ústavu celkem	1 650,00	1 596,62	1 750,00	1 490,06	93,33
z toho					
nehmotný majetek	396,60	396,00	250,00	58,08	14,67
hmotný majetek	1 253,40	1 200,62	1 500,00	1 431,98	119,27

12 Přehled financování reprodukce majetku Archivu

Ukazatel	Rozpočet po změnách 2012 (tis. Kč)	Skutečnost 2012 (tis. Kč)	Rozpočet po změnách 2013 (tis. Kč)	Skutečnost 2013 (tis. Kč)	Skutečnost 2013/2012 (%)
Kapitálové výdaje Ústavu celkem	1 000,00	1 094,53	2 804,00	2 466,39	225,34
z toho					
nehmotný majetek	0,00	0,00	99,81	144,59	x
hmotný majetek	1 000,00	1 094,53	2 704,19	2 321,80	212,13

1 Celkový přehled ostatních běžných výdajů kapitoly 355

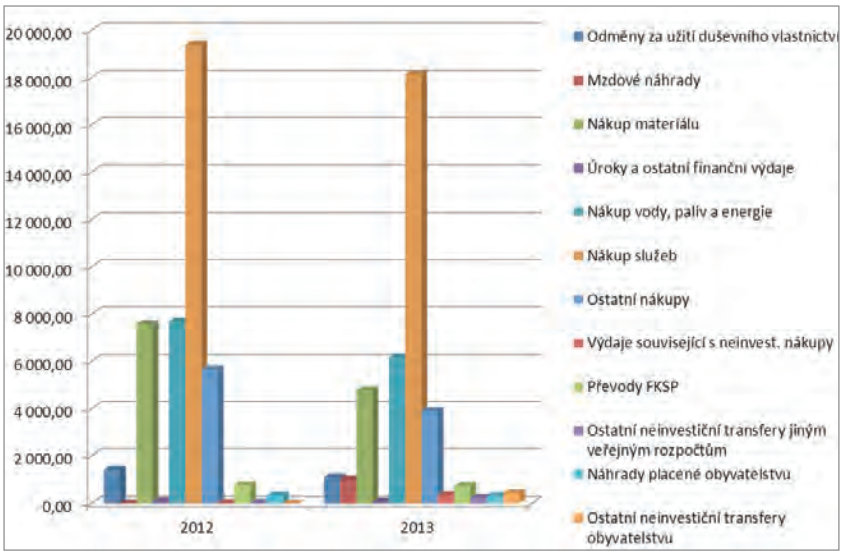

2 Přehled ostatních běžných výdajů Ústavu

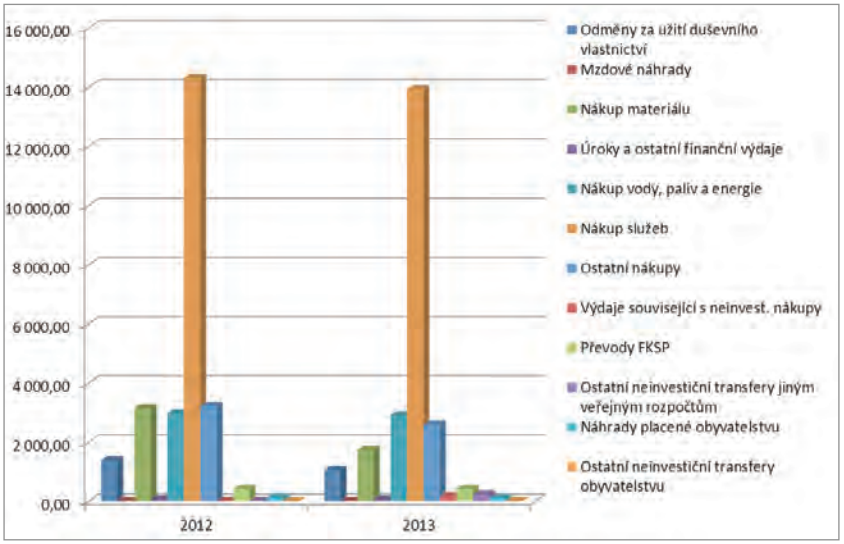

3 Přehled ostatních běžných výdajů Archivu

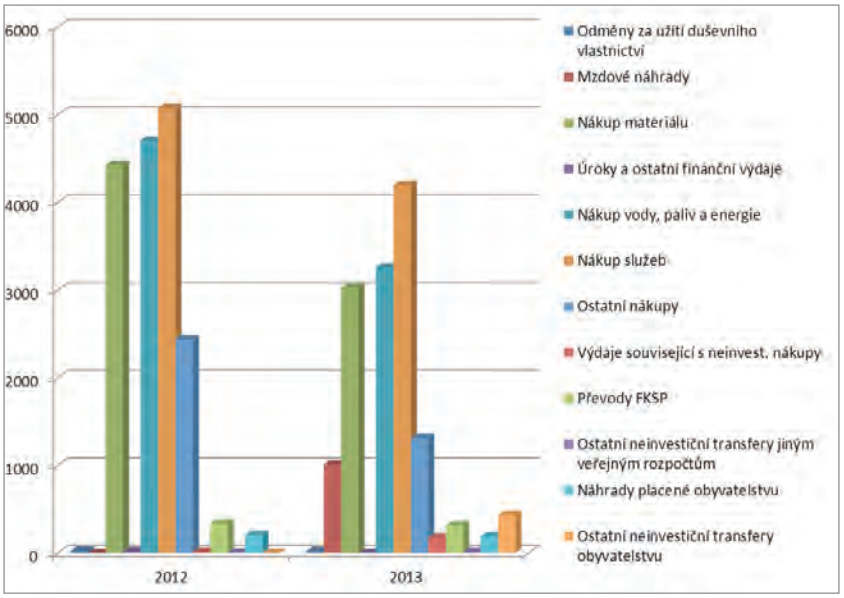

1

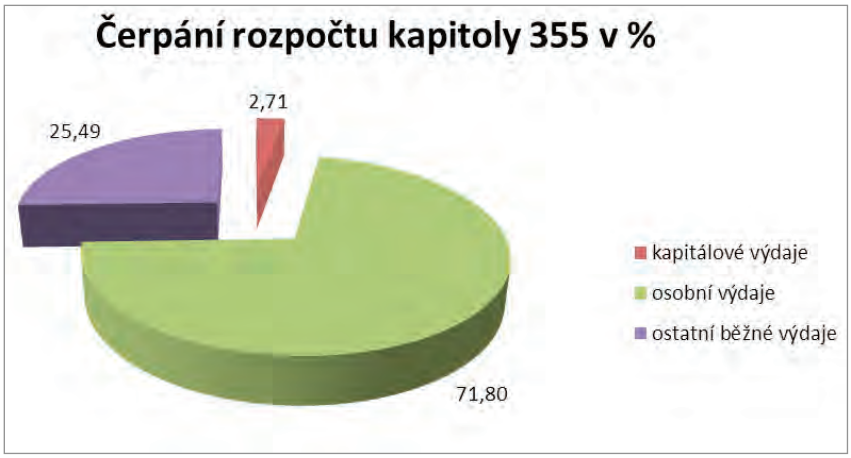
Čerpání rozpočtu kapitoly 355 v %
2,71
25,49
71,80
kapitálové výdaje
osobní výdaje
ostatní běžné výdaje

2

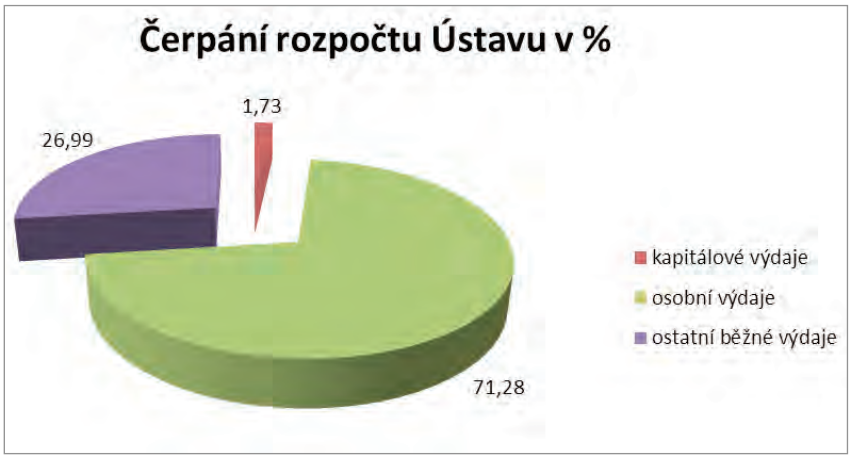
Čerpání rozpočtu Ústavu v %
1,73
26,99
71,28
kapitálové výdaje
osobní výdaje
ostatní běžné výdaje

3

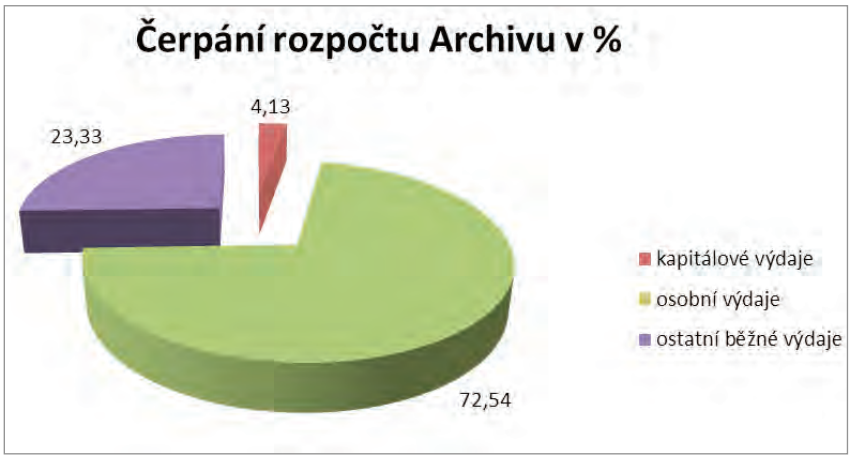
Čerpání rozpočtu Archivu v %
4,13
23,33
72,54
kapitálové výdaje
osobní výdaje
ostatní běžné výdaje

1 Přehled financování reprodukce majetku kapitoly 355

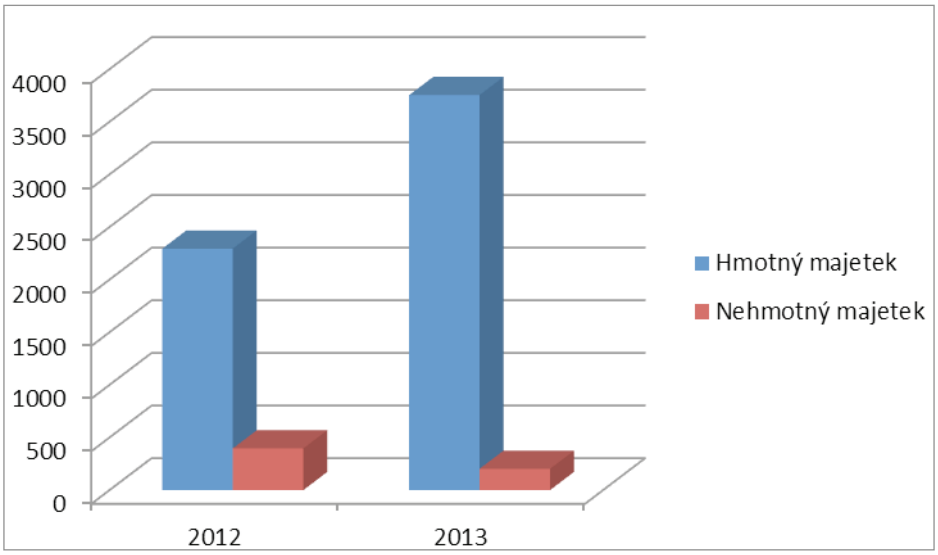

2 Přehled financování reprodukce majetku Ústavu

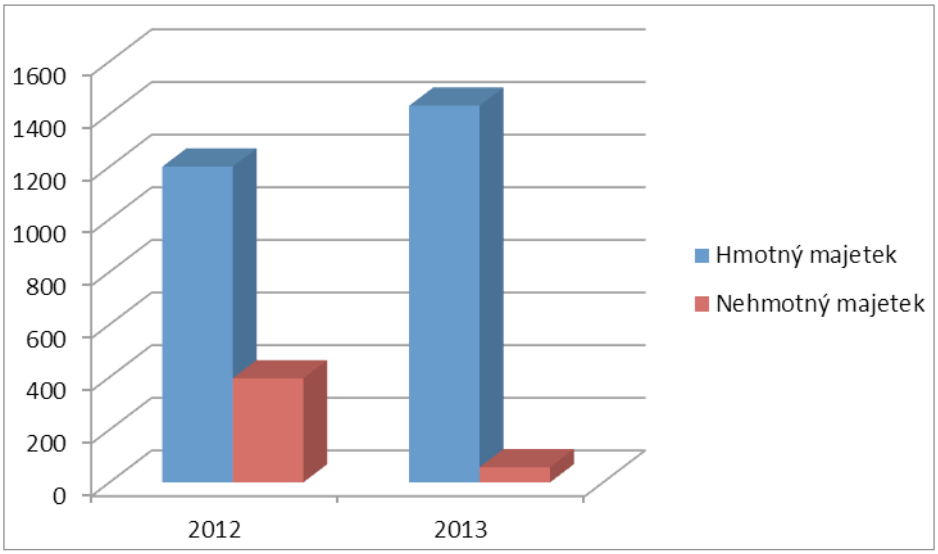

3 Přehled financování reprodukce majetku Archivu

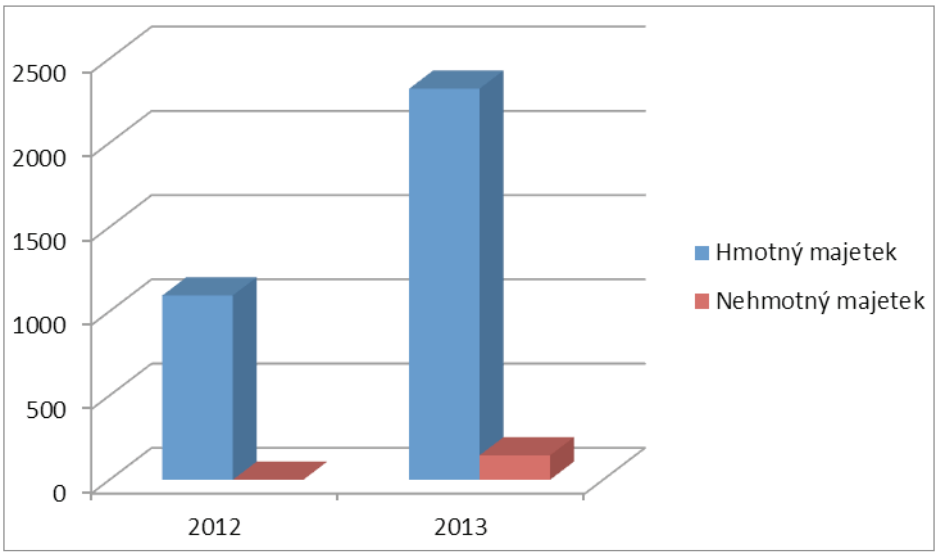

4 Porovnání vývoje čerpání rozpočtu kapitoly 355 v členění na běžné výdaje, kapitálové výdaje a výdaje celkem za roky 2012 a 2013

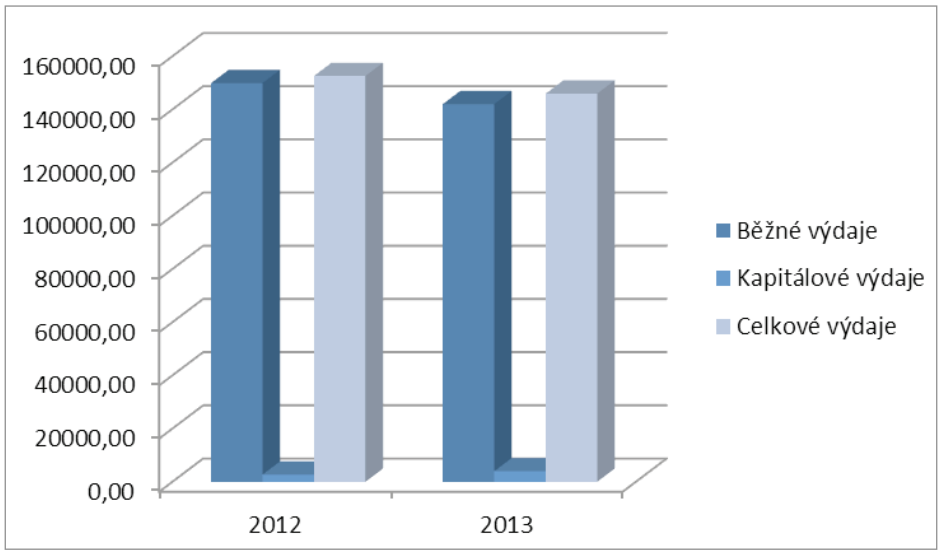

Přílohy

Seznam příloh:

Příloha č. 1 – *Přehled zasedání Rady Ústavu v roce 2013 včetně tiskového prohlášení Rady ze dne 10. 4. 2013*

Příloha č. 2 – *Podrobný přehled badatelských a dokumentačních projektů*

Příloha č. 3 – *Přehled konferencí, seminářů, sympozií a kurzů konaných v roce 2013*

Příloha č. 4 – *Přehled exkurzí žáků a studentů českých škol v Ústavu a Archivu*

Příloha č. 5 – Přehled výstav uspořádaných v roce 2013

Příloha č. 6 – *Korespondence dokumentující kvalifikovaný nesouhlas se zveřejněním archivních materiálů z Archivu Poslanecké sněmovny PČR*

Příloha č. 7 – *Přehled publikací vydaných v roce 2013*

Příloha č. 8 – *Spolupráce Ústavu na projektu Paměť národa*

Příloha č. 9 – *Spolupráce s institucemi v České republice*

Příloha č. 10 – *Zahraniční služební cesty – podrobný přehled*

Příloha č. 1 – Přehled zasedání Rady Ústavu v roce 2013 včetně tiskového prohlášení Rady ze dne 10. 4. 2013

Na **1. jednání 3. ledna 2013** se vzájemně představili nově zvolení členové, byla zvolena předsedkyně Rady P. Šustrová. Rada schválila změnu Jednacího řádu Rady Ústavu a uložila úkol řediteli – vypracování studie převodu digitalizace z ÚSTR do ABS.

Na **2. jednání dne 22. ledna 2013** Rada Ústavu uložila řediteli 19 úkolů týkajících se převážně organizace práce a činnosti odboru informatiky a digitalizace s průběžnými termíny jejich plnění.

Na **3. jednání dne 19. února 2013** Rada Ústavu požádala o doplnění předložených informací o finanční čerpání a náklady na jednotlivé projekty.

Na **4. jednání dne 13. března 2013** Rada Ústavu pro studium totalitních režimů, ve smyslu ustanovení § 9 odst. 1, písm. f) zákona č. 181/2007 Sb., o Ústavu pro studium totalitních režimů a o Archivu bezpečnostních složek a o změně některých zákonů, schválila podklady pro Návrh závěrečného účtu Ústavu pro studium totalitních režimů – kapitola 355 za rok 2012.

Na **5. jednání dne 26. března 2013** Rada Ústavu přijala Výroční zprávu za rok 2012 s výhradami. VZ za rok 2012 byla předložena Senátu ČR.

Na **6. jednání dne 10. dubna 2013** dle ust. § 9 odst. (1), písm. b) zákona číslo 181/2007 Sb,. o Ústavu pro studium totalitních režimů a o Archivu bezpečnostních složek, v platném znění Rada Ústavu pro studium totalitních režimů odvolala pana Mgr. Daniela Hermana z funkce ředitele Ústavu pro studium totalitních režimů. Dle ust. § 9 odst. (1), písm. b) zákona číslo 181/2007 Sb., o Ústavu pro studium totalitních režimů a o Archivu bezpečnostních složek, v platném znění Rada Ústavu pro studium totalitních režimů jmenovala paní Mgr. Pavlu Foglovou do funkce ředitele Ústavu pro studium totalitních režimů, a to dnem 11. dubna 2013.

Tiskové prohlášení Rady Ústavu pro studium totalitních režimů k odvolání ředitele ústavu Daniela Hermana

Praha, 10. 4. 2013

Rada Ústavu pro studium totalitních režimů dnes na svém jednání odvolala ředitele ústavu pana Daniela Hermana.

Působení Daniela Hermana ve funkci ředitele ÚSTR bohužel nevedlo k posílení renomé ústavu ani k vyšší efektivitě práce ústavu a z hlediska vnitřního vývoje spíše ústav personálně destabilizovalo. Řada kvalitních pracovníků ústav v posledních letech na protest proti vnitřním poměrům opustila nebo s nimi byl přímo rozvázán pracovní poměr. Zjištění Rady ÚSTR i události posledních týdnů naznačují, že ke skutečnému řešení problémů nedocházelo, ale naopak bylo spíše odsouváno. ÚSTR není v současnosti symbolem otevírání a zveřejňování dokumentů a informací, ale spíše utajování a účelově selektivní práce s informacemi.

Jedním z předpokladů činnosti ústavu, přesněji Archivu bezpečnostních složek (ABS), je také péče o obrovské množství archivních dokumentů komunistické Státní bezpečnosti a dalších represivních složek minulého režimu. Úkolem ÚSTR a ABS je zpřístupnění těchto archiválií a dokumentů, například cestou jejich digitalizace. Ta však probíhá živelně, bez systematického přístupu a nebere v potaz základní principy archivářské práce. Naskenované dokumenty nepodléhají pečlivé katalogizaci a jsou jen obtížně přístupné nejen odborné obci, ale i badatelské veřejnosti. Rada ústavu je přesvědčena, že digitalizace musí být prováděna odborně, účelně, racionálně, ohleduplně k archiváliím a s ohledem na efektivní využívání odborného potenciálu pracovníků ABS a finančních prostředků daňových poplatníků.

Za značně problematickou považuje Rada také odbornou úroveň dosavadní publikační činnosti ústavu. Ústavu se dosud nepodařilo získat status vědecko-výzkumné instituce. Tento status by nejen obecně zvýšil vědecké renomé ústavu, ale umožnil by také hodnotit publikační výstupy pracovníků ústavu v rámci tzv. Rejstříku informací o výsledcích (RIV), který je klíčovým nástrojem Rady pro výzkum, vývoj a inovace k hodnocení kvality vědeckého výzkumu, na základě něhož jsou vědecko-výzkumným institucím přidělovány státní dotace na podporu vědy a výzkumu. ÚSTR se prezentuje 114 vydanými publikacemi, z nichž je však minimum monografií. Několik kvalitních publikací, které byly vědeckou obcí vysoce hodnoceny, publikovali odborníci, kteří nikoli náhodou z větší části z ústavu odešli nebo byli propuštěni. Naopak některé práce, publikované ve sbornících či časopisech ústavu, jsou pouze diplomovými pracemi mladých začínajících historiků. Ústav občas funguje spíše jako nakladatelství pro externí autory než jako vydavatel prestižních prací svých interních vědeckých pracovníků. Periodika ÚSTR nejsou na seznamu recenzovaných časopisů, vědeckým výstupům schází pečlivá interní i externí oponentura.

Veřejné výstupy týkající se ÚSTR mají častěji charakter bulvárních zpráv a drbů o známých lidech než seriózních a vyargumentovaných historických prací. Způsob zacházení s informacemi získanými v archivních dokumentech ústavu a jejich interpretace flagrantně porušují základní pravidla historické práce a kritické analýzy pramenů (záměrně významově posunutá interpretace údajného plánu Mašínů na zavraždění K. Gottwalda či informace o připravenosti sovětské armády podpořit v listopadu 1989 postup Občanského fóra jsou jen nejznámějšími ukázkami této neodborné práce). ÚSTR dodnes nemá koncepci výzkumu a hlavních témat, jež by chtěl zpracovávat. Přehledný popis

projektů realizovaných od vzniku ústavu byl vypracován až na žádost obměněné Rady. Vyplývá z něj, že řada projektů byla započata a přerušena či ukončena, poněvadž řešitel přestal být pracovníkem ústavu, ať už na popud zaměstnavatele, nebo z vlastního rozhodnutí. Projektová dokumentace každého projektu nebyla zřejmě nikdy zpracována.

Za mimořádně závažný problém, svědčící o nezvládnuté personální politice ze strany vedení ústavu, považuje Rada vysokou fluktuaci jeho vědeckých pracovníků a dalších zaměstnanců. V uplynulých letech ústav opustila celá řada kvalitních badatelů, z nichž mnozí již měli úspěšně dokončené doktorandské studium. To je o to více zarážející, že ačkoli má ústav ambici být vědeckým pracovištěm, dokončené doktorandské studium má pouze 8,6 % jeho vědeckých pracovníků, přičemž v ústavu v současnosti nepůsobí jediný profesor, a dokonce ani jeden docent. Nucené odchody z pracovního poměru mají mimo jiné kořeny v tendencích omezovat svobodné bádání a bránit historikům ve vyjádření jejich svobodného názoru. Je zde reálná hrozba, že díky výpovědím, rozdávaným v rozporu s platnou legislativou, mohou pracovněprávní spory s bývalými zaměstnanci stát ÚSTR a ABS značné finanční náklady.

Neefektivní vynakládání finančních prostředků se týká nejen odborných projektů a personálních záležitostí, ale i služebních cest předních zaměstnanců ÚSTR, které nejsou dokladovány řádnými zprávami o jejich smyslu, průběhu a efektivitě.

Ukazuje se, že výběr ředitele, který nemá kvalifikaci historickou ani manažerskou, vedl pouze k pokračování neúnosného stavu, kvůli kterému minulá Rada přistoupila v březnu 2010 k odvolání ředitele Pavla Žáčka, jenž se později stal ředitelem kanceláře ředitele ÚSTR Daniela Hermana. Odvolaný ředitel selhal jak v práci manažerské, tak v komunikaci s Radou. Její složení se pokoušel osobně ovlivňovat v Senátu, který radní volí. Velmi znepokojující jsou Danielem Hermanem šířené a přitom nedoložené zvěsti o tlacích, které jsou na něj činěny v souvislosti s digitalizací dokumentů represivních složek minulého režimu (viz rozhovor pro Aktuálně.cz). Rada považuje za velmi nešťastné také vyjádření Daniela Hermana pro Český rozhlas, že zvažuje nabídku dvou politických stran a jednoho hnutí, aby přijal politické angažmá. V době, kdy je nezbytné pracovat na odideologizování a depolitizaci ÚSTR, s čímž původně Daniel Herman souhlasil, je vtahování politických zájmů a záměrů do takto citlivé instituce zcela nežádoucí.

Stěžejním úkolem Rady ÚSTR a nového vedení ústavu je zaštítit ÚSTR před politickými vlivy, učinit jej personálně stabilním, transparentním a přátelským ve vztahu k badatelům i široké veřejnosti. Práce ÚSTR a ABS musí být profesionální, v souladu se zákony, interními pravidly i odbornými archivářskými a historickými zásadami. Informace nepodléhající zákonnému utajení musí být veřejně přístupné, aby nedocházelo k selektivnímu úniku překroucených kauz, jako byly aféry Kundera, Dienstbier či atentát bratří Mašínů na K. Gottwalda. Do digitalizační agendy je nutné vnést systém a řád. Při digitalizaci musí mít rozhodující slovo ředitel ABS. Výzkumné projekty musí mít přehlednou strukturu a pevné personální zajištění. V oblasti historického bádání musí být zajištěna svoboda názorů vědeckých pracovníků a výstupy ÚSTR musí splňovat náročné odborné standardy. Stěžejním orgánem pro vnitřní oponenturu projektů by měla být Vědecká rada ÚSTR, doplněná o renomované historiky a odborníky.

Klíčové vedoucí pozice v ÚSTR a ABS by do budoucna měly být obsazovány na základě konkurzů. Prvním krokem bude výběr nového ředitele ÚSTR, který vzejde z otevřeného výběrového řízení, jehož parametry Rada stanoví. Rada při svém rozhodování o jmenování ředitele formou výběrového řízení přihlédne ke stanovisku komise, v níž budou vedle členů Rady zastoupeni uznávaní a nezávislí domácí i zahraniční odborníci z řad historiků, archivářů a manažerů v oblasti veřejné správy. Rada se zároveň zavazuje realizovat jednotlivé časové fáze výběrového řízení tak, aby jméno nového ředitele mohla veřejnosti sdělit nejpozději do 30. 4. 2014.

Za neuspokojivou považuje Rada také situaci v Archivu bezpečnostních složek. Během působení Daniela Hermana ve funkci ředitele ÚSTR se ve funkci ředitelky ABS vystřídaly tři osoby; odešli kvalifikovaní archiváři, kteří dobře znali specifika archivních souborů uložených v ABS. K tomu přispělo mimo jiné i diskriminační odměňování zaměstnanců ABS, jehož rozpočet je krácen podstatně více než rozpočet ÚSTR. Také kritická prostorová situace ABS nebyla ředitelem ÚSTR ve spolupráci s ředitelkou ABS uspokojivě vyřešena. Veškerá provedená opatření se jeví jako provizorní.

Členové Rady jsou přesvědčeni, že ústav má své významné a nezastupitelné místo ve zkoumání naší nedávné minulosti, zvláště v situaci, kdy je česká historická věda stále spíše v počátcích zkoumání období po roce 1948 a veřejnosti stále dluží velké komplexní historické analýzy tohoto období. Díky chybné personální i vědecko-výzkumné politice dosavadního vedení však ústav bohužel nepožívá prestiže a renomé nezávislé, objektivní a vědecké instituce, jakou mají obdobná pracoviště v jiných postkomunistických zemích.

Rada se proto rozhodla zastavit současnou agonii ústavu a přistoupila k radikálnímu kroku v podobě odvolání ředitele Hermana. Rada bohužel neviděla jinou možnost, jak napomoci obratu trendu upadající prestiže ústavu a také organizačního chaosu, jakož i velmi dusné a nepřátelské atmosféry, která dnes na ústavu bohužel panuje.

Členové Rady:

Petruška Šustrová, předsedkyně Rady
Mgr. Lukáš Jelínek, místopředseda Rady
PhDr. Emilie Benešová
PhDr. Jan Bureš, Ph.D.
Mgr. Michal Uhl

Na 7. jednání dne 25. dubna 2013 Rada Ústavu projednala návrh na odvolání a jmenování ředitelky ABS.

Na 8. jednání dne 15. května 2013 Rada Ústavu pro studium totalitních režimů na svém schválila členy Vědecké rady:

1) Historik prof. PhDr. Zdeněk Beneš, CSc. (Filozofická fakulta UK, Praha),

2) historička Muriel Blaive, Ph.D. (Boltzmannův Institut, Vídeň),

3) historik doc. Peter Bugge Ph.D. (Aarhuská univerzita, Aarhus),

4) politolog doc. PhDr. Ladislav Cabada, Ph.D. (Metropolitní univerzita, Praha),

5) historik a politolog PhDr. Michal Pehr, Ph.D. (Masarykův ústav AV ČR, Praha),

6) právník, politolog a historik doc. JUDr. Petr Pithart, CSc. (Právnická fakulta UK,Praha),

7) historik Adrian Portmann – von Arburg, Ph.D. (Masarykova univerzita, Brno; předseda občanského sdružení Conditio Humana),

8) historik prof. PhDr. Vilém Prečan, CSc. (Československé dokumentační středisko,Praha),

9) historik a politolog prof. PhDr. Jan Rataj, CSc. (VŠE, Praha),

10) historik PhDr. Oldřich Tůma, Ph.D. (ředitel Ústavu pro soudobé dějiny, Praha),

11) politolog JUDr. Karel Vodička (Institut Hannah-Arendt, Drážďany),

12) psycholog, překladatel, odborník na československý samizdat PhDr. Tomáš Vrba (Newyorská univerzita, pobočka Praha).

Na **9. jednání dne 5. června 2013** byly Radě Ústavu předloženy písemné informace k elektronickému archivu a proběhla prezentace jeho fungování. Rada Ústavu schválila další nové členy Vědecké rady:

1) historik Milan L. Hauner,

2) historička Cathleen M. Giustino, Ph.D.,

3) historik Mgr. Vojtěch Vlček.

Na **10. jednání dne 2. července 2013** Rada Ústavu uložila ředitelce Ústavu, aby ve spolupráci s ředitelkou ABS připravila návrh změny organizačního řádu ve smyslu převodu digitalizace z ÚSTR pod ABS a s tím související vnitřní předpisy a předložila je ke schválení Radě Ústavu. Rada se dohodla na vytvoření komise J. Bureš, P. Šustrová, M. Uhl, která připravila písemný návrh harmonogramu a podmínek výběrového řízení na ředitele/ku ÚSTR.

Na **11. jednání dne 24. září 2013** Rada Ústavu, ve smyslu ustanovení § 9 odst. 1, písm. f) zákona č. 181/2007 Sb., o Ústavu pro studium totalitních režimů a o Archivu bezpečnostních složek a o změně některých zákonů, schválila per rollam podklady pro „Návrh rozpočtu kapitoly 355 – Ústav pro studium totalitních režimů na rok 2014". Rada Ústavu stanovila kritéria pro výběrové řízení na ředitele/ku ÚSTR.

Na **12. jednání dne 29. října 2013** Rada Ústavu schválila návrh nového Organizačního řádu předloženého ředitelkou Ústavu s tím, že definitivní nový Organizační řád Ústavu Rada schválí po ukončení připomínkového řízení nejpozději do 27. listopadu 2013 a nový Organizační řád vstoupí v účinnost nejpozději dne 1. března 2014. Rada uložila ředitelce Ústavu, aby bez zbytečného odkladu, nejpozději do 28. února 2014, v součinnosti s ředitelkou Archivu připravila a realizovala související změny organizačního řádu Archivu a dále změny či přijetí nových dalších vnitřních předpisů Ústavu a Archivu a vzájemných smluvních ujednání souvisejících s Novým Organizačním řádem. Rada uložila ředitelce Ústavu, aby v součinnosti s Archivem nejpozději do 28. února 2014 zajistila delimitaci související s výše uvedenými organizačními změnami dle nového Organizačního řádu a s přechodem práv a povinností v pracovněprávních vztazích, včetně převodu rozpočtových prostředků, majetku, dokumentů, archiválií a informačních systémů, s nimiž je k dnešnímu dni příslušný hospodařit Ústav jako organizační složka státu, na Archiv tak, aby byl zajištěn plynulý výkon činností Ústavu i Archivu.

Na **13. jednání dne 27. listopadu 2013** Rada Ústavu schválila Organizační řád ÚSTR s platností od 1. března 2014.

Na **14. jednání dne 18. prosince 2013** Rada Ústavu schválila Plán činnosti Ústavu pro studium totalitních režimů na rok 2014.

Příloha č. 2 – Podrobný přehled badatelských a dokumentačních projektů

2.1. Badatelské projekty[4]

2.1.1. Představitelé nacistického represivního aparátu Protektorátu Čechy a Morava. Doba realizace projektu: 2011–2015

Garant: Mgr. Pavel Kreisinger
Externisté: PhDr. Vladimír Černý, Ph.D., Mgr. et Mgr. Lenka Šteflová, PhDr. Jiří Plachý Ph.D., Mgr. Václav Adamec, Mgr. Jaroslav Nečas

Cíl: Cílem projektu je zpracovat přehled a charakteristiky představitelů nacistického okupačního aparátu v tzv. Protektorátu Čechy a Morava. Jde zejména o příslušníky Tajné stání policie (Gestapo), částečně též o příslušníky bezpečnostní služby (SD) a zpravodajské služby Wehrmachtu (tzv. Abwehr). Cílem je zařazení jejich působení do dobového kontextu především v souvislosti s potíráním domácí rezistence. Součástí projektu je rovněž reflexe jejich osudů po ukončení druhé světové války a případné využití komunistickými bezpečnostními složkami.

Výstupy v roce 2013: V rámci projektu byly publikovány studie v domácích odborných periodikách. Pokračovaly práce na výběrové edici dokumentů *Nacistická bezpečnostní policie a zpravodajská služba SD v Čechách*. Průběžně byl dále realizován archivní výzkum v domácích a zahraničních archivních a badatelských institucích. Průběžně byla aktualizována webová prezentace projektu.

2.1.2. Protižidovská opatření na území Protektorátu Čechy a Morava a jejich realizace (1939–1945)

Doba realizace projektu: 2011–2015
Garant: Mgr. Jan Machala
Externisté: Mgr. Miroslav Dyrčík, Mgr. Lucie Jurošková

Cíl: Cílem projektu je zdokumentovat úřední diskriminační opatření, kterým bylo v průběhu okupace podrobeno obyvatelstvo židovského původu na území Protektorátu. Zaměřuje se na aplikaci těchto opatření ve vybraných lokalitách s významnou židovskou komunitou.

Výstupy v roce 2013: V roce 2013 pokračovaly redakční práce na připravované edici *Protižidovská opatření a jejich realizace na Moravě* (edice vybraných dokumentů). Bylo publikováno několik studií v odborných periodikách a Ústav se aktivně účastnil konferencí *Židé a Morava XX.* (Kroměříž, listopadu 2013) a *Válečný rok 1943 v okupované Evropě a v Protektorátu Čechy a Morava* (ÚSTR, říjen 2013). Dále byla realizována spolupráce na projektu *Antisemitismus ve 2. pol. 20. století* skupiny vzdělávání Ústavu a předneseno několik odborných přednášek pro veřejnost. V roce 2013 probíhal archivní výzkum v domácích i zahraničních archivních a badatelských institucích.

2.1.3. Od eutanazie k vyhlazování Židů

Doba realizace projektu: 2013–2015 (2016)[5]
Garant: PhDr. Pavel Zeman, Ph.D.
Externisté: Lenka Šindelářová

Cíl: Cílem projektu je na příkladu vybraných skupin pachatelů německého původu pocházejících z Čech ukázat vývoj genocidních programů třetí říše od programu nacistické „eutanazie" a „akce 14 f 13" k programu nacistického „konečného řešení židovské otázky". Nedílnou součástí projektu je rámcové zpracování plánů a realizace programu organizované nacistické „eutanazie" (1940–1941) a divoké „eutanazie" (1941–1945) na území bývalé říšské župy Sudety a Protektorátu Čechy a Morava a rámcové podchycení počtu jejich obětí v letech 1940–1945.

Výstupy v roce 2013: V roce 2013 probíhal výzkum nejen v domácích archivech, ale i v zahraničních archivních a badatelských institucích (Bundesarchiv Berlín, Bundesarchiv-Außenstelle Ludwigsburg, Institut für Zeitgeschichte Mnichov, Zentrum für Antisemitismusforschung v Berlíně, Hauptstaatsarchiv Drážďany, Universitätsarchiv-Universität Heidelberg). Výsledkem bádání bylo shromáždění a studium původních, dobových archivních materiálů a dobové i současné literatury k tématu, které jsou využívány v rámci řešení projektu. Získané informace a materiály jsou zhodnocovány ve výstupech projektu (např. v podobě odborných textů). Získané archivní materiály ze zahraničních archivních institucí budou současně využity k publikování případné výběrové edice dokumentů.

V roce 2013 byly dále publikovány studie v domácích odborných periodikách a sbornících. Bylo realizováno několik seminářů pro odbornou i neodbornou veřejnost. Ústav se taktéž zúčastnil jedné domácí (*Válečný rok 1943 v okupované Evropě a v Protektorátu Čechy a Morava*, ÚSTR, říjen 2013) a tří zahraničních konferencí a sympozií (*Forms of Commemoration of Totalitarian Genocide Places*, Varšava /Polská republika/, květen 2013; *Festival Tschechischer Kunst und Kultur Prag-Berlin*, Berlín /SRN/, listopad 2013; *Das Gedenkbuch für die Opfer der NS-„Euthanasie" in Sachsen. Eine Zwischenbilanz*, Pirna /SRN/, listopad 2013).

4 Bližší informace o konferencích a seminářích uspořádaných v rámci jednotlivých projektů viz Příloha č. 3. Podrobnější údaje o výstavách vytvořených v souvislosti s badatelskými projekty viz Příloha č. 5. Informace o zahraničních cestách v jednotlivých výstupech projektů v roce 2013 viz Příloha č. 10.

5 Na základě proběhlé evaluace projekt prodloužen do roku 2016.

2.1.4. Ukrajinská povstalecká armáda 1942–1950

Doba realizace projektu: 2012–2015 (2016)[6]
Garant: Mgr. David Svoboda, MA, Ph.D.
Externisté: Mgr. Tomáš Řepa, PhDr. Jaromír Kalus
Cíl: Badatelský projekt je prvním počinem v rámci širšího střednědobého záměru Ústavu komparativně pokrývat ozbrojená antisovětská hnutí střední a východní Evropy ve vrcholovém období druhé světové války a v rané fázi války studené. Zkoumá genezi a činnost Organizace ukrajinských nacionalistů, fenomén kolaborace východoevropských národů za druhé světové války a činnost Ukrajinské povstalecké armády na ukrajinsko-polském pomezí i později v poválečných letech na území Československa.
Výstupy v roce 2013: V roce 2013 vyšly dílčí studie mapující genezi a vývoj ukrajinského integrálního nacionalismu. Zřetel byl také kladen na československé souvislosti této tematiky na příkladu událostí na Podkarpatské Rusi za druhé čs. republiky, což si vyžádalo studijní zahraniční cestu do Užhorodu, kde byly vyhodnocovány archivní dokumenty z tamního státního regionálního archivu. Množství výstupů na domácích a zahraničních konferencích a seminářích reflektovalo problematiku v širším tematickém rámci (ukrajinský politický exil, akce StB versus ukrajinská menšina v Československu, partyzáni v SSSR za druhé světové války). Pokračovala úprava webových stránek projektu.

2.1.5. Vývoj organizační struktury a představitelé Komunistické strany Československa

Doba realizace projektu: 2008–2015
Garant: Mgr. Petr Anev
Spolupracovníci: PhDr. Milan Bárta, PhDr. Jan Kalous, Ph.D., PhDr. Roman Vondra, Ph.D.
Externisté: Mgr. Milan Vyhlídal, doc. PhDr. Jiří Pernes, Ph.D., PhDr. Jiří Plachý, Ph.D., doc. PhDr. et JUDr. Jakub Rákosník, Ph.D., Mgr. Jan Adamec, MA, Bc. Martin Pražák, Mgr. Eva Šimková-Hefková, Matěj Trepeš, PhDr. Matěj Bílý
Cíl: Prioritou výzkumu Komunistické strany Československa je definování role a postavení československého komunismu ve struktuře mezinárodního komunistického hnutí a přehledné zpracování životopisných medailonů vedoucích funkcionářů KSČ (výstupem bude *Biografický slovník vedoucích představitelů KSČ 1921–1989*).
Výstupy v roce 2013: V roce 2013 pokračovala příprava biografického slovníku. Ke konci roku 2013 bylo dokončeno 217 hesel z proponovaných 340 (v roce 2013 bylo zpracováno celkem 62 hesel). Pokračovala úprava webových stránek projektu na http://www.ustrcr.cz/cs/vyvoj-a-organizacni-struktura-ksc. V květnu 2013 proběhla ve spolupráci s Historickým ústavem Slovenské akademie věd mezinárodní konference *Gustáv Husák. Moc politiky – politik moci*,[7] v listopadu se uskutečnilo kolokvium *Vztah KSČ k nekomunistickým politickým stranám v letech 1956–1969* navazující na předchozí ročník, který se věnoval letům 1945–1956.

2.1.6. Vývoj státněbezpečnostních složek

Doba realizace projektu: 2008–2014
Garanti: PhDr. Milan Bárta, PhDr. Jan Kalous, Ph.D.
Spolupracovníci: Mgr. Jerguš Sivoš, Mgr. Michal Miklovič
Externisté: PhDr. Daniel Povolný, Ph.D., PhDr. Jiří Bašta, Ph.D., PhDr. Pavel Žáček, Ph.D.
Cíl: Jednu z hlavních priorit dlouhodobého badatelského výzkumu Ústavu danou zákonem představuje výzkum činnosti, organizace a personálního složení bezpečnostního aparátu komunistického ministerstva vnitra (ministerstva národní bezpečnosti).
Výstupy v roce 2013: V průběhu roku 2013 pokračoval badatelský výzkum organizační struktury a personálního obsazení jednotlivých správ, odborů a oddělení organizačních složek Státní bezpečnosti. Pokračovaly práce na biografickém slovníku představitelů operativních správ Státní bezpečnosti v letech 1953–1989 a dle stavu výzkumu byla aktualizována webová prezentace projektu (informace na http://www.ustrcr.cz/cs/bezpecnostni-aparat-mv). Připravovala se též edice dokumentů k věznění Josefa Pavla v 50. letech. V revue *Paměť a dějiny* a v *Securitas Imperii* bylo publikováno několik tematických studií. V roce 2013 vyšla kniha autora Jiřího Bašty *Lidové milice. Nelegální armáda Komunistické strany Československa 1948–1969*, která mapuje dosud badatelsky málo zpracované téma.
Ústav v rámci tohoto projektu dlouhodobě spolupracuje s rakouským Ludwig Boltzmann Institutem při analýze aktivit československých zpravodajských služeb na území Rakouska v letech 1945–1989. V prosinci se ve spolupráci s Ludwig Boltzmann Institutem a Archivem bezpečnostních složek uskutečnil v Telči druhý ročník konference *Činnost československých zpravodajských služeb v Rakousku v letech 1945–1989*, na které byly představeny výsledky reflektující dosavadní stav výzkumu.

6 Na základě proběhlé evaluace projekt prodloužen do roku 2016.

7 Sborník z konference již vyšel: Michálek, S., Londák, M. (eds.): Gustáv Husák – Moc politiky – Politik moci, nakl. VEDA, Bratislava, 2013; 1070 stran; ISBN 9788022413121.

2.1.7. Třídní justice a vězeňství

Doba realizace projektu: 2008–2014[8]
Garanti: Mgr. Jiří Urban, PhDr. Jaroslav Rokoský, Ph.D.
Cíl: Projekt zkoumá postavení a činnost komunistického ministerstva spravedlnosti a jemu podřízených justičních složek v období budování komunistického režimu a jeho upevňování a fungování v průběhu dalších desetiletí 20. století. Výzkum se zaměřuje také na některé specifické aspekty čs. vězeňství jako součásti represivního aparátu totalitních režimů.
Výstupy v roce 2013: V roce 2013 probíhal archivní výzkum zaměřený na praktiky tzv. kabinetní justice a na trestní pravomoc národních výborů a pokračovala úprava webové prezentace projektu, viz http://www.ustrcr.cz/cs/tridni-justice-1948-1960 a http://www.ustrcr.cz/cs/vezenstvi-v-ceskych-zemich-1938-1989. Bylo zveřejněno několik studií v periodikách Ústavu i mimo něj (např. *Historická penologie*).

2.1.8. Zánik agrární strany a pád československé demokracie

Doba realizace projektu: 2012–2013
Garant: Mgr. Petr Anev
Cíl: Projekt analyzuje okolnosti zániku agrární strany, a to v širších politických souvislostech.
Výstupy v roce 2013: V roce 2013 byla připravována monografie *Zánik agrární strany a pád československé demokracie*, která bude vydána v roce 2014.

2.1.9. Protikomunistický odboj

Doba realizace projektu: 2008–2014
Garanti: Mgr. Libor Svoboda, Ph.D.
Spolupracovníci: PhDr. Jaroslav Rokoský, Ph.D., Mgr. Martin Tichý, Mgr. Martin Jindra, PhDr. Petr Blažek, Ph.D.
Externisté: PhDr. Ondřej Hladík
Cíl: Hlavním badatelským úkolem skupiny je výzkum dějin tzv. třetího (protikomunistického) odboje a odporu. Vedle toho se její jednotliví členové podílejí na dalších výzkumných, vzdělávacích a popularizačních projektech. Aktivity skupiny lze rozdělit do několika okruhů: samotný výzkum a prezentace jeho výsledků (účast na konferencích, publikování v odborném tisku), příprava encyklopedie třetího odboje, bibliografie třetího odboje, realizace výstav a konferencí, popularizace výzkumu, prezentace v médiích.
Výstupy v roce 2013: V průběhu loňského roku pracovníci skupiny připravovali publikaci *Kolektivizace v Československu*, již vydal ÚSTR v roce 2013, a pravidelně publikovali v ústavních i mimoústavních odborných periodikách a publikacích. Součástí tohoto projektu je pomoc řešitelů při organizaci tematických čtvrtků pořádaných Ústavem. Členové skupiny Petr Blažek a Libor Svoboda v roce 2013 absolvovali v rámci řešení projektu osm zahraničních cest – do SRN, Rakouska, Polska a Litvy, kde se zúčastnili vernisáží výstav, konferencí a panelových diskusí. Zaměstnanci ÚSTR z této skupiny absolvovali také 30 domácích služebních cest, jejichž účelem bylo bádání v archivech (ABS Kanice u Brna, SOA Třeboň, SOkA Pardubice, SOkA České Budějovice, Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích), přednáškové a popularizační činnost (Znojmo, Uherské Hradiště, Brno, Malešov u Kutné Hory, České Budějovice, Zlín, Olomouc ad.).

2.1.10. Odboj a perzekuce křesťanů v době nacismu a komunismu (1938–1989)

Doba realizace projektu: 2009–2015 (zahrnuje zkoumané období 1938–1945), 2015–2018 (zahrnuje zkoumané období 1948–1989)[9]
Garant: Stanislava Vodičková, DiS.
Spolupracovníci: PhDr. Markéta Doležalová, Mgr. Martin Jindra, PhDr. Rudolf Vévoda
Externisté: Doc. Jaroslav Šebek, Ph.D., Mgr. Vojtěch Vlček, Mgr. Martin Flosman, PhDr. Jiří Plachý, Ph.D., Bc. Josef Faktor
Cíl: Projekt se zabývá dokumentováním odboje a perzekucí československých občanů v době nesvobody a následně v období komunistického režimu. Hlavní pozornost se koncentrovala na občany, kteří se hlásili ke křesťanským církvím. Řešitelé spolupracovali s jednotlivými církvemi, státními archivy, Českou křesťanskou akademií, českou sekcí Vatikánského rozhlasu a dalšími institucemi. První část projektu bude ukončena v roce 2015 publikací *Čeští duchovní v koncentračním táboře Dachau*.
Výstupy v roce 2013: V rámci projektu byly napsány a redakčně připravovány biogramy perzekvovaných kněží a řeholníků a seznamy řeholníků a řeholnic vězněných v letech 1948–1968. Bylo publikováno kritické vydání pamětí patera Františka Štveráka, dále vyšly studie v domácích a zahraničních odborných periodikách a byl uspořádán seminář na téma perzekuce řeckokatolické církve v komunistickém Československu. Rovněž byly realizovány tři výstavy: *Církev československá (husitská) v protinacistickém odboji*, *Diktatura versus naděje* a *Milovat dobro a odporovat zlu*, které se věnovaly perzekuci církví v Československu v letech 1918–1945 a 1948–1989. Byly připraveny dvě studie, které budou publikovány v roce 2014. V rámci projektu se uskutečnila řada přednášek týkajících se represe vůči církvím za nacistického a komunistického režimu. Výsledky projektu byly prezentovány v rozhlase a televizi. Pokračovalo natáčení rozhovorů s pamětníky.

8 Na základě výsledků evaluace a rozhodnutí vedení Ústavu byl projekt nově koncipován do let 2014–2017 pod názvem *Trestně právní perzekuce odpůrců režimu v Československu v letech 1948–1989*. Rovněž došlo ke změně ve složení řešitelského týmu (garanti: PhDr. Jaroslav Pažout, Ph.D. a Mgr. Jiří Urban).

9 Původně byl projekt koncipován do let 2009–2013. Aktuální časové rozvržení pro řešení daného projektu odpovídá doporučením vzešlým z proběhlé evaluace.

Průběžně byla aktualizována webová prezentace projektu, viz http://www.ustrcr.cz/cs/odboj-a-perzekuce-krestanu-v-dobe-nacismu-a-komunismu. Na webových stránkách Ústavu byl zpřístupněn archiv vysílání české redakce Rádia Vatikán.

2.1.11. Šlechta českých zemí v konfrontaci s totalitními režimy 20. století

Doba realizace projektu: 2011–2015 (2016)[10]
Garant: Mgr. Dita Jelínková
Externisté: Mgr. Jan Ivanov, Mgr. Zdeněk Homola
Cíl: Projekt se zaměřuje na všechny aspekty postojů, strategií a vzorců chování příslušníků šlechty, žijících v Československu, ve vztahu k totalitám, a to zejména z hlediska nacistické moci v letech 1938–1945. Projekt je rozdělen formálně do čtyř dílčích oblastí, zachycujících odpor vůči totalitě, případně zapojení do odboje, a perzekuci na straně jedné a kooperaci či jakoukoli formu participace na totalitním režimu na straně druhé.
Výstupy v roce 2013: V roce 2013 probíhal archivní výzkum v domácích i zahraničních archivních a badatelských institucích. Bylo sepsáno a publikováno několik studií v odborných periodikách. V roce 2013 se uskutečnila přednáška pro veřejnost *Česká šlechta v konfrontaci s totalitními režimy* (Muzeum v Českém Těšíně).

2.1.12. Film a dějiny totalitních režimů

Doba realizace projektu: 2010–2015
Garant: Mgr. Petr Kopal
Spolupracovníci: Mgr. Kamil Činátl, Ph.D., Mgr. Jaroslav Pinkas
Cíl: Projekt se zabývá výzkumem filmů jako cenného historického pramene a nástroje nacistické a komunistické ideologické manipulace (propagandy). Jeho cílem je analyzovat, jak přesně filmová tvorba v rámci totalitního systému fungovala, jaké byly její úkoly a možnosti a jak byla recipována.
Výstupy v roce 2013: V roce 2013 bylo v rámci projektu uspořádáno několik filmových seminářů, v revue *Paměť a dějiny* a dalších ústavních i neústavních periodikách a sbornících byla publikována řada studií, konaly se přednášky a diskuse na půdě Ústavu i mimo něj (na různých seminářích a konferencích, z toho dvou mezinárodních). V roce 2013 probíhaly editorské práce na sborníku *Film a dějiny 4. Normalizace* a na kolektivní monografii *Film Král Šumavy (1959): komunistický thriller*. (Vydání obou knih je plánováno na rok 2014.) V prosinci 2012 se v Ústavu uskutečnila jednodenní konference *Normalizace v televizní a filmové tvorbě*. Pokračovala aktualizace webové prezentace (http://www.ustrcr.cz/cs/film-a-dejiny).

10 Na základě proběhlé evaluace byl projekt prodloužen do roku 2016.

2.1.13. Sociální politika mezi represí a inkorporací

Doba realizace projektu: 2008–2010, 2012–2013
Garant: Mgr. Vojtěch Ripka, Ph.D.
Externisté: prof. Dr. Klaus Schubert, Dr. Jolanta Aidukaite, Dr. Peiter Vanhuysse
Cíl: Projekt usiluje o vymezení role sociální politiky v komunistickém režimu v Československu, zejména v období po roce 1968. Analyzuje kombinaci legitimizačních a represivních prvků sociální politiky v komparativním rámci srovnatelných států sovětského bloku (především NDR), ale i v širším založení sociální politiky v rámci liberálněmokratických politických systémů.
Výstupy v roce 2013: V roce 2013 projekt vstoupil do své závěrečné fáze. Pokračovalo studium archivního materiálu. Vybraný relevantní materiál z OSA Archivum byl zveřejněn v on-line kolekci na openarchive.org. Na téma sociální politiky komunistického Československa byly připraveny a prosloveny rovněž tři přednášky pro studenty z USA. Za rok 2013 byly výsledky bádání či metodologické úvahy o tématu zúročeny na konferencích FEWS v německém Siegenu a na konferenci *Methodological Problems in Research on the Communist Era* v Budapešti.

2.2. Dokumentační projekty[11]

2.2.1. Dokumentace popravených Čechoslováků za druhé světové války v Berlíně-Plötzensee[12]

Doba realizace projektu: 2013–2015
Garant: PhDr. Pavel Zeman, Ph.D.
Spolupracovníci: Mgr. Dita Jelínková, Mgr. Pavel Kreisinger, Stanislava Vodičková, DiS., Mgr. Jan Machala
Externisté: Markéta Fousková
Cíl: Cílem projektu je vytvořit reprezentativní přehled československých odbojářů a dalších bývalých československých státních občanů popravených v Berlíně-Plötzensee za druhé světové války, se základními biografickými údaji.
Výstupy v roce 2013: V roce 2013 byla vypracována na základě seznamů popravených, které již byly zveřejněny v zahraničních publikacích, první verze databáze bývalých československých státních občanů popravených za druhé světové války ve věznici v Berlíně-Plötzensee. Současně probíhal archivní výzkum

11 Bližší informace o konferencích a seminářích uspořádaných v rámci jednotlivých projektů viz Příloha č. 3. Podrobnější údaje o výstavách vytvořených v souvislosti s dokumentačními projekty viz Příloha č. 5. Informace o zahraničních cestách dotčených v jednotlivých výstupech projektů v roce 2013 viz Příloha č. 10.

12 V plánu činnosti na rok 2013 byl obsažen projekt *Dokumentace nacistických zločinů během II. stanného práva*. Vzhledem k šíři původního záměru a personálním možnostem Oddělení zkoumání doby nesvobody (1938–1945) byl projekt zúžen na dokumentaci popravených Čechoslováků během druhé světové války v berlínské věznici Plötzensee.

v domácích archivech a jeho výsledky byly v podobě základních biografických údajů popravených bývalých československých státních občanů zapracovány do uvedené databáze. Poznatky získané z archivních dokumentů uložených v domácích archivech byly současně komparovány s údaji obsaženými v zahraničních publikacích, v nichž již byly publikovány seznamy popravených ve věznici.

2.2.2. Dokumentace popravených z politických důvodů 1948–1989

Doba realizace projektu: 2008–2013 (2014)[13]
Garant: Mgr. Petr Mallota
Spolupracovníci: PhDr. Markéta Doležalová, Mgr. Markéta Bártová, Mgr. Marie Bočková, PhDr. Jaroslav Rokoský, Ph.D., PhDr. Jan Synek, Mgr. Martin Tichý, Mgr. Pavla Valušová
Externisté: PhDr. Ondřej Hladík, Mgr. Xenie Penížková, Mgr. Jana Fasorová, Mgr. Miloslava Kučerová, Mgr. Magdalena Marková, Mgr. Hana Šimánková
Cíl: Cílem projektu je zpracování biogramů všech cca 267[14] popravených z politických důvodů, včetně shromáždění reprezentativních dokumentů a vybraných fotografií. Dokončené životopisy byly průběžně umisťovány na webovou stránku Ústavu (http://www.ustrcr.cz/cs/ dokumentace-popravenych-politicke-duvody-48-89).
Výstupy v roce 2013: Do konce roku 2013 bylo i za pomoci externích spolupracovníků (jejich podíl je 50 %) zpracováno 248 hesel (tj. 93 % z celkového počtu). Na webových stránkách Ústavu je nyní zveřejněno celkem 124 hesel. Současně se stávající hesla redakčně připravovala ke knižní edici (biografický slovník) a rovněž probíhaly práce na aktualizaci již zveřejněných hesel. Za rok 2013 bylo celkem zpracováno 38 nových hesel (podíl externistů činí 4 hesla). S dokončením projektu se počítá v prvních měsících roku 2014.

2.2.3. Dokumentace osob usmrcených na státní hranici 1948–1989

Doba realizace projektu: 2008–2013
Garant: Mgr. Tereza Mašková
Spolupracovníci: Mgr. Vojtěch Ripka, Ph.D.
Externisté: Mgr. Klára Stříbrná, Mgr. Jan Blažek, Ph.D.;
Stážisté: Barbora Knappová, Magdaléna Kokejlová
Cíl: Cílem projektu je zpracovat biogramy a sadu dat, které se zaměřují na osoby usmrcené na československé státní hranici v letech 1948–1989. Celkový počet biogramů na webových stránkách projektu (http://www.ustrcr.cz/cs/ dokumentace-usmrcenych-statni-hranice) dosáhl 80 hesel, v roce 2013 bylo zveřejněno celkem 29 hesel.
Výstupy v roce 2013: V roce 2013 byla dokončena sada dat obsahující základní informace (32 proměnných) ke 280 osobám a hraničním incidentům, jichž byly účastníky. Byla sestavena primárně na základě rešerší v ABS, v Archivu Ústavu paměti národa, dále archiválií ze spisovny Úřadu dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu a v části případů také materiálů z oblastních archivů. Sada dat bude v roce 2014 zpřístupněna v Českém sociálně-vědním datovém archivu Sociologického ústavu AV ČR s provázáním na web projektu. V první třetině roku 2014 bude dokončena studie uzavírající projekt. V roce 2013 nadále pokračovala spolupráce s ABS a Úřadem dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu. V rámci spolupráce s organizací Post Bellum na projektu mobilní aplikace Místa Paměti národa vytvořil Ústav pro její vrstvu zaměřenou na cyklostezku Euro Velo 13 stručné medailony 15 osob usmrcených na státní hranici 1948–1989.

2.2.4. Underground v regionech

Doba realizace projektu: 2012–2014 (2016)[15]
Garant: Bc. František Stárek
Spolupracovníci: doc. PhDr. Ladislav Kudrna, Ph.D.
Externisté: Eduard Vacek
Cíl: Projekt se soustředí na dokumentaci regionálních undergroundových aktivit. Vedle zachycení struktury a projevů undergroundu se hodlá zaměřit na reflexi tohoto fenoménu v písemnostech státních orgánů.
Výstupy v roce 2013: Pokračovalo vyhledávání současného místa pobytu pamětníků na Liberecku, v Ústí nad Labem a Teplicích a sběr dokumentačního materiálu ze soukromých archivů, hlavně fotografií a filmových záběrů, které jsou rovněž používány v dokumentárním seriálu *Fenomén underground*. Dle smluvního vztahu s Českou televizí bude Ústavu předán „hrubý" materiál rozhovorů s pamětníky vystupujícími v seriálu. V roce 2013 se uskutečnila řada přednášek, seminářů a připravovaly se podklady pro rozsáhlý dokument o undergroundu pro Českou televizi. Proběhlo celkem 68 vystoupení (přednášek a pořadů). Na vědecké konferenci na pražské FAMU o Ivanu Jirousovi byl přednesen referát „Ivan Martin Jirous, spoluvydavatel časopisu Vokno". Ústav se podílel na přípravách námětu k filmu *Rok bez Magora* a na besedách spojených s jeho promítáním.

13 Na základě proběhlé evaluace byl projekt prodloužen do roku 2014.
14 Záměrem projektu je zpracovat všechny případy popravených, u nichž existuje podezření na politické důvody, a teprve poté rozhodnout, která jména budou vyřazena (původní seznam 245 popravených z politických důvodů některá jména neobsahoval).
15 V plánu činnosti na rok 2014 projekt figuruje pod názvem *Historie českého undergroundu* a na základě proběhlé evaluace byl prodloužen do roku 2016.

2.2.5. Paměť a dějiny totalitních režimů

Doba realizace projektu: 2008–2014
Garant: Bc. Adam Hradilek
Spolupracovníci: Mgr. Jan Dvořák, Bc. Jakub Daníček, Jan Horník
Externisté: Prof. Mečislav Borák, PhDr. Zdeněk Vališ, Ph.D., Mgr. Petr Slinták, Adam Drda, Mgr. Anastasia Kopřivová, Jaroslav Formánek, Mgr. Jiřina Dvořáková
Cíl: Projekt orální historie zaznamenává vzpomínky pamětníků a zpracovává jejich osobní archivy. Jeho primárním cílem je zachytit vzpomínky obětí perzekuce ze strany totalitních režimů a účastníků odboje a odporu proti nim.
Výstupy v roce 2013: V průběhu roku 2013 bylo zaznamenáno a archivováno celkem 51 rozhovorů s pamětníky. Skupina rovněž pokračovala ve spolupráci s Muzeem holocaustu ve Washingtonu ve snaze zachytit nežidovské svědky holocaustu v České republice.
Stěžejním výzkumným tématem skupiny zůstává perzekuce československých občanů v Sovětském svazu 1930–1960. Ve spolupráci s ukrajinskými a gruzínskými archivy se podařilo vyhledat a naskenovat stovky spisů Čechoslováků vězněných v Gulagu. Na základě sebraných materiálů a výpovědí pamětníků vznikla ve spolupráci s Knihovnou Václava Havla výstava *Židé v Gulagu,* která bude v roce 2014 prezentována v Izraeli a na různých místech ČR. Průběžné výsledky výzkumu na tomto poli byly publikovány v odborných článcích a publikacích. Ve spolupráci s Národní knihovnou a moskevským sdružením Vozvraščenije vyšel například sborník vzpomínek na Gulag pod názvem *Ozvěny Gulagu*. Výsledky výzkumu byly dále prezentovány na seminářích pro veřejnost či na mezinárodních konferencích, např. na Georgetown University ve Washingtonu, ale především v desítce studií, rozhovorů a článků doma i v zahraničí.

Příloha č. 3 – Přehled konferencí, seminářů, sympozií a kurzů konaných v roce 2013

KONFERENCE				
DATUM	NÁZEV	OBSAH	GARANT ÚSTAVU	SPOLUPOŘADATELÉ
17.–18. 4.	Rok 1953 v Československu	Celkem 42 přednášejících v osmi blocích zmapovalo veškeré dění v daném roce, dalších 45 posluchačů se pak zapojilo do odborné diskuse.	Mgr. Libor Svoboda, Ph.D.	Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích, Státní oblastní archiv v Českých Budějovicích
29.–30. 5.	Gustáv Husák. Moc politiky/politik moci	Kritické zhodnocení osobnosti Gustáva Husáka.	PhDr. Jan Kalous, Ph.D.	Historický ústav SAV, Národní muzeum
17.–19. 9.	Zákon o odporu rozpadu: zvláštnosti prózy a poezie Varlama Šalamova a jejich vnímání na počátku 21. století	Součástí konference byla i výstava Život nebo literatura. Vypravěč Varlam Šalamov, představení druhého dílu sebraných spisů V. Šalamova a vystoupení komorního činoherního souboru z ruské Vologdy s představením na motivy Kolymských povídek.	Bc. Adam Hradilek, Štěpán Černoušek	Národní knihovna ČR – Slovanská knihovna, občanské sdružení shalamov.ru Partneři: Fond Michaila Prochorova, Ústav překladu v Moskvě, Památník národního písemnictví, Nadační fond angažovaných nestraníků, Knihovna Václava Havla a nakladatelství G plus G
10.–11. 12.	Činnost československých zpravodajských služeb v Rakousku v letech 1945–1989 II	Konference se konala v rámci projektu Kulturní krajiny a identity podél česko-rakouské hranice – 60. let EU.	PhDr. Jan Kalous, Ph.D.	Archiv bezpečnostních složek, Institut Ludwiga Boltzmanna pro výzkum následků válek
12.–13. 12.	I mlčení je lež	VI. ročník konference o výuce soudobých dějin.		Občanské sdružení PANT

SYMPOZIA			
DATUM	NÁZEV	OBSAH	GARANT ÚSTAVU
3. 10.	Válečný rok 1943 v okupované Evropě a v Protektorátu Čechy a Morava	Sympozium se věnovalo válečnému vývoji, problematice domácího odboje, ale i každodennímu životu v Protektorátu.	PhDr. Pavel Zeman, Ph.D.
28. 11.	Vztah KSČ k nekomunistickým politickým stranám v letech 1956–1969	Druhý ročník jednodenního sympozia se věnoval postupu Komunistické strany Československa vůči nekomunistickým politickým stranám v letech 1956–1969. Pozornosti se dostalo jak analýze uvedeného období, tak komunistické taktice vůči ostatním stranám Národní fronty.	PhDr. Milan Bárta

VEŘEJNÉ HISTORICKÉ SEMINÁŘE			
DATUM	NÁZEV	OBSAH	ÚČASTNÍCI
10. 1.	Perzekuce řeckokatolické církve	Přednáška biskupa Hučka o perzekuci řeckokatolické církve po roce 1948.	sídelní biskup Mons. ThDr. RNDr. Stanislav Hučko, CSc., Stanislava Vodičková, Dis.
23. 1.	Zánik sovětského bloku	Přednáška poskytla přehled o pádu komunismu ve střední a východní Evropě a proběhla v angličtině se simultánním tlumočením do češtiny.	prof. Mark Kramer
24. 1.	Solitér. Pocta historikovi Václavu Veberovi	Slavnostní prezentace sborníku Solitér. Pocta historikovi Václavu Veberovi za účasti kolegů doc. Vebera a jeho bývalých i současných studentů Filozofických fakult Univerzity Karlovy a Univerzity Pardubice. Sborník byl vydán Ústavem u příležitosti Veberova významného životního jubilea.	doc. PhDr. Václav Veber, CSc, Mgr. Daniel Herman, Mgr. Libor Svoboda, Ph.D.
14. 2.	Bez výčitek. Genocida Čechů po atentátu na Reinharda Heydricha	Diskusní seminář Bez výčitek. Genocida Čechů po atentátu na Reinharda Heydricha o stejnojmenné knize historika PhDr. Vojtěcha Kyncla, Ph.D. (Historický ústav AV ČR), ve které analyzuje vzpomínky pachatelů a svědků nacistických válečných zločinů spáchaných na Češích v době druhého stanného práva po atentátu na Reinharda Heydricha.	Besedu s autorem moderoval historik ÚSTR PhDr. Pavel Zeman, Ph.D.
21. 2.	Protirežimní demonstrace 1. května 1966	Seminář s pamětníky.	Šárka a Aleš Wotrubovi; PhDr. Petr Blažek, Ph.D.
26. 2.	Role a význam institucí historické paměti	Seminář spolupořádaný se Senátem Parlamentu ČR.	Milan Štěch, Miroslav Nenutil, Hans Altendorf z BStU, Sandra Kalniete, Lubomír Augustín, Daniel Herman, Eduard Stehlík, Lukasz Kaminski z IPN a Göran Lindblad
27. 2.	Prezentace Hnědé knihy o procesech s českým undergroundem	Prezentace knihy.	František Stárek Čuňas, Martin Machovec, Jaroslav Suk
6. 3.	Prezentace knihy A vítr se vrací	Prezentace knihy a diskuse s autorem Vladimirem Bukovským organizovaná ve spolupráci s Knihovnou Václava Havla a nakladatelstvím Volvox Globator.	Vladimir Bukovsky
7. 3.	Hladomor: stalinská kolektivizace a sovětská tragédie 1929–1933	Seminář ke stalinské kolektivizaci.	doc. PhDr. Václav Veber, CSc., Mgr. David Svoboda, MA, Ph.D., PhDr. Slavomír Horák, Ph.D.
14. 3.	Genocida Romů za druhé světové války	Seminář k příležitosti 70. výročí prvních romských transportů v roce 1943.	Mgr. Michal Schuster, PhDr. Pavel Zeman, Ph.D.
28. 3.	Československo 1945–1948 z pohledu zahraniční historiografie	Přednáška historika doc. Benjamina Frommera z Northwestern University.	doc. Benjamin Frommer, Mgr. Jan Machala, Mgr. Dita Jelínková
4. 4.	Sny o tátovi aneb hrdelní proces s českou technickou inteligencí	Beseda s tvůrci nad promítnutým stejnojmenným filmem. Představení dokumentačního projektu „Popravení z politických důvodů 1948 – 1989“.	PhDr. Markéta Doležalová, Josef Císařovský, Lucie Plocková, Alfréd Plocek ml.
25. 4.	Komunismus a antikomunismus v Americe	Přednáška o počátcích komunistického hnutí v USA, jeho frakcích a štěpení.	MUDr. Roman Joch, PhDr. Jan Kalous, Ph.D.
2. 5.	Promítání filmu Soudruh generál	Promítání polského filmu Soudruh generál, který zachycuje kariéru vojenského velitele, předsedy polské komunistické strany, předsedy vlády a prezidenta Wojciecha Jaruzelského. Beseda s režisérem.	Grzegorz Braun, Mgr. Jan Cholínský

23. 5.	Karel Ančerl. Život a cesty umělce ve 20. století	Seminář o životě jednoho z nejvýznamnějších českých dirigentů.	prof. Ivan Moravec, Mgr. Michaela Iblová, Mgr. Petr Kadlec, Mgr. Martin Tichý
13. 6.	Nástup komunismu v Polsku a ve střední Evropě po druhé světové válce	Přednáška o okolnostech, příčinách a možných alternativách nástupu komunismu ve střední Evropě.	Marek J. Chodakiewicz, Mgr. Jan Cholínský
20. 6.	Vzdor básníků	Promítání francouzského dokumentu „Vzdor básníků" o básnících, signatářích Charty 77 a emigrantech Janu Vladislavovi a Prokopu Voskovcovi	Bertrand Schmitt, Jiří Gruntorád, Mgr. Vojtěch Ripka, Ph.D.
5. 9.	Svědectví, které nemohlo být vysloveno	Beseda s PhDr. Marií Rút Křížkovou, působící nyní v Etické komisi Vlády ČR, o editování díla Jiřího Ortena či o Chartě 77.	PhDr. Marie Rút Křížková, PhDr. Petr Blažek, Ph.D.
26. 9.	Určeni k likvidaci	Beseda k výstavě „Lidé věznění v 50. letech 20. století komunistickým režimem" fotografek Gabriely Kontra a Dory Jakubíčkové. Diskuse o problematice politického umění a o reflexi perzekuce 50. let ve veřejném prostoru.	Mgr. Kamil Činátl, Ph.D, Bc. Adam Hradilek, Mgr. Jakub Jareš, doc. MgA. Jaroslav Bárta, Mgr. David Klimeš
27. 9.	Prezentace knihy Pozor, vysíláme!	Slavnostní představení knihy.	Peter Duhan, Petr Dvořák, kardinál Dominik Duka
10. 10.	Svorně před volbami – svorně po volbách? Parlamentní volby roku 1946	Beseda o tom, zda se v roce 1946 skutečně jednalo o poslední demokratické volby v Československu.	PhDr. Michal Pehr, Ph.D., Mgr. Ondřej Král, Mgr. Jan Machala
16. 10.	Prezentace knihy Lidové milice. Nelegální armáda Komunistické strany Československa 1948–1969	Prezentace knihy.	doc. PhDr. Alena Míšková, PhDr. Jan Kalous, Ph.D., PhDr. Prokop Tomek, Ph.D.
17. 10.	Prezentace knihy Filosofie tělesnosti dějin	Prezentace knihy Mirka Vodrážky.	prof. Miroslav Petříček, Dr., Mgr. Blanka Maderová, Ph.D.
24. 10.	Belzec, Sobibor, Treblinka a Akce Reinhardt.	Přednáška u příležitosti 70. výročí povstání v nacistických vyhlazovacích táborech Treblinka a Sobibor.	PhDr. Pavel Zeman, Ph.D.
31. 10.	Učebnice soudobých dějin: překážka nebo pomocník ve výuce soudobých dějin	Seminář věnovaný problematice učebnic soudobých dějin. Diskuse o tom, jaké jsou a k čemu slouží naše učebnice a jak vypadají učebnice našich zahraničních sousedů.	Mgr. Kamil Činátl, Ph.D., Mgr. Josef Märc, PhDr. Jaroslav Najbert, Mgr. Jaroslav Pinkas
5. 11.	Pryč s okupanty Československa! Sebeupálení Vasyla Makucha v Kyjevě 5. listopadu 1968	Připomenutí výročí sebeupálení Vasyla Makucha. V rámci semináře byl promítnut dokumentární film o tomto ukrajinském předchůdci Jana Palacha.	PhDr. Petr Blažek, Ph.D., Viktor Tupilko, Mgr. Rita Kindlerová
12. 11.	Rok bez Magora	Promítnutí dokumentárního filmu Rok bez Magora.	Oliver Malina Morgenstern, František Stárek Čuňas.
21. 11.	JFK – padesát let poté…	Beseda u příležitosti výročí 50 let od atentátu na amerického prezidenta J. F. Kennedyho o významu J. F. Kennedyho ve světové politice a o vnímání jeho osobnosti v tehdejším Československu.	doc. PhDr. Václav Veber, CSc., Mgr. Daniel Srch, Tomáš Černý, Mgr. Zdeněk Hazdra, Ph.D.
26. 11.	Prezentace sdružení Gulag.cz	Prezentace virtuálního muzea Gulagu sdružení Gulag.cz. Virtuální prohlídka je výsledkem tří českých expedic mapujících v nejodlehlejších částech Sibiře pozůstatky nápravně pracovních táborů. Díky technologii panoramatických fotografií umožňuje seznámit se poprvé na světě se zachovalým autentickým prostředím táborů Gulagu.	Štěpán Černoušek, Pavel Blažek, Mgr. Pavel Ryjáček

27. 11.	Prezentace časopisů Paměť a dějiny a Securitas Imperii	Prezentace 23. čísla odborného časopisu Securitas Imperii a čísla 3/2013 historické revue Paměť a dějiny za účasti některých autorů. Securitas Imperii č. 23 vyšlo u příležitosti 5. výročí vzniku ÚSTR a je zaměřeno na fenomény totalitarismu a historické paměti.	Mgr. Jan Cholínský, Mgr. Patrik Virkner
5. 12.	Člověk má dělat to, nač má sílu. Život Olgy Havlové	Beseda se spisovatelem Pavlem Kosatíkem a Petruškou Šustrovou nad tématem Kosatíkovy knihy Člověk má dělat to, nač má sílu. Život Olgy Havlové.	Pavel Kosatík, Petruška Šustrová, Mgr. Pavel Ryjáček
11. 12.	Prezentace knihy Legie, můj život	Prezentace vzpomínkové knihy Pavla Knihaře.	Pavel Knihař, doc. PhDr. Ladislav Kudrna, Ph.D.
12. 12.	Z politického vězně ministrem vnitra	Seminář o někdejším ministru vnitra Josefu Pavlovi.	PhDr. Milan Bárta

KURZY

DATUM	NÁZEV	OBSAH	PŘEDNÁŠEJÍCÍ
22. 2.	Antisemitismus v 2. polovině 20. století	Seminář pro lektory ICEJ (Mezinárodní křesťanské velvyslanectví Jeruzalém).	Mgr. Jaroslav Pinkas, Mgr. Jan Machala, PhDr. Ivo Cerman, Ph.D.
8. 3.	Protektorát Čechy a Morava	Metodologický seminář pro učitele dějepisu.	Mgr. Jaroslav Pinkas, Mgr. Kamil Činátl, Ph.D.
12. 4.	50. léta v Československu. Represe nebo každodennost? Možnosti reflexe 50. let ve školním dějepisu	Metodický seminář pro učitele dějepisu, který se zaměřil na zakladatelskou fázi komunistického režimu v Československu. Reflektoval postoje obyvatelstva vůči režimu, pozornost se zaměřila především na okrajové sociální a etnické skupiny. Vedle tradičních politických dějin nabídl seminář alternativní tematizaci tohoto období založenou na recepci sociálních a ekonomických procesů, které tehdy probíhaly.	Členové OPVK Dějepis ve 21. století
22. 4. – 27. 5.	Jak učit o komunismu?	E-learningový kurz. Účastníci se mimo jiné seznámili s tím, jak pracovat s různými typy pramenů, a v rámci diskusních fór pak mohli vzájemně sdílet svou zkušenost s výukou o komunistické minulosti.	Mgr. Jaroslav Pinkas, Mgr. Kamil Činátl, Ph.D.
17. 5.	Antisemitismus ve 2. polovině 20. století	Seminář pro učitele dějepisu a společenských věd.	Mgr. Jaroslav Pinkas, Mgr. Jan Machala, PhDr. Ivo Cerman, Ph.D.
14. 6.	Odboj a odpor proti komunistickému režimu	Seminář pro učitele dějepisu a společenskovědních předmětů, který je akreditovaný MŠMT v systému DVPP.	Mgr. Jaroslav Pinkas, Mgr. Kamil Činátl, Ph.D., Mgr. Libor Svoboda, Ph.D., Mgr. Ivana Havlínová, Ph.D.
29.–30. 8.	Rezistence v soudobých českých dějinách. Vybraná témata z válečné a poválečné občanské rezistence	VI. ročník letní školy pro učitele dějepisu. Dvoudenní intenzivní kurz byl zaměřen na problematiku rezistence v české společnosti od 40. do 80. let 20. století. Součástí letní školy byla i večerní veřejná filmová projekce v kině Aero.	Lektoři: Mgr. Jaroslav Pinkas (ÚSTR), PhDr. Václav Adámek, Mgr. Ivana Havlínová, Ph.D., Mgr. Vojtěch Ripka, Ph.D. (ÚSTR), Mgr. Kamil Činátl, Ph.D. (ÚSTR) Panelisté: PhDr. Libor Svoboda, Ph.D. (ÚSTR), plk. PhDr. Eduard Stehlík, Mgr. Vítězslav Sommer, Ph.D., Vít Ludvík Grundman
22. 10. – 26. 11.	Jak učit o komunismu?	E-learningový kurz.	PhDr. Jaroslav Najbert
1. 11.	Obrazy války: mediální reprezentace válečné zkušenosti	Prezenční kurz DVPP zaměřený na učitele dějepisu a příbuzných společenskovědních předmětů se věnoval implementaci didaktických konceptů a metod, jež souvisejí s tématem reflexe druhé světové války v médiích a ve vzpomínkové kultuře.	Mgr. Kamil Činátl, Ph.D., Mgr. Jaroslav Pinkas, Mgr. Karin Hoření

6. 12.	Obyvatelstvo v ČSR v 50. letech	Prezenční kurz DVPP se zaměřil na způsoby prezentace padesátých let 20. století ve školní výuce. Hlavní pozornost byla věnována sociálním dějinám společnosti, především marginalizovaným menšinám, jako byli Romové. Reflektovány byly také postoje a hodnoty obyvatelstva v tomto období a způsoby didaktického uchopení tohoto tématu. Důraz byl kladen na praktickou aplikaci těchto témat do výuky pomocí audiovizuálních materiálů, fotografií a karikatur.	Mgr. Jaroslav Pinkas, Mgr. Kamil Činátl, Ph.D., PhDr. Jaroslav Najbert, Mgr. Karin Hoření

Příloha č. 4 – Přehled exkurzí žáků a studentů českých škol v Ústavu a Archivu

Dne **30. ledna 2013** navštívili Ústav a Archiv studenti Gymnázia Ostrava-Zábřeh. Vyslechli si přednášky Mgr. Vojtěcha Ripky, Ph.D., o Ústavu a Františka Stárka o samizdatu. Seznámili se s publikacemi vydanými Ústavem a navštívili badatelnu ABS.

Dne **27. února 2013** Ústav navštívilo 19 žáků základní školy z Jindřichova Hradce, kteří vyslechli přednášku *50. léta v ČSR* Mgr. Jaroslava Pinkase.

Dne **4. dubna 2013** Ústav navštívilo 26 studentů Pedagogické fakulty UK, kteří vyslechli přednášku Mgr. Jaroslava Pinkase na téma 50. let.

Dne **16. dubna 2013** navštívili Ústav studenti ze Základní školy U obory, Praha 10 a vyslechli přednášku Mgr. Jaroslava Pinkase *Rok 1968: obrazem a slovem*. Exkurze se zúčastnilo 29 žáků a dvě učitelky.

Dne **12. června 2013** Ústav navštívilo 22 studentů druhého ročníku Gymnázia J. Palacha v Mělníku a vyslechli si přednášku o materiálech v ABS a přednášku Mgr. Jaroslava Pinkase.

Dne **4. listopadu 2013** navštívila Ústav skupina studentů z FF UK pod vedením děkana FF UK doc. PhDr. Michala Stehlíka, Ph.D. Vzdělávací aktivity Ústavu prezentoval studentům Mgr. Jaroslav Pinkas.

Příloha č. 5 – Přehled výstav uspořádaných v roce 2013

VÝSTAVY				
DATUM A MÍSTO KONÁNÍ	NÁZEV	OBSAH	TVŮRCI/GARANTI ZA ÚSTR	SPOLUPOŘADATELÉ
16. 1. – 1. 3. 2013 České centrum Mnichov 23. 4. – 17. 5. 2013 Univerzitní knihovna Řezno 28. 5. – 13. 6. 2013 knihovna Univerzity Pasov 24. 9. 2013 – 2. 2. 2014 Muzeum dějin rozdělení Německa v Mödlareuthu	Praha objektivem tajné policie	Expozice, která za využití vybraných fotografií z provenience Správy sledování SNB přibližuje návštěvníkům zvláštní svět Státní bezpečnosti a jejích obětí.	PhDr. Pavel Žáček, Ph.D.	Viz místo konání
17. 1. – 18. 2. 2013 Gorenjské muzeum ve městě Kranj, Slovinsko 26. 2. – 8. 3. 2013 Právnická fakulta Univerzity Karlovy v rámci festivalu MENE TEKEL	Totalita v Evropě	Výstava představuje statistiku obětí nejtěžších zločinů fašismu/nacismu a komunismu 20. století z 12 dnešních států Evropské unie. Je koncipována jako černé album, ve kterém je každému státu věnováno po jedné stránce pro totalitní režim, jeho oběti, některé hlavní zodpovědné činitele a jejich trestněprávní stíhání po pádu režimu. Součástí expozice je promítání krátkých dokumentárních filmů s tematikou zločinů totalitních režimů z různých evropských zemí.	Dr. Neela Winkelmannová, PhDr. Petr Blažek, Ph.D., Jaroslav Čvančara, Mgr. Daniel Herman, Bc. Michal Hroza, PhDr. Jan Kalous, Ph.D., Mgr Pavel Kreisinger, doc. PhDr. Ladislav Kudrna, Ph.D., Mgr. Jan Machala	Platforma evropské paměti a svědomí, Mezinárodní visegrádský fond, Evropská komise – program Evropa pro občany
5.–30. 3. 2013 Knihovna Václava Štěcha ve Slaném 26. 4. – 17. 5. 2013 kavárna pražského Domu národnostních menšin 3. 6. – 28. 6. 2013 ostravská Stará aréna (Klub pro kulturu a informace)	Čechoslováci v Gulagu	Výstava je věnovaná osudům československých občanů zavlečených do sovětských koncentračních táborů.	Bc. Adam Hradilek, Mgr. Jan Dvořák	Knihovna Václava Havla
6. 5. – 28. 6. 2013 Iasi, Rakousko	Hlasy svobody – Rádio Svobodná Evropa v období studené války	Výstava věnující se historii Rádia Svobodná Evropa. Detailně přibližuje nejen vývoj této rozhlasové stanice a jejího vysílání za železnou oponu, ale také například pumové útoky na rozhlasovou stanici či způsoby rušení jejího signálu na území Československa.	Bc. Michal Hroza	České centrum Mnichov, Vojenský historický ústav
7. – 26. 8. 2013 Kostel Zjevení Páně na Velehradě 10. 10. – 28. 11 2013 Mladotův dům na Pražském hradě	Diktatura versus naděje. Pronásledování římskokatolické církve v Československu 1948–1989	Záměrem výstavy bylo zmapovat šíři perzekuce církve totalitním režimem v Československu, mocenské nástroje i konkrétní metody užívané k likvidaci církevního, respektive duchovního života společnosti, ale také způsoby, jak církev těmto tlakům čelila.	Stanislava Vodičková, DiS.	Archiv Kanceláře prezidenta republiky, Římskokatolická farnost na Velehradě
5. 9. – 14. 10. 2013 Washington	Olga Havlová ve vzpomínkách přátel	Výstava byla uvedena ve Washingtonu v rámci slavnostního zahájení festivalu Mutual Inspirations, věnovaného Václavu Havlovi. Výstavu, sestavenou ze snímků Bohdana Holomíčka, představili zástupci občanského sdružení PANT a ÚSTR.	Petruška Šustrová	Občanské sdružení PANT, ZÚ Washington

17. 10. – 24. 11. 2013 Centrum Bavaria Bohemia (CeBB) v Schönsee 2. 12. 2013 – 31. 1. 2014 Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích	Králové Šumavy	Výstava kromě osudů některých kurýrů a převaděčů reflektuje také změny šumavské krajiny a osídlení, které souvisely jednak s poválečnými událostmi, jednak s politickým uspořádáním po únorovém převratu v roce 1948.	Mgr. Libor Svoboda, Ph.D., Mgr. Martin Tichý, PhDr. Markéta Doležalová, PhDr. Jaroslav Rokoský, Ph.D., PhDr. Petr Blažek, Ph.D., Mgr. Petr Mallota, Mgr. Martin Jindra	Viz místo konání
10. 12. 2013 – 12. 1. 2014 Knihovna Václava Havla	Židé v Gulagu	Na výstavě a doprovodných přednáškách autorů byl představen dosavadní průběh výzkumu založeného na rozhovorech s pamětníky a nově objevených dokumentech z archivů NKVD. Výstavu doplňují dokumenty a předměty denní potřeby vězňů Gulagu. Vystavené předměty byly nalezeny během expedic do opuštěných táborů na Sibiři, které zorganizovalo občanské sdružení Gulag.cz.	Bc. Adam Hradilek, Mgr. Jan Dvořák	Knihovna Václava Havla
Celoroční VÝSTAVY NA ŠKOLÁCH				
Gymnázium Sázavská, Praha 2 Městská knihovna v Bílině Městská knihovna v Týně nad Vltavou Církevní základní a mateřská škola ve Zlíně	Zkouška odvahy – Příběhy nezletilých politických vězňů padesátých let	Příběhy nezletilých politických vězňů padesátých let.	Bc. Ondřej Bratinka, Bc. Adam Hradilek, Mgr. Martin Jindra, Mgr. Libor Svoboda, Ph.D.	Post Bellum, Regionální muzeum v Litomyšli
Městská knihovna v Týně nad Vltavou Městská knihovna v Novém Strašecí Městská knihovna Rýmařov	1968. Naděje nebo boj o moc?	Výstava dokumentuje, jak se okupace Československa vojsky Varšavské smlouvy dotkla Městské části Praha 6. Část připravená Ústavem je věnována obětem z řad občanů městské části Praha 6 a obětem, které v jejím prostoru zahynuly.	Bc. Michal Hroza, Mgr. Libor Svoboda Ph.D.	Městská část Praha 6, Post Bellum, Český rozhlas – Rádio Česko
Městská knihovna Kyjov Městská knihovna v Týně nad Vltavou Gymnázium Budějovická, Praha Městská knihovna v Bílině	1938. Mnichovská zrada	Výstavu je součástí projektu Osmičky v čase.	Mgr. Libor Svoboda Ph.D., PhDr. Ladislav Kudrna Ph.D.,	Městská část Praha 6, Post Bellum, Český rozhlas – Rádio Česko, Vojenský historický ústav, Vojenský ústřední archiv Praha
ZŠ Planina, Praha Městská knihovna v Hrotovicích u Brna ZŠ Břidličná, Praha Městská knihovna Rýmařov Městská knihovna Jindřichův Hradec	Pohledy 1989. Dvacet let po pádu železné opony	Výstava k dvaceti letům od pádu železné opony.	Mgr. Anna Macourková	Městská část Praha 6, Post Bellum, Český rozhlas – Rádio Česko, Archiv bezpečnostních složek, Muzeum Policie ČR
Městská knihovna Kyjov	Osudy našich sousedů	Výstava zabývající se osudy našich sousedů.	Bc. Ondřej Bratinka, PhDr. Petr Koura, Jan Horník, Bc. Adam Hradilek, Bc. Michal Hroza	Městská část Praha 6, Post Bellum, Český rozhlas – Rádio Česko

Příloha č. 6 – Korespondence dokumentující kvalifikovaný nesouhlas se zveřejněním archiválií z Archivu Poslanecké sněmovny PČR

ČESKÁ REPUBLIKA
KANCELÁŘ POSLANECKÉ SNĚMOVNY

Odbor organizační – oddělení archivu
Archiv Poslanecké sněmovny
Sněmovní 1, 118 26 Praha 1
tel: +420 257 174 131-5, fax: +420 257 174 140
e-mail: jirkova@psp.cz, ruzkovae@psp.cz, www.psp.cz

V Praze dne 24. února 2012
Č.j. 02597/2012

Věc: **odpověď k žádosti o kontrolu nasnímaných dokumentů K – 17**

Vážený pane řediteli,

k Vašemu dopisu ze dne 9. února t.r. čj. USTR 93/2012, v němž žádáte o možnost kontroly materiálů spojených s Komisí pro dohled nad vyšetřováním 17. listopadu 1989 a možnost pořízení vybraných digitálních kopií (včetně vybrané dokumentace z tzv. Stankovy komise), chci upozornit na několik skutečností.

Ve svém dopise uvádíte název „Komise pro dohled nad vyšetřováním 17. listopadu 1989", ráda bych se ujistila, že Vám jde, jak předpokládám, o dokumenty vzniklé z činnosti „Vyšetřovací komise Federálního shromáždění pro objasnění událostí 17. listopadu 1989", resp. obou vyšetřovacích komisí – tzv. Stankovy a tzv. Rumlovy komise, pracovní název K – 17.

Vzhledem k tomu, že ve Vašem dopise zmiňujete pro náš archiv novou skutečnost, která spočívá v konstataci existence edice protokolů zmíněné komise, resp. prací na jejím dokončování, považujeme přípravu takovéto edice za aktivitu jdoucí nad rámec naší původní součinnosti s Vaším ústavem z ledna 2009. Cílem této součinnosti, která vycházela z ustanovení § 5 odst. 2 zákona č. 181/2007 Sb., o Ústavu pro studium totalitních režimů a o Archivu bezpečnostních složek a o změně některých zákonů, v platném znění, bylo poskytnout Vám, v rámci naší zákonné povinnosti, možnost pořízení studijních kopií archiválií, které se vztahují k revolučnímu období přelomu let 1989/1990 a dokumentujících období přípravy řešení společenské krize před a po 17. listopadu 1989, tak aby mohly být naplněny úkoly dané Vašemu ústavu zákonem.

Jestliže nyní přicházíte s informací, že ve Vašem ústavu je připravena edice archiválií, které jsou součástí fondu K - 17, pak musím konstatovat tyto skutečnosti:

1. Veškeré archiválie z tohoto fondu jsou mladší třiceti let, a proto podle ustanovení § 37 zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů (archivní zákon), ve znění pozdějších předpisů, nejsou přístupné k nahlížení.

2. Řada archiválií z tohoto fondu, které Vám byly poskytnuty ke zkopírování pro Vaši studijní potřebu na základě zákona č. 181/2007 Sb., vznikla po rozhodném datu 1. 1. 1990 ve smyslu výše citovaného zákona o archivnictví.

3. Tyto archiválie obsahují osobní údaje a citlivé osobní údaje, jak vyplývá z podstaty materiálu a účelu, k němuž vznikly. Domnívám se proto, že v případě nahlížení do nich je třeba postupovat podle ustanovení § 37 odst. 2 až 9 archivního zákona a vyžádat si od žijících osob, jejichž osobní údaje a citlivé osobní údaje jsou v archiváliích uvedeny, vyjádření v tom smyslu, že v případě výskytu osobních údajů nevznese dotčená osoba písemně námitku proti nahlížení do těchto archiválií, a to ve lhůtě 30 dnů, v případě výskytu citlivých osobních údajů dotčená osoba vyjádří písemný souhlas (bez časového omezení).

Pod vědeckou edicí archiválií nebo dokumentů rozumíme jejich zveřejnění in extenso, to je slovo od slova, nebo ve výběru textu tradiční formou tištěné publikace nebo digitální publikace umístěné na počítačovém serveru a zpřístupněné dálkovým přístupem na internetu (tzv. webové stránky), nebo formou obrazu těchto archiválií (tradičních tištěných fotografických reprodukcí v tištěných publikacích nebo reprodukcí digitálních zpřístupněných na internetu). Ve všech uvedených případech takové zveřejnění nahrazuje přímé nahlížení do archiválií v badatelně archivu a podléhá tedy režimu archivního zákona.

Archiv Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky má v držení a spravuje tyto předmětné archiválie, a proto je povinen dodržovat režim nahlížení do archiválií, jak jej obecně stanoví archivní zákon a badatelský řád vycházející z příslušné prováděcí vyhlášky k zákonu. Dovoluji si Vás upozornit na zkušenost, kterou náš archiv nedávno získal v případě žádosti jistého badatele o nahlížení do těchto archiválií. Z důvodu této žádosti byl archiv povinen rozeslat příslušným osobám, jichž se týkal výskyt jejich osobních údajů a citlivých osobních údajů v těchto archiváliích, cca 450 dopisů – žádostí (!). Tomu předcházely žádosti Kanceláře Poslanecké sněmovny Ministerstvu vnitra o zjištění aktuálních adres z informačního systému evidence obyvatel (podle ustanovení § 37 odst. 5 až 9 zákona o archivnictví). Polovina oslovených osob podala v termínu námitku nebo neudělila písemný souhlas s nahlížením.

Archiv Poslanecké sněmovny Vám proto nemůže udělit souhlas s publikováním připravované edice archiválií z tohoto fondu, dokud nebude mít z Vaší strany doklad, že příslušné osoby nepodaly námitku nebo vyslovily písemný souhlas s nahlížením do těchto archiválií formou veřejně zpřístupněné edice. Tato potvrzení si však Váš ústav musí opatřit vlastní iniciativou, neboť je iniciátorem publikování řečené edice.

Případná námitka, že některé archiválie vznikly před 1. 1. 1990 a některé po 1. 1. 1990, ale jsou součástí jednoho celku (fondu), a proto by mohly a měly být zpřístupněny bez překážek i s ohledem na skutečnost, že se týkají politických událostí před 1. 1. 1990, neobstojí, protože zákon je ve stanovení termínu nekompromisní a jakékoliv výkladové modality nepřipouští.

Důvodem pak možného prolomení třicetileté lhůty (ovšem za předpokladu získání souhlasu dotčených osob) je skutečnost, že Váš ústav je určen k výzkumu tohoto období ve smyslu ustanovení § 4 odst. c) zákona č. 181/2007 Sb., jímž se naplňuje poslání ústavu při výzkumu období na rozhraní mezi změnou společenských režimů.

Pokud by došlo k zveřejnění výslechu svědků, kteří vyjádřili a poslali námitku k nahlížení i ke zveřejnění, dostal by se jak Archiv Poslanecké sněmovny, Kancelář Poslanecké sněmovny tak i já osobně do velmi svízelné situace, neboť jsme ujistili oslovené adresáty, že doklady k nahlížení neposkytneme a také je nezveřejníme.

Kontrola dokumentů digitálně nasnímaných Vaším ústavem je možná a Archiv Poslanecké sněmovny je připraven na návštěvu Vás nebo Vašich pracovníků, a to na pracovišti Sněmovní 1, Praha 1. Badatelské dny jsou úterý – čtvrtek v čase 9 – 15 hodin s výjimkou dnů, kdy probíhají schůze Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky. Podle platného časového harmonogramu pravidelných akcí Poslanecké sněmovny sděluji, že nejbližší termín zasedání Poslanecké sněmovny je ve dnech 12. 3. – 23. 3. a 23. 4. – 4. 5. 2012. Vzhledem k omezené kapacitě naší badatelny prosím příslušné, Vámi určené, pracovníky o sjednání termínu návštěvy předem na tel. 257 174 131-5.

S pozdravem

PhDr. Eva Růžková
vedoucí Archivu Poslanecké sněmovny

Vážený pan
Mgr. Daniel Herman
ředitel Ústavu pro studium totalitních režimů
Siwiecova 2
130 00 Praha 3

3

USTRP0003I7J

ÚSTR-706/2013

Ing. Petr Kynštetr, CSc.
vedoucí Kanceláře Poslanecké sněmovny
Parlamentu České republiky

V Praze dne 25. června 2013
k čj.: PS2013/004389

Věc:
Povolení přístupu do Archivu Poslanecké sněmovny – odpověď na dopis čj. PS2013/4389

Vážená paní ředitelko,

k Vašemu dopisu ze dne 22.5.2013 Vám sděluji, že záležitost přístupu zaměstnanců ÚSTR byla řešena r. 2009, kdy jsem skutečně povolil přístup k dokumentům K – 17 a umožnil jejich skenování, aby byl naplněn § 5 odst. 2 zákona č. 181/2007 Sb., o Ústavu pro studium totalitních režimů. Dokumenty K – 17 byly odtajněné, ale dosud odborně archivně neuspořádané. Ústav dostal možnost do těchto neuspořádaných, jím vybraných dokumentů, přednostně nahlížet a skenovat je pro vnitřní potřebu ÚSTR. Archiv PS v té době dokumenty K – 17 teprve pořádal a tedy ani nevěděl, co všechno obsahují. Archiv a Kancelář Poslanecké sněmovny rovněž v té době ani neměly odpovědi na dopisy, které jsme postupně rozeslali jednotlivým osobám, jejichž osobní a citlivé osobní údaje dokumenty K – 17 obsahují. O souhlasu se zveřejněním dokumentů jsme s ÚSTR nejednali.

Teprve po shromáždění odpovědí oslovených osob jsme věděli, že cca 190 osob vyslovilo námitku proti nahlížení do archiválií obsahujících jejich osobní údaje. a několik osob, jejichž citlivé osobní údaje dokumenty obsahují, nevyslovilo souhlas s nahlížením do archiválií (podle § 37 odst. 2 a 3 zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů). Námitka s nahlížením znamená současně námitku i proti

zveřejnění. I když byly tyto námitky vysloveny vůči Archivu Poslanecké sněmovny, upozornili jsme na to dopisem, který vedoucí Archivu PS zaslala dne 24. 2. 2012 řediteli ÚSTR p. Hermanovi, a který Vám zasílám v příloze. Tímto dopisem byl ÚSTR upozorněn na citlivost celé problematiky a obtíže, do kterých by se mohla Kancelář PS a archiv dostat při zveřejnění obsahu archiválií. Tím byl také vyjádřen náš nesouhlas se zveřejněním dokumentů. Kromě toho na to byl pravidelně při svých návštěvách archivu upozorňován pověřený zástupce ÚSTR, badatel p. Miroslav Černý. O tom, co v této záležitosti vůči těmto osobám ÚSTR podnikl, nemáme žádnou informaci.

S pozdravem

a prosím o prominutí pozdější odpovědi.

Příloha: Dopis čj. 02597/2012

Vážená paní
Mgr. Pavla F o g l o v á
ředitelka Ústavu pro studium totalitních režimů

Siwiecova 2
130 00 P r a h a 3
e-mail: sekretariat@ustrcr.cz

Příloha č. 7 – Přehled publikací vydaných v roce 2013

V roce 2013 Ústav vydal celkem 20 neperiodických publikací (oproti plánovaným 17), z toho bylo 7 monografií, 3 edice, 4 sborníky nebo kolektivní monografie, 3 učebnice a příručky a 3 výpravné katalogy k našim výstavám. Dále vyšla 4 plánovaná čísla historické revue *Paměť a dějiny* a 2 čísla odborného časopisu *Securitas Imperii*.

Periodické publikace

Paměť a dějiny 1–4/2013 – revue Ústavu – vydáno v řádných termínech.

Securitas Imperii 1–2/2013 – odborný časopis Ústavu – vydáno v předpokládaných termínech.

Neperiodické publikace

1. SYNEK, J.: Svobodni v nesvobodě. Náboženský život v československých věznicích v období komunistického režimu

monografie

Projekt: Třídní justice a vězeňství

Anotace: Monografie představuje jeden z důležitých aspektů vězeňského života v době komunistického totalitního režimu. Vedle sondy do tehdejšího vězeňského systému se monografie zabývá proměnou církevního života v poúnorovém Československu.

Vydáno: leden 2013

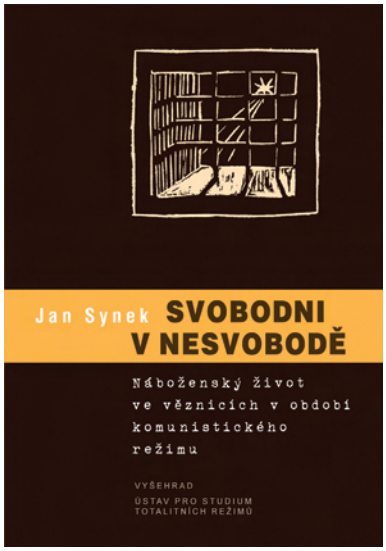

2. ŽÁČEK, Vypovídat pravdu a nic nezamlčet (I. díl)

edice dokumentů

Projekt: mimo projekty

Anotace: Edice výslechů Komise FS ČSFR pro dohled nad vyšetřováním událostí 17. listopadu z let 1990 až 1991 včetně závěrečné zprávy, doplněná poznámkami k zachyceným svědectvím a odkazy na odbornou či vzpomínkovou literaturu.

Vydáno: únor 2013

3. Handbook of the European Network
informační brožura
Projekt: mimo projekty
Anotace: Informační brožura The European network of Official Authorities in Charge of the Secret Police Files.
Vydáno: únor 2013

4. Totalitarianism in Europe
katalog k výstavě
Projekt: EACEA
Anotace: Katalog výstavy pořádané Ústavem a Platformou evropské paměti a svědomí.
Vydáno: duben 2013

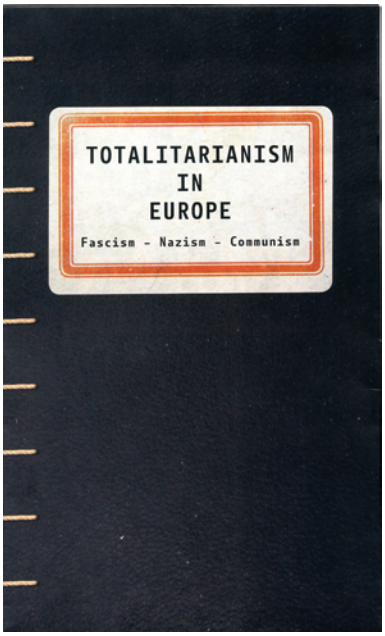

5. BABKA, L. – VILENSKIJ, S. (eds.): Ozvěny Gulagu: povídky a vzpomínky/Echo Gulaga: rasskazy i vospominanija
sborník
Projekt: Paměť a dějiny totalitních režimů
Anotace: Sborník vzpomínkových textů vězňů Gulagu včetně příspěvku od skupiny orální historie.
Vydáno: duben 2013 (ve spolupráci s Národní knihovnou ČR – Slovanskou knihovnou a ruským sdružením Vozvraščenije)

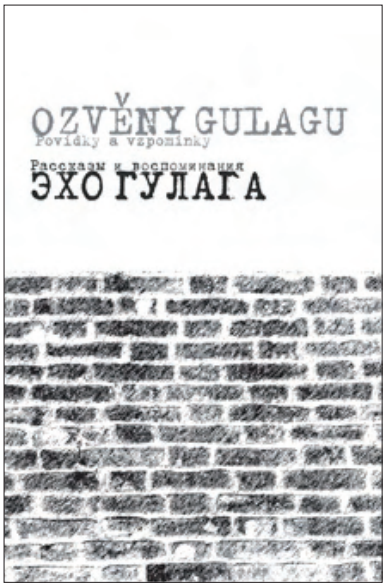

6. Lest We Forget
čítanka
Projekt: EACEA
Anotace: Čítanka určená především studentům obsahuje třicet příběhů lidí z šestnácti evropských zemí, jejichž životy ovlivnily totalitní režimy. Každý portrét obsahuje množství fotografií a dokumentů, knihu navíc doplňuje DVD s doprovodnými materiály (filmy, e-book atd.). Na vzniku publikace se podílelo třiadvacet veřejných a nevládních institucí, organizací a muzeí zabývajících se totalitní minulostí Evropy a spojených v Platformě evropské paměti a svědomí. Úvod k čítance sepsal francouzský historik Stéphane Courtois, autor *Černé knihy komunismu*. Účelem publikace je seznámit dnešní mladou generaci s tragickou evropskou totalitní minulostí a připomenout důležitost dodržování základních lidských práv, svobod a demokratických hodnot. Čítanka by měla napomoci většímu porozumění a integraci mezi evropskými občany a v budoucnu tak zabránit možnému návratu nedemokratických vlád.
Vydáno: květen 2013

7. VODIČKOVÁ, S. (ed.): I zvíře mělo více útrpnosti než člověk
edice pamětí
Projekt: Odboj a perzekuce křesťanů v době nacismu a komunismu (1939–1989)
Anotace: Kritická edice pamětí P. F. Štveráka, vězně nacistického a komunistického režimu.
Vydáno: červen 2013

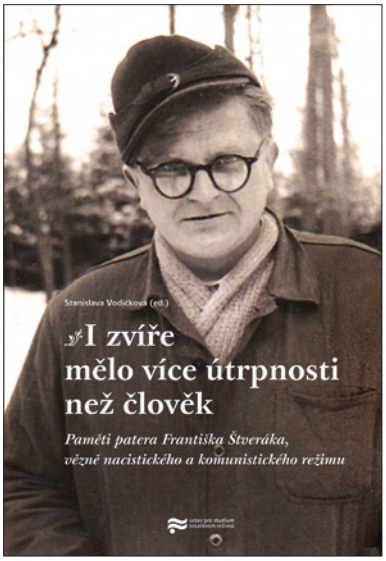

8. DVD Česká společnost 1969–1989
výukové DVD
Projekt: Dějepis v 21. století: multimediální aplikace pro dějepisnou výuku
Anotace: Audiovizuální pomůcka pro učitele zaměřující se tematicky na období normalizace, využívající hranou tvorbu, publicistiku a především dobovou televizní produkci. Vydání předcházela pilotáž na spolupracujících školách.
Vydáno: červen 2013

9. BAŠTA, J.: Lidové milice 1948–1969
monografie
Projekt: Vývoj státněbezpečnostních složek
Anotace: Hlavním tématem je organizační vývoj, personální obsazení a role Lidových milicí v letech 1948–1969 včetně proměn jejich úlohy od založení po jejich nasazení v roce 1953 a 1969.
Vydáno: srpen 2013

10. Olga Havlová ve vzpomínkách přátel a fotografiích Bohdana Holomíčka
katalog k výstavě
Projekt: mimo projekty
Anotace: Katalog výstavy pořádané Ústavem, o. s. PANT a ZÚ ČR ve Washingtonu
Vydáno: srpen 2013

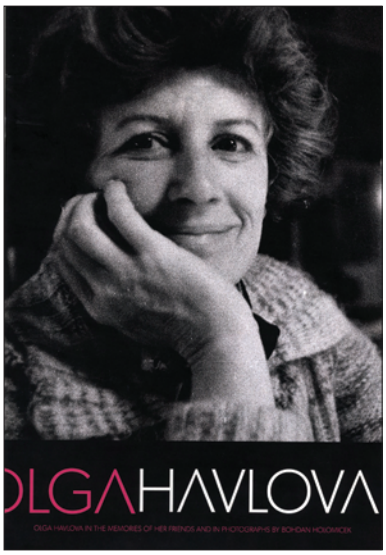

11. Pažout, J. (ed.): Komunističtí intelektuálové a proměna jejich vztahu ke KSČ 1945–1989
kolektivní monografie
Projekt: mimo projekty
Anotace: Ve dvacátém století se značná část inteligence, a to zdaleka nejen české a slovenské, nechala unést vizí spravedlivé společnosti sobě rovných lidí a dala se do služeb komunismu, který tuto utopickou představu budoucího uspořádání mezilidských vztahů nabízel. Příslušníci inteligence tak ve velké míře podlehli ideologii, jejímž jménem byly napáchány mnohé zločiny, navzdory tomu, že by díky svému vzdělání a rozhledu měli být odolní vůči sice svůdným, nicméně nerealistickým a ve své podstatě nebezpečným idejím. Na otázku, proč tomu tak bylo, se snažili a snaží odpovědět bývalí stoupenci tohoto hnutí, kteří se s ním dříve či později rozešli. Toto téma je však též relevantním a důležitým předmětem odborného zkoumání, k němuž má přispět i předkládaná publikace.
Vydáno: srpen 2013

12. Kolektiv autorů: Pozor, vysíláme!
monografie
Projekt: mimo projekty
Anotace: Editorka sborníku Lucie Wittlichová vybrala dvacet příběhů lidí, jejichž práce pro rozhlas nebo televizi měla hlubší význam pro veřejné dění. Najdeme mezi nimi například portrét hvězdy sportovních přenosů Josefa Laufra, rozhlasového režiséra Miloslava Dismana, dlouholeté zpravodajky rozhlasu především ze zemí Afriky a Blízkého východu Věry Šťovíčkové-Heroldové nebo zahraničního zpravodaje Zdeňka Velíška. Kniha chce ukázat obě instituce z pohledu těch, kdo je zakládali, kdo za ně bojovali a kdo jim věnovali značnou část svého života. Cílem publikace, jejíž úvod napsal zaměstnanec Ústavu historik PhDr. Rudolf Vévoda, je mimo jiné v roce jubilejních výročí Českého (resp. Československého) rozhlasu a televize vyzdvihnout význam a vliv veřejnoprávního vysílání na formování veřejného mínění během složitých událostí 20. století.
Vydáno: září 2013

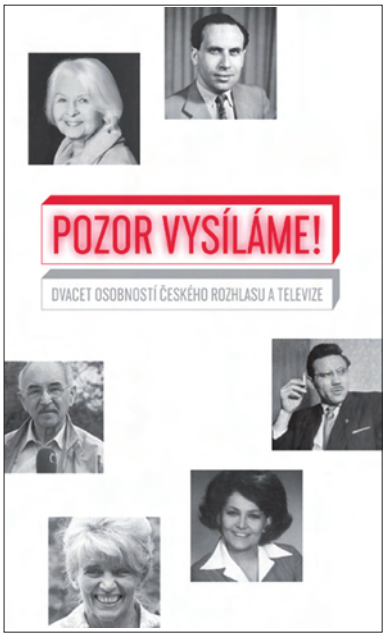

13. VODRÁŽKA, M.: Filosofie tělesnosti dějin
esej
Projekt: Myšlení o totalitarismu
Anotace: Autor formou filozofické eseje rozvíjí teorii totalitárních dějin.
Vydáno: září 2013

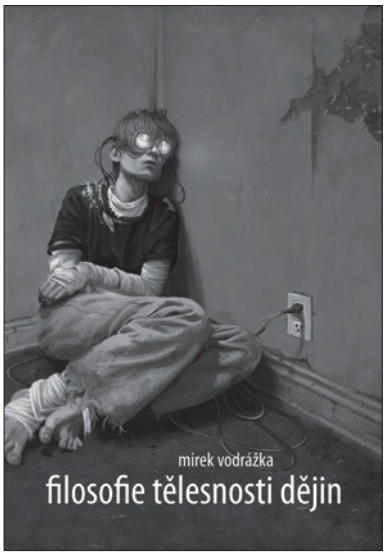

14. Praha a Tbilisi objektivem tajné policie
katalog k výstavě
Projekt: mimo projekty
Anotace: Katalog výstavy pořádané ÚSTR a gruzínským MIA archive v Tbilisi.
Vydáno: září 2013

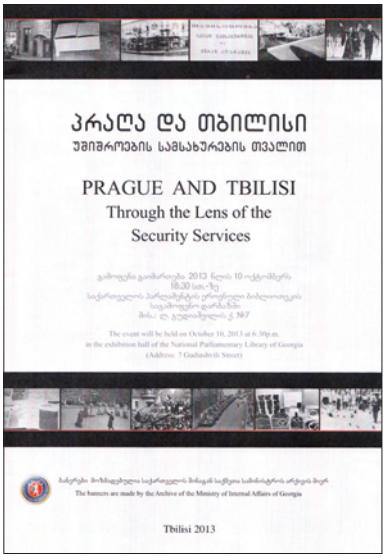

15. ČVANČARA, J.: Děti nepřátel Říše.
monografie (druhé, rozšířené vydání)
Projekt: mimo projekty
Anotace: Tato kniha přináší první a jedinečné informace z více než třicetiletého bádání autora a představuje děti, které prošly internací v Praze na Jenerálce a až do konce války žily v internačním táboře ve Svatobořicích.
Vydáno: říjen 2013

16. Disidentské hnutí v Československu a v Gruzii
sborník k výstavě
Projekt: mimo projekty
Anotace: Sborník k výstavě Disidentské hnutí v Československu a v Gruzii
Vydáno: říjen 2013 (ve spolupráci s gruzínským MIA Archive)

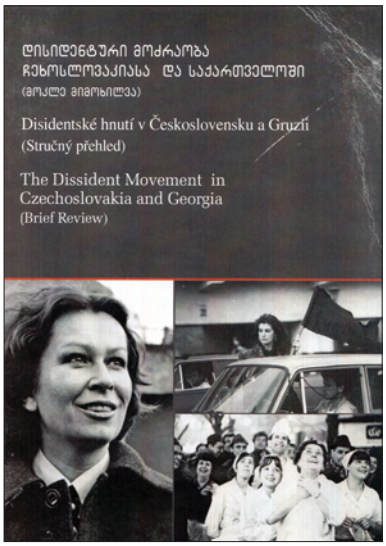

17. KUDRNA, L. (ed.): Legie, můj život
edice pamětí
Projekt: Češi a Slováci v Indočíně v průběhu první vietnamské války (1946–1954)
Anotace: Zpracování pamětí P. Knihaře
Vydáno: listopad 2013

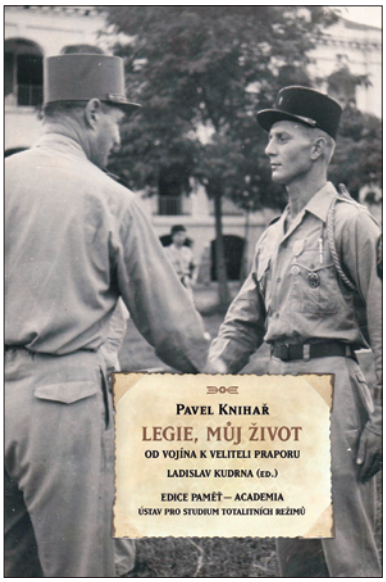

18. ROKOSKÝ, J. – SVOBODA, L. (eds.): Kolektivizace v Československu

kolektivní monografie

Projekt: Kolektivizace zemědělství

Anotace: Třiatřicet příspěvků českých a slovenských autorů, jež nahlížejí dané téma z pohledu historika, archiváře či právníka, je rozděleno do sedmi oddílů. Vedle vývoje vztahu člověka k půdě na vesnici a násilného zpřetrhání tradičního způsobu hospodaření je pozornost věnována také perzekuci sedláků, vyvlastňování majetku církví, využívání bývalých zemědělských usedlostí nápravnými zařízeními, komunistické propagandě či různým formám odporu proti zabavování majetku.

Vydáno: listopad 2013

19. Kolektiv autorů: Válečný rok 1942 v Protektorátu Čechy a Morava a v okupované Evropě

sborník z konference

Projekt: Představitelé nacistického represivního aparátu Protektorátu Čechy a Morava

Anotace: Studie ve sborníku se kromě politického a správního vývoje Protektorátu, podob propagandy, postavení domácího odboje, historie terezínského ghetta a projevů protižidovské politiky zabývají také vizuální pamětí nacistických zločinů spáchaných v roce 1942 v Protektorátu i na východní frontě. Zvláštní pozornost je věnována mezinárodnímu ohlasu na atentát na Reinharda Heydricha a jeho mezinárodněprávním souvislostem.

Vydáno: prosinec 2013

20. SLINTÁK, P. – ROTTOVÁ, H.: Venkov v českém filmu 1945–1969

kolektivní monografie

Projekt: Kolektivizace zemědělství, perzekuce sedláků a jejich rodin

Anotace: Do politického, sociálního, ekonomického a environmentálního kontextu zasazená kolekce studií zabývajících se zobrazováním kolektivizace a kolektivizovaného zemědělství.

Vydáno: prosinec 2013

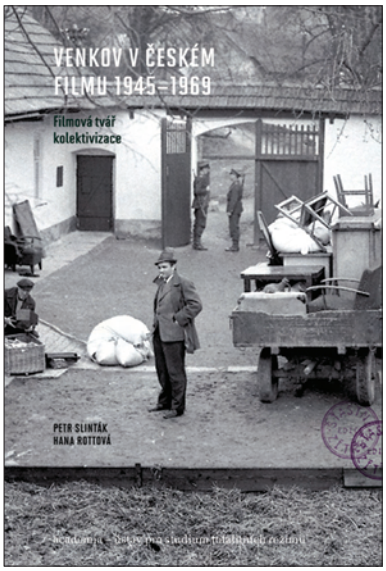

Příloha č. 8 – Spolupráce Ústavu na projektu Paměť národa

Statistika Paměti národa za rok 2013:

Počet pamětníků v databázi: 3730 – roční nárůst o 808

Počet publikovaných svědectví pamětníků: 1874 – roční nárůst o 316

Počet registrovaných badatelů: 3805 – roční nárůst o 563

Počet fotografií v databázi: 18 240 – roční nárůst o 4489, tj. 12 nových fotografií denně

Počet klipů v databázi (audio i video): 10 963 – roční nárůst o 1549, tj. 4 nové klipy denně

Počet dokumentačních projektů s publikovanými výstupy: 35 – roční nárůst o 5 nových projektů.

Jak vyplývá z uvedené statistiky, i během roku 2013 fungoval portál Paměť národa, budovaný od roku 2008 ve spolupráci s Českým rozhlasem a sdružením Post Bellum, jako živý a životaschopný projekt, etablovaný u laické i odborné veřejnosti.

Nové dokumentační projekty na portálu Paměť národa

Na Paměti národa jsou v tuto chvíli publikovány výstupy 35 projektů ze 13 zemí (ČR, Slovensko, Polsko, Maďarsko, Německo, Ukrajina, Litva, Ruská federace, Rumunsko, Chorvatsko, Bulharsko, Gruzie, Arménie). Během roku 2013 přibylo pět zcela nových dokumentačních projektů:

Armenian Memories (Arménie) – 5 publikovaných svědectví

Natočeno díky podpoře Visegrádského fondu – program Establishing and developing the cooperation within the Memory of Nations Network in EPa.

Georgian Memories on the Soviet Past – 15 publikovaných svědectví

Nahrávky pořídili zástupci gruzínské organizace Studio Re opět díky podpoře Visegrádského fondu v rámci programu Establishing and developing the cooperation within the Memory of Nations Network in EPa.

Iron Curtain Stories (ČR, Slovensko, Německo, Maďarsko, Rumunsko, Chorvatsko) – 46 publikovaných svědectví

Rozsáhlý dokumentační projekt podpořený Evropskou komisí v rámci programu Evropa pro občany si klade za cíl prostřednictvím svědectví pamětníků přiblížit historii železné opony v celoevropské perspektivě. Kromě rozhovorů s pamětníky uložených a zpřístupněných na Paměti národa se počítá s dalšími výstupy – obohacením obsahu mobilní aplikace Paměť národa, ale také vybudováním virtuální naučné stezky po železné oponě v trase evropské cyklotrasy (v Čechách realizuje Nadace Partnerství). Na projektu se podílí řada institucí a iniciativ, rozhovory pořizují zástupci Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului si Memoria Exilului Romanesc, Johannes Gutenberg University Mainz, Post Bellum, Post Bellum SK, The Institute for the History of the 1956 Hungarian Revolution a The Istrian Historical Society.

Osvobození západních Čech americkou armádou v roce 1945 (ČR) – 7 publikovaných svědectví

Díky podpoře velvyslanectví USA natáčeli tazatelé Paměti národa v jižních a západních Čechách pamětníky osvobození americkou armádou v květnu roku 1945. V tuto chvíli je publikováno 7 rozhovorů, další se redakčně zpracovávají. Grantová podpora je předběžně přislíbena i pro rok 2014, počítá se s dalšími výstupy projektu.

Paměť českých neslyšících (ČR) – 3 publikovaná svědectví

Spuštění aplikace pro tablety a mobilní telefony Místa Paměti národa

25. února 2013 byla spuštěna ostrá verze mobilní aplikace, která jednotlivé vzpomínky a příběhy propojuje s konkrétními lokalitami (místy paměti) v on-line elektronické mapě. Během roku 2013 takto bylo uloženo 492 míst, 643 článků a 28 navržených tras po místech paměti. Aplikace je naprogramována pro operační systémy IOS a Android a uživatelé si ji mohou do svých tabletů či mobilních telefonů stáhnout zdarma, vedle toho je obsah dostupný i na internetu na webu www.mistapametinaroda.cz. Tak jako pamětnický digitální archiv Paměť národa, i tato aplikace slouží jako platforma pro další partnerské projekty a instituce. Zástupci oddělení dokumentace ÚSTR zde ukládají místa a články spojené s případy obětí železné opony.

Ceny Paměti národa 2013

Již počtvrté udíleli zástupci projektu *Paměť národa* v přímém televizním přenosu ocenění pro osobnosti, které veřejnosti svěřily svůj příběh prostřednictvím pamětnického digitálního archivu Paměť národa a které „ve svém životě prokázaly, že čest, svoboda a lidská důstojnost nejsou prázdná slova". Letošní udílení proběhlo 17. listopadu 2013 v Praze na Žofíně a uspořádalo je sdružení Post Bellum ve spolupráci s Ústavem, Českým rozhlasem a Českou televizí, která večer odvysílala v přímém přenosu na ČT1.
Laureáty se letos stali Felix Kolmer, František Wiendl, Jiří Stránský a Dana Němcová. Režijní záštitu nad celým večerem převzala světoznámá polská filmařka Agnieszka Holland, laureáti byli představeni formou krátkých hraných filmů. Udílení samotné i s ním spojená mediální kampaň zaznamenaly u veřejnosti příznivý ohlas.

Ocenění pro Paměť národa

Během roku 2013 obdržel projekt *Paměť národa* tato ocenění:

1) Evropská cena SozialMarie 2013 (hlasování veřejnosti). Ocenění vyhlašuje rakouská nadace Unruhe a je určeno sociálně inovativním projektům, jejichž kreativita se osvědčila v praxi.

2) Cena generálního ředitele Českého rozhlasu 2013 (ocenění udělené u příležitosti 90. výročí vysílání Českého rozhlasu).

3) Mobilní aplikace roku 2013 – 3. místo v kategorii Vzdělání a kultura pro mobilní aplikaci Paměť národa.

4) Eduína 2013 – druhé místo v kategorii využití technologií ve vzdělávání, kterou vyhlašuje obecně prospěšná společnost EDUin ve spolupráci s českou pobočkou Google (vybírá odborná porota).

Soutěž Příběhy 20. století

V květnu roku 2013 vyhlásila sdružení Post Bellum a PANT soutěž Příběhy 20. století. Ústav se stal partnerem projektu, zapojil se do propagace soutěže a zaměstnanci zasedli v odborných porotách. Účastníci, rozdělení do tří věkových kategorií (žákovská, studentská a pro dospělé), měli za úkol natočit svědectví pamětníka a příběh textově a případně též fotograficky zpracovat. Soutěže se zúčastnilo 600 osob, přičemž 188 splnilo kritéria a jejich příspěvky byly dvoukolově hodnoceny odbornými porotami. Slavnostní vyhlášení s předáním cen se uskutečnilo 10. prosince 2013 v Národním památníku na Vítkově. Všechny soutěžní příspěvky jsou prezentovány na webových stránkách www.pribehy20stoleti.cz.

Výstava Ještě jsme ve válce

Výstavu vycházející ze stejnojmenné komiksové publikace, vydané roku 2011 (Argo, Ústav pro studium totalitních režimů, Post Bellum), jsme během roku 2013 představili v Pardubicích, Vsetíně, Táboře a v Karlových Varech.

Příloha č. 9 – Spolupráce s institucemi v České republice

Uzavřené smlouvy a dohody – výběr

Dne 13. února 2013 byla podepsána smlouva s občanským sdružením Umění bez bariér za účelem spolupráce při mezinárodním festivalu Mene Tekel 2013. Úspěšná spolupráce bude pokračovat i v roce 2014 na základě smlouvy z 11. prosince 2013.

Dne 28. února 2013 ředitel Ústavu podepsal dohodu o spolupráci s Jaroslavem Vodičkou, předsedou Českého svazu bojovníků za svobodu.

Dne 29. dubna 2013 byla podepsána smlouva o užití fotografií z různých filmů s Národním filmovým archivem.

Dne 31. července 2013 byla podepsána realizační smlouva s Židovským muzeem v Praze. Na základě této smlouvy získali pracovníci Ústavu možnost bezplatně pořizovat studijní kopie dokumentů z archivu Židovského muzea.

Dne 12. srpna 2013 ředitelka Ústavu podepsala deklaraci o spolupráci se sdružením Post Bellum. Obě instituce v roce 2013 spolupracovaly např. při realizaci slavnostního večera udílení Cen Paměti národa.

Dne 12. srpna 2013 byla podepsána smlouva s Jihočeským muzeem v Českých Budějovicích, jejímž předmětem byla spolupráce na publikaci Rok 1953 v Československu.

S občanským sdružením Dny české státnosti byla dne 26. srpna 2013 podepsána smlouva o spolupráci při realizaci publikace *Pozor, vysíláme*. A 11. října 2013 se smluvní strany zavázaly spolupracovat na další publikaci s názvem, Historie Václavského náměstí.

Dne 7. října 2013 ředitelka Ústavu podepsala dohodu o spolupráci s Petrem Dvořákem, ředitelem České televize. Smluvní strany budou spolupracovat na 39dílném cyklu televizních pořadů o československém undergroundovém hnutí.

Dne 15. října 2013 Ústav podepsal dohodu o spolupráci s Knihovnou Václava Havla.

V průběhu roku 2013 ředitelka Ústavu podepsala několik smluv s občanským sdružením PANT – předmětem těchto smluv byla spolupráce na konkrétních projektech (výstava o Olze Havlové, konference *Mlčení je lež*).

Příloha č. 10 – Zahraniční služební cesty – podrobný přehled

ZAHRANIČNÍ SLUŽEBNÍ CESTY					
MÍSTO	TERMÍN	ÚČASTNÍCI ZA ÚSTR	PARTNERSKÉ INSTITUCE/ OSOBY	OBSAH	PŘÍNOS
Řím, Itálie	7. – 10. 1.	M. Hroza, P. Švec	MZV ČR, AKPR ČR	Deinstalace výstavy Diktatura versus naděje na Univerzitě svatého Kříže v Římě.	Splnění úkolu vyplývajícího z plánu činnosti na rok 2013 dle požadavků partnerů.
Mnichov, Německo	14. – 17. 1.	M. Hroza, P. Švec	České centrum Mnichov	Instalace výstavy Praha objektivem tajné policie ve výstavních prostorách Českého centra a zahájení výstavy.	Představení výstavy a činnosti ÚSTR v zahraničí a prezentace České republiky, provázené zájmem médií.
Bratislava, Slovenská republika	1. 2.	P. Košický	HÚ SAV, České centrum, Konference biskupů Slovenska	Jednání zástupců Ústavu k připravovaným společným projektům v roce 2013 týkajícím se mezinárodní konference Gustáv Husák – moc politiky, politik moci či Konference biskupů Slovenska.	Prohloubení spolupráce a výměna zkušeností v oblasti vyrovnání se s totalitní minulostí v obou zemích a prohloubení intenzivní spolupráce v oblasti koordinace činnosti partnerských institucí.
Londýn, Velká Británie	11. – 15. 2.	E. Stehlík, P. Žáček	The National Archives v Kew Gardens	Pracovní pobyt zástupců Ústavu v britském Národním archivu při studiu deklasifikovaných archivních dokumentů vztahujících se k součinnosti britské a československé vlády během 2. světové války a podpoře domácího odboje na území okupovaného Československa.	Prohlubování kontaktů se zahraničními institucemi, získáváních nových poznatků.
Lvov, Stryj, Skole, Užhorod, Ukrajina	17. – 24.2.	J. Dvořák, A. Hradilek	DALO, SBU Lvov, Konzulát ČR ve Lvově	Výzkum a pořizování kopií spisů v archivech Bezpečnostní služby Ukrajiny ve Lvově a Státním archivu v Užhorodu.	Navázání spolupráce s historiky a archivy SBU a DALO ve Lvově. Získání kopií spisů z archivu v Užhorodě. Převzetí archivu ukraj. historika E. Topinky od konzula ČR ve Lvově.
Lvov, Ukrajina	20. – 24. 2.	Š. Černoušek	Territory of terror	Účast na workshopu k rozšiřování projektu Paměť národa na východ, pomoc při práci v archivech členům skupiny orální historie ÚSTR.	Prezentace mezinárodního projektu ÚSTR, ČRo a PB a získání materiálů z tamních archivů.
Varšava, Polsko	25. 2. – 1. 3.	P. Blažek	České centrum ve Varšavě, Univerzitní knihovna ve Varšavě	Vernisáž výstavy Jan Palach ´69 (ÚSTR a ABS partnery výstavy, hlavní spoluautor) v budově Státní opery při příležitosti polské premiéry filmu Hořící keř a poté v atriu Univerzitní knihovny ve Varšavě – výstava zmíněna v reportáži ČT.	Vernisáž výstavy Jan Palach ´69 v budově Státní opery při příležitosti polské premiéry filmu Hořící keř a poté v atriu Univerzitní knihovny ve Varšavě – výstava zmíněna v reportáži ČT.
Londýn, Velká Británie	6. – 8. 3.	E. Stehlík	Velvyslanectví ČR v Londýně	Vystoupení 1. náměstka ředitele Ústavu na akci Vzpomínka na Jana Masaryka, která byla připravena při příležitosti 65. výročí jeho smrti velvyslanectvím České republiky ve Velké Británii.	Prezentace činnosti Ústavu pro studium totalitních režimů.

ZAHRANIČNÍ SLUŽEBNÍ CESTY					
MÍSTO	TERMÍN	ÚČASTNÍCI ZA ÚSTR	PARTNERSKÉ INSTITUCE/ OSOBY	OBSAH	PŘÍNOS
Mnichov, Německo	17. – 20. 3.	P. Zeman	České centrum Mnichov, Bayerische Zentrale für politische Bildung, Bayerische Staatskanzlei, Collegium Carolinum, Institut für Zeitgeschichte Mnichov	Jednání o uspořádání historické výstavy k 70. výročí přijetí mnichovské dohody v Mnichově v září 2013. Studium archivních dokumentů a zahraniční odborné literatury k projektu Od eutanazie k vyhlazování Židů v archivu Institutu für Zeitgeschichte v Mnichově.	Spolupráce ÚSTR s Českým centrem v Mnichově, Bayerische Zentrale für politische Bildung, Bayerische Staatskanzlei a Collegiem Carolinem v Mnichově. Výstava za aktivního podílu ÚSTR nebyla kvůli německým partnerům realizována. Realizováno bylo v září 2013 pouze sympozium k 70. výročí přijetí mnichovské dohody a promítání dobových historických filmových dokumentů k událostem roku 1938 v Československu. Studium původních německých archivních dokumentů a zahraniční odborné literatury k projektu Od eutanazie k vyhlazování Židů – archivní fondy: Gerichtsakten II-Gf 03.28/1-32 (Akten betr. Strafsache gegen dr. Bohne, D. Allers, A. D. Kaufman). Pořízení kopií archiválií a vybraných odborných textů k projektu.
Šiauliai, Litva	20. – 23. 3.	J. Urban (+ J. Kalous, L. Svoboda)		Konference The Region in Fights for Freedom: History and Memory.	Prezentace výzkumu ÚSTR s příspěvkem Manifestations of the resistance against the collectivization of the countryside in Czechoslovakia. Následné otištění studie URBAN, Jiří: On various expressions of resistance to collectivisation of the countryside of Czechoslovakia. In Acta Humanitarica Universitatis Saulensis 16 (2013), Šiauliai University, s. 97–121. ISSN 1822-7309.
Tbilisi, Gruzie + Jerevan, Arménie	23. – 30. 3.	Š. Černoušek	Studiu Re a Institute for Policy Studies, Analytical Centre on Globalization and Regional Cooperation	Účast na dvou workshopech v rámci projektu Establishing and developing the cooperation within the Memory of Nation Network in EPa states a navázání spolupráce s partnery v Gruzii a Arménii.	Organizace workshopů a tím splnění podmínek získaného grantu, rozšíření projektu Paměť národa do zemí bývalého SSSR, navázání spolupráce s řadou organizací.
Bratislava, Slovensko	27. 3.	J. Cholínský	ÚPN, Peter Jašek	Návštěva Ústavu pamäti národa ohledně spolupráce na konferenci o politickém exilu v době studené války.	Navázání spolupráce se slovenskými historiky pro spolupráci na časopisu Securitas Imperii.
Washington, D. C., Boston, San Francisco, USA	27. 3. – 11. 4.	E. Stehlík, P. Žáček, D. Herman, R. Schreier	Madeleine Albrightová, U. S. Holocaust Memorial Museum, Velvyslanectví ČR v USA, Centrum pro svobodnou Kubu, Centrum pro strategická a mezinárodní studia	Setkání a zhodnocení činnosti Ústavu s bývalou americkou ministryní Madeleine Albrightovou, dále se zástupci U. S. Holocaust Memorial Museum, velvyslancem ČR v USA. Návštěva Centra pro svobodnou Kubu (Center for a Free Cuba) a Centra pro strategická a mezinárodní studia (Center for Strategic & International Studies).	Prezentace činnosti Ústavu pro studium totalitních režimů, prohlubování a navazování nových kontaktů se zahraničními partnery.

ZAHRANIČNÍ SLUŽEBNÍ CESTY					
MÍSTO	TERMÍN	ÚČASTNÍCI ZA ÚSTR	PARTNERSKÉ INSTITUCE/ OSOBY	OBSAH	PŘÍNOS
Varšava, Polsko	8. – 11. 4.	J. Cholínský	M. Kaminski, S. Cenckiewicz	Setkání s polskými historiky v rámci natáčení rozhovorů, rozhovor a jednání s G. Braunem ohledně promítání jeho filmů v ÚSTR a jeho pozvání na besedu do ÚSTR.	Dojednání autorské spolupráce pro časopis Securitas Imperii a další spolupráce s polskými historiky.
Lodž, Piotrków Trybunalski, Polsko	9. – 12. 4.	D. Svoboda	Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach. Piotrków Trybunalski	Účast na mezinárodní vědecké konferenci Pogranicza Europy Środkowo-Wschodniej – na skrzyzowaniu polityki, historii i kultury.	Přednesení příspěvku Neklidné pohraničí - problém Podkarpatské Rusi po Mnichovské konferenci 1938-1939.
Ludwigsburg, Německo	14. – 20. 4.	P. Zeman	Bundesarchiv--Außenstelle Ludwigsburg	Studium původních německých archivních dokumentů k projektu Od eutanazie k vyhlazování Židů v Bundesarchiv-Außenstelle Ludwigsburg.	Studium původních německých archivních dokumentů k projektu Od eutanazie k vyhlazování Židů - archivní fondy: BDA, B 162, AR-Z 230/59, sign. 3817-3843 (Bd. 1-27, Treblinka), BDA, B 162, sign. 6645-6648 (San Sabba.) Pořízení archivních kopií k projektu.
Washington, New York, USA	16. 4. – 1. 5.	A. Hradilek	Georgetown University (ubytování v režii hostitelské organizace)	Přednáška a účast na mezinárodní konferenci The Soviet Gulag: New Research and New Interpretations, převzetí archivu Olgy Hrubé a jeho převoz do ČR, setkání s partnery z Oddělení orální historie Muzea holocaustu ve Washingtonu nad společným projektem, bádání v jejich archivu, diskuse nad archivy v zemích býv. SSSR, studium v archivu Joint a Center for Jewish history YIWO ohledně Čechoslováků v Gulagu.	Aktivní účast na prestižní konferenci, převzetí pozůstalosti (korespondence s J. Masarykem apod.) a její předání do NA, získání cenných dokumentů k problematice čs. Židů v Gulagu.
Řezno, Německo	22. – 24. 4.	M. Hroza, P. Švec	Univerzita Regensburg	Instalace výstavy Praha objektivem tajné policie a zahájení této výstavy.	Představení výstavy a činnosti ÚSTR v zahraničí.
Vídeň, Rakousko	1. – 2. 5.	E. Kubátová	Post Bellum	Převzetí ocenění SozialMarie 2013 pro Paměť národa.	Prezentace činnosti ÚSTR, jednání o podpoře projektu rakouskou nadací.
Tel Aviv, Izrael	5. – 7. 5.	J. Horník	Ministerstvo zahraničních věcí	Rozhovory s pamětníky.	Zaznamenání unikátních rozhovorů s pamětníky Gulagu.
Varšava, Polská republika	13. – 16. 5.	P. Zeman, P. Petříková, J. Pivka, N. Winkelmannová	Evropská platforma paměti a svědomí	Mezinárodní konference Moderní formy připomínání míst totalitní genocidy	Účast na mezinárodní konferenci. V rámci konference přednesl P. Zeman německy referát Mezi pamětí a dějinami. Paměť shoa v dnešní České republice.
Užhorod, Lvov, Ukrajina	18. – 25. 5.	J. Dvořák, A. Hradilek, J. Horník	DAZO, DALO	Studium a kopírování archivních materiálů, spolupráce s místními historiky, natáčení pamětníků.	Zajištění desítek spisů na bývalé československé občany vězněné v Gulagu.

ZAHRANIČNÍ SLUŽEBNÍ CESTY					
MÍSTO	TERMÍN	ÚČASTNÍCI ZA ÚSTR	PARTNERSKÉ INSTITUCE/ OSOBY	OBSAH	PŘÍNOS
Bratislava, Slovensko	23. – 24. 5.	J. Machala	ÚPN	Účast na diskusním semináři 291.284 Odvážných.	Výměna poznatků o katolickém disentu v 80. letech. Nákup odborné literatury.
Pasov, Německo	27. – 29. 5.	M. Hroza, P. Švec	Univerzita Pasov	Instalace výstavy Praha objektivem tajné policie v prostorách univerzitní knihovny a zahájení výstavy.	Představení výstavy a činnosti ÚSTR v zahraničí a prezentace České republiky. Úspěšné jednání o další spolupráci.
Berlín, Německo	28. 5. – 2. 6.	P. Kreisinger	Bundesarchiv Berlin-Lichterfelde	Studium archivních materiálů vztahujících se k vybraným představitelům nacistického represivního aparátu (Gestapo, SD) na území tzv. Protektorátu; nákup odborné literatury.	Pořízeno cca 250 kopií archivního materiálu. Výsledky výzkumu budou použity ve dvou odborných studiích a také v připravované edici dokumentů. Zakoupena odborná literatura pro ústavní knihovnu.
Berhovo, Užhorod, Ukrajina	2. – 18. 6.	D. Svoboda		Rešerše v oblastním archivu tematicky zaměřená na Podkarp. Rus podzim 1938 – jaro 1939.	Doplnění vědomostního fondu, příprava k publikacím.
Rotterdam, Nizozemsko	11. – 14. 6.	E. Kubátová	Erasmus Universiteit Rotterdam	Účast na mezinárodní konferenci Digital Testimonies on War and Trauma.	Prezentace mezinárodního projektu ÚSTR, ČRo a PB.
Riga, Lotyšsko	13. – 17. 6.	Š. Černoušek	Dzintra Geka, Nadace Sibiřské děti	Účast na konferenci In Commemoration of June 14, 1991, nahrávání pamětníků protestů proti invazi 1968.	Prezentace projektu ÚSTR a natočení výpovědí pamětníků.
Kyjev, Ukrajina	18. – 20. 6.	Z. Hazdra, Š. Černoušek	Archiv Bezpečnostní služby Ukrajiny (SBU), Velvyslanectví ČR v Kyjevě	Jednání s představiteli Archivu Bezpečnostní služby Ukrajiny (SBU) o pokračování spolupráce na vydání edic dokumentů reflektujících společná témata a získání podpory na projektu Čechoslováci v Gulagu.	Prohloubení intenzivní spolupráce v oblasti koordinace činnosti partnerských institucí, získání nových poznatků.
Varšava, Polsko	25. – 28. 6.	P. Foglová	Dům setkání s historií, Evropská síť Paměť a solidarita, Centrum Charta, Velvyslanectví ČR v Polsku	Jednání s představiteli polských institucí s obdobným předmětem činnosti, jaký má Ústav, o konkrétních formách spolupráce na rok 2014 a další léta.	Prohloubení a navázání nových kontaktů se zahraničními partnerskými institucemi a dohoda konkrétních společných aktivit.
Ludwigsburg Heidelberg, Německo	7. – 12. 7.	P. Zeman	Bundesarchiv-Außenstelle Ludwigsburg, Universitätsarchiv – Universität Heidelberg, Universitäts-Bibliothek Universität Heidelberg	Studium v Bundesarchiv-Außenstelle. Ludwigsburg, Universitätsarchiv – Universität Heidelberg a Universitäts-Bibliothek Universität Heidelberg.	Studium původních německých archivních dokumentů a zahraniční literatury k projektu Od eutanazie k vyhlazování Židů – archivní fondy BDA, B 162, AR-Z 230/59, sign. 3817-3843 (Bd. 1-27, Treblinka), BDA, B 162, sign. 4425-4435 (Sobibor), Psychiatrische Universitätsklinik Heidelberg, sign. L-III, 1875-1952. Pořízení archivních kopií a kopií vybraných odborných textů k projektu.

ZAHRANIČNÍ SLUŽEBNÍ CESTY					
MÍSTO	TERMÍN	ÚČASTNÍCI ZA ÚSTR	PARTNERSKÉ INSTITUCE/ OSOBY	OBSAH	PŘÍNOS
Lvov, Užhorod, Ukrajina	14. – 20. 7.	A. Hradilek, J. Dvořák	Státní archiv, Lvov, Státní archiv, Užhorod	Kopírování, rešerše a studium spisů NKVD vedených na čs. občany internované v průběhu II. světové války v táborech Gulagu.	Sebrané materiály na více než osmdesát osob čs. původu byly použity k dalšímu výzkumu a výstupům ÚSTR v rámci skupiny orální historie.
Mnichov, Německo	25. – 26. 7.	P. Zeman	Adalbert Stifter Verein e. V. Institut für Zeitgeschichte Mnichov	Historická přednáška Die Prager Tonfilmaffäre 1930 - eine weitere Skandalgeschichte. Studium archivních dokumentů v archivu Institutu für Zeitgeschichte v Mnichově.	P. Zeman přednesl na pozvání Adalbert Stifter Verein e. V v rámci jeho pravidelného cyklu Böhmischer Salon německy odbornou přednášku na téma Die Prager Tonfilmaffäre 1930 – eine weitere Skandalgeschichte. Studium původních německých archivních dokumentů k projektu Od eutanazie k vyhlazování Židů – archivní fondy Gerichtsakten-Teil I, s. a. Gf 03.09, Mb9 (H. Gomerski, J. Klier u.a.). Pořízení excerpt z archivních dokumentů k projektu.
Vilnius, Litva	22. – 25. 8.	E. Kubátová	Museum of Genocide Victims	Setkání u příležitosti European Day of Remembrance for the Victims of Totalitarian Crimes.	Prezentace mezinárodního projektu ÚSTR, ČRo a PB.
Washington, D. C., USA	3. – 9. 9.	Z. Hazdra, M. Pelíšek	Velvyslanectví ČR v USA – Mutual Inspirations Festival 2013, U. S. Memorial Holocaust Museum	Účast zástupců Ústavu na slavnostním zahájení Mutual Inspirtaion Festival konaném v prostorách velvyslanectví ČR v USA a prezentace výstavy Olga Havlová ve vzpomínkách přátel a fotografiích Bohdana Holomíčka. Jednání s představiteli U. S. Holocaust Memorial Museum o pokračování vzájemné spolupráce.	Prezentace činnosti Ústavu a prohloubení kontaktů se zahraničními partnery.
Bratislava, Slovensko	12. 9.	J. Dvořák	Vojenský historický archiv	Kopírování kmenových vojenských listů příslušníků čs. vojenské jednotky, kteří byli v průběhu II. světové války vězněni a internováni v táborech Gulagu a věznicích NKVD.	Získané materiály byly použity pro zpracování studie Československí vojáci věznění během II. světové války v sovětských pracovních táborech, která vyšla v časopise Historie a vojenství, současně tyto materiály byly využity ke zpracování tematiky Čs. občané perzekvovaní v SSSR v rámci skupiny orální historie.
Drážďany, Německo	17. 9.	P. Zeman	Hauptstaats, archiv Drážďany, Sächsische Landesärztekammer Drážďany	Studium archivních dokumentů k projektu Od eutanazie k vyhlazování Židů v Hauptstaatsarchivu Drážďany. Účast na odborném semináři „Ich bin jetzt nur ein halber Mensch." Zwangssterilisation im Nationalsozialismus (pořadatel Sächsische Landesärztekammer Drážďany).	Studium původních německých archivních dokumentů k projektu Od eutanazie k vyhlazování Židů – archivní fondy Ministerium des Innern (1831-1945): sign. Nr. 09717, 09722, 09765, 09770-71, 09775. Pořízení excerpt archiválií pro projekt. Účast na odborném semináři „Ich bin jetzt nur ein halber Mensch." Zwangssterilisation im Nationalsozialismus (pořadatel Sächsische Landesärztekammer Drážďany).

ZAHRANIČNÍ SLUŽEBNÍ CESTY					
MÍSTO	TERMÍN	ÚČASTNÍCI ZA ÚSTR	PARTNERSKÉ INSTITUCE/ OSOBY	OBSAH	PŘÍNOS
Mödlareuth Německo	23. – 25. 9.	M. Hroza, P. Švec	Deutsch-Deutsches Museum	Instalace výstavy Praha objektivem tajné policie v prostorách muzea určených pro dočasné výstavní projekty. Jednání s partnery o realizaci výstavy ÚSTR Králové Šumavy.	Představení výstavy velkému množství německých studentů (muzeum je cílem mnoha školních skupin z celého Německa).
Trnava, Slovensko	24. 9.	J. Dvořák	Vojenský historický archiv	Pořizování kopií a studium archiválií.	Získané materiály byly použity pro zpracování studie Československí vojáci věznění během II. světové války v sovětských pracovních táborech, která vyšla v časopise Historie a vojenství, současně tyto materiály byly využity ke zpracování tematiky Čs. občané perzekvovaní v SSSR v rámci skupiny orální historie.
Mnichov, Německo	26. – 28. 9.	P. Zeman	České centrum Mnichov, Bayerische Zentrale für politische Bildung, Bayerische Staatskanzlei, Institut für Zeitgeschichte Mnichov	Účast na sympoziu Frieden für unsere Zeit? 75 Jahre Münchener Abkommen. Studium archivních dokumentů k projektu Od eutanazie k vyhlazování Židů v archivu Institutu für Zeitgeschichte v Mnichově.	Účast na sympoziu Frieden für unsere Zeit? 75 Jahre Münchener Abkommen. V rámci doprovodného programu sympozia P. Zeman přednesl německy odbornou přenášku o dokumentárním filmu Crisis (1938) a po promítání diskutoval o historii česko-německých vztahů ve 20. století. Studium původních německých archivních dokumentů k projektu Od eutanazie k vyhlazování Židů – archivní fondy Gerichtsakten – Teil I-Mb 4, s.a. Gf 03.13 (Dr. A. Wahlmann). Pořízení excerpt z archivních dokumentů k projektu.
Nitra, Bratislava, Slovensko	27. 9. – 2. 10.	S. Vodičková, M. Doležalová	Nitranský hudební festival Paralelní životy, Ústav pamäti národa (ÚPN)	Ve dnech 27.–29. 9. 2013 účast na hudebním festivalu Paralelní životy, kde proběhla premiéra Toufar – Mučiace hry a přednáška S. Vodičkové a M. Doležalové k perzekuci katolické církve v období 1948–1989. Přesun z Nitry do Bratislavy proběhl v pondělí 30. 10. 2013 za účelem výzkumu v archivu ÚPN k činnosti podzemní církve na Moravě (Přemysl Coufal a tzv. Davídkova větev).	Nitra: Přednáška a reprezentace činnosti ÚSTR na mezinárodním filmovém festivalu za účasti zahraničních novinářů. Bratislava: Pořízení kopií archiválií k násilnému úmrtí P. Přemysla Coufala z tzv. Davídkovy větve katolické podzemní církve. Tyto archiválie byly po rozdělení státu delimitovány na Slovensko.
Tbilisi, Gruzie	7. – 12. 10.	Š. Černoušek	Archiv ministerstva vnitra Gruzie, Národní knihovna Tbilisi	Zahájení výstavy Praha a Tbilisi objektivem tajné policie, navázání spolupráce s Archivem Ministerstva vnitra Gruzie.	Představení výstavy a činnosti ÚSTR v zahraničí a prezentace České republiky. Úspěšné jednání o další spolupráci.
Berlín, Německo	10. – 12. 10.	M. Valenta	European Network of Remembrance and Solidarity	Účast na sympoziu 2nd International Symposium of European Institutions dealing with 20th Century History.	Seznámení se s odbornou činností, dotačními a projektovými možnostmi ENRS.

ZAHRANIČNÍ SLUŽEBNÍ CESTY					
MÍSTO	TERMÍN	ÚČASTNÍCI ZA ÚSTR	PARTNERSKÉ INSTITUCE/ OSOBY	OBSAH	PŘÍNOS
Wlodawa, Lublin, Belzec, Sobibor, Polsko	13. – 16. 10.	P. Zeman, P. Blažek	Państwowe Muzeum na Majdanku: Muzeum Byłego Obozu Zagłady w Sobiborze-Oddział Państwowego Muzeum na Majdanku, Muzeum-Miejsce Pamięci w Bełżcu-Oddział Państwowego Muzeum na Majdanku	Účast na pietním aktu k 70. výročí povstání židovských vězňů v bývalém nacistickém vyhlazovacím táboře v Sobiboru. Návštěva památníků bývalých nacistických vyhlazovacích táborů v Sobiboru a Belzecu a bývalého nacistického koncentračního tábora v Majdanku. Jednání s pracovníky instituce Państwowe Muzeum na Majdanku o spolupráci s ÚSTR.	Navázání kontaktů s pracovníky instituce Państwowe Muzeum na Majdanku, jednání o jejich spolupráci s ÚSTR a příprava rozhovoru o polské historiografii dějin 2. sv. války pro revue Paměť a dějiny. Studium topografie míst bývalých nacistických vyhlazovacích táborů v Sobiboru a Belzecu a bývalého nacistického koncentračního tábora v Majdanku v rámci projektu Od eutanazie k vyhlazování Židů.
Schönsee, Freyung, Německo	16. – 17. 10.	M. Hroza, P. Švec, P. Blažek, L. Svoboda	Centrum Bavaria Bohemia	Instalace a účast na slavnostní vernisáži výstavy Králové Šumavy. Projednání představení výstavy Hlasy svobody v těchto prostorách na podzim roku 2014.	Představení výstavy a činnosti ÚSTR v zahraničí a prezentace České republiky.Pořízení fotodokumentace. Úspěšné jednání o představení další výstavy ÚSTR i spolupráci na přípravě semináře.
Mnichov, Německo	24. 10. – 1. 11.	D. Jelínková, J. Machala		Archivní výzkum v Bayerisches Hauptstaatsarchiv (BHa) a studium odborné zahraniční literatury v Bayerisches Staatsbibliothek.	V BHa studium materiálů ve fondu Ministerium des Äusseres (Band 25, např. Vertretung der Interessen des thurn- und taxischen Hauses bei der tschechoslowakischen Regierung, Beschlagnahme deutschen Grundbesitzes in der Tschechoslowakei), obsahující informace o strategiích šlechty proti záborům majetku, podávání stížností proti ČSL a jejich řešení v rámci čsl. ministerstva zahraničí za úřadování E. Beneše apod. (pro projekt Šlechta v konfrontaci s totalitami). V knihovně byly pořízeny skeny několika odborných knih, v ČR nedostupných, využitelných v rámci projektu.
Vídeň, Rakousko	29. – 30. 10.	M. Hroza	Ludwig Boltzman Institut	Projednání organizace, technického, finančního i programového zabezpečení mezinárodní konference Činnost československých zpravodajských služeb v Rakousku 1948–1989 (10.–11. prosince, Telč).	Zabezpečení organizace mezinárodní konference a úspěšné jednání o konání výstavy.
Brémy, Německo	5. – 10. 11.	E. Kubátová	LidiceHaus Bremen	Účast na mezinárodním workshopu Moving histories: dealing with the past and different narratives as a tool of democracy education in multi ethnic communities, pořádaném LidiceHaus Bremen.	Prezentace mezinárodního projektu ÚSTR, ČRo a PB a úspěšná jednání o spolupráci s partnery.
Drážďany, Německo	9. 11.	V. Ripka	Nadace Most/Brücke	Referát V zajetí státní bezpečnosti na mezinárodním semináři Nakládání s materiály StB a zpracovávání minulosti v Česku.	Prezentace a distribuce některých vzdělávacích materiálů ÚSTR v rámci oddělení dokumentace.

ZAHRANIČNÍ SLUŽEBNÍ CESTY					
MÍSTO	TERMÍN	ÚČASTNÍCI ZA ÚSTR	PARTNERSKÉ INSTITUCE/ OSOBY	OBSAH	PŘÍNOS
Lvov, Užhorod, Ukrajina	10. – 15. 11.	J. Horník, A. Hradilek	Státní archiv Lvov, Státní archiv Zakarpatské oblasti	Vyhledávání a kopírování spisů NKVD vedených na čs. občany internované v průběhu II. světové války v táborech Gulagu a věznicích NKVD.	Získané materiály byly použity pro projekt: Českoslovenští občané internovaní v sovětských pracovních táborech 1930–1960 v rámci skupiny orální historie.
Opole, Polsko	14. 11.	L. Svoboda	Slezská univerzita v Opoli.	Účast na panelové diskusi Perspektivy paměti, pořádané na závěr mezinárodní konference Totalitaryzm i pamiętanie. Śląskie doświadczenia i ślady nazizmu oraz komunizmu.	Zastupování Ústavu na mezinárodní úrovni.
Varšava, Polsko	15. – 17. 11.	P. Blažek	České centrum ve Varšavě, IPN	Účast na vernisáži výstavy Jan Palach ´69, pořádané Českým centrem ve Varšavě 15. 11. *2013* v lyceu ve varšavské čtvrti Mokotow.	Pokračování spolupráce s IPN – vernisáže se vedle vedení školy a městské části zúčastnil také ředitel IPN dr. Lukasz Kamiński. Na organizaci se podílelo vedle Českého centra ve Varšavě také Edukativní centrum IPN, které uspořádalo studentskou soutěž o česko-slovensko-polských vztazích a besedu spojenou s promítáním filmu Hořící keř.
Drážďany, Berlín, Pirna, Německo	17. – 24. 11.	P. Zeman	Festival Tschechischer Kunst und Kultur Prag-Berlin– Dušan Pařízek, Velvyslanectví České republiky Berlín, Bundesarchiv Berlin – Dr. M. Meissner, Zentrum für Antisemitismusforschung Berlin, Gedenkstätte Pirna-Sonnenstein – Dr. B. Böhm	Přednáška o současných historických poznatcích o atentátu na R. Heydricha v rámci Festival Tschechischer Kunst und Kultur Prag-Berlin. Studium archivních dokumentů a zahraniční odborné literatury v Bundesarchiv Berlin, Zentrum für Antisemitismusforschung Berlin a Staatsbliothek zu Berlin. Účast na sympoziu Das Gedenkbuch für die Opfer der NS-„Euthanasie" in Sachsen. Eine Zwischenbilanz).	V rámci Festivalu na velvyslanectví České republiky v Berlíně přednesl P. Zeman přednášku o historických okolnostech atentátu na R. Heydricha a zúčastnil se aktivně diskuse o tomto tématu a s ním spojených historických událostí. Studium původních německých archivních dokumentů a zahraniční odborné literatury k projektu Od eutanazie k vyhlazování Židů – archivní fondy R 96 I, Reichsarbeitsgemeinschaft Heil- und Pflegeanstalten, Nr. 4, 6, 7, 14, 15, NS 1, Reichsschatzmeister der NSDAP. Pořízení archivních kopií a kopií vybraných odborných textů k projektu. V rámci sympozia přednesl P. Zeman, přednášku Archivní prameny k obětem tzv. nacistické eutanazie v České republice a jejich využití s přihlédnutím k psychiatrické léčebně v Dobřanech u Plzně.
Bratislava, Slovensko	18. – 21. 11.	J. Cholínský, D. Svoboda	ÚPN	Účast na konferenci Politický exil z krajín strednej a východnej Európy. Motívy, strategie, aktivity a perspektívy na Východe a Západe, 1945–1989.	Vystoupení na konferenci a natočení rozhovoru s pamětníkem.
Bratislava, Slovensko + Pécs, Maďarsko	21. – 24. 11.	Š. Černoušek	Nemeth Kor	Prezentace výsledků projektu Central European Memory of the Gulag, účast na konferenci Trauma – Kiálítás a szovjet lágerekbe hurcoltak emlékére.	Prezentace projektu ÚSTR a jednání s partnery o spolupráci.

ZAHRANIČNÍ SLUŽEBNÍ CESTY					
MÍSTO	TERMÍN	ÚČASTNÍCI ZA ÚSTR	PARTNERSKÉ INSTITUCE/ OSOBY	OBSAH	PŘÍNOS
Varšava, Polsko	27. – 29. 11.	Š. Černoušek	IPN	Prezentace výsledků projektu Central European Memory of the Gulag, jednání se zástupci IPN.	Prezentace projektu ÚSTR a úspěšné jednání s partnery IPN o spoluvydání publikace ÚSTR.
Laa an der Thaya, Rakousko	29. 11.	L. Svoboda, P. Ryjáček	Obecní úřad Laa an der Thaya	Účast na setkání občanů v místě budoucího Památníku obětem železné opony na Stezce svobody – Mikulov. Aktivní Mezinárodní konference Ostnatého drátu v Laa an der Thaya.	Aktivní vystoupení na zahraniční konferenci.
Budapešť, Maďarsko	9. – 11. 12.	V. Ripka	Institut for the Research of History of Transition in Hungary	Účast na mezinárodní konferenci Methodological Problems in Research on the Communist Era, studium archiválií v archivu The Open Society Archives (OSA).	Prezentace ÚSTR v rámci Oddělení dokumentace.

http://www.ustrcr.cz/cs/zpravy-ze-zahranicnich-sluzebnich-cest